RUSSELL BRAND

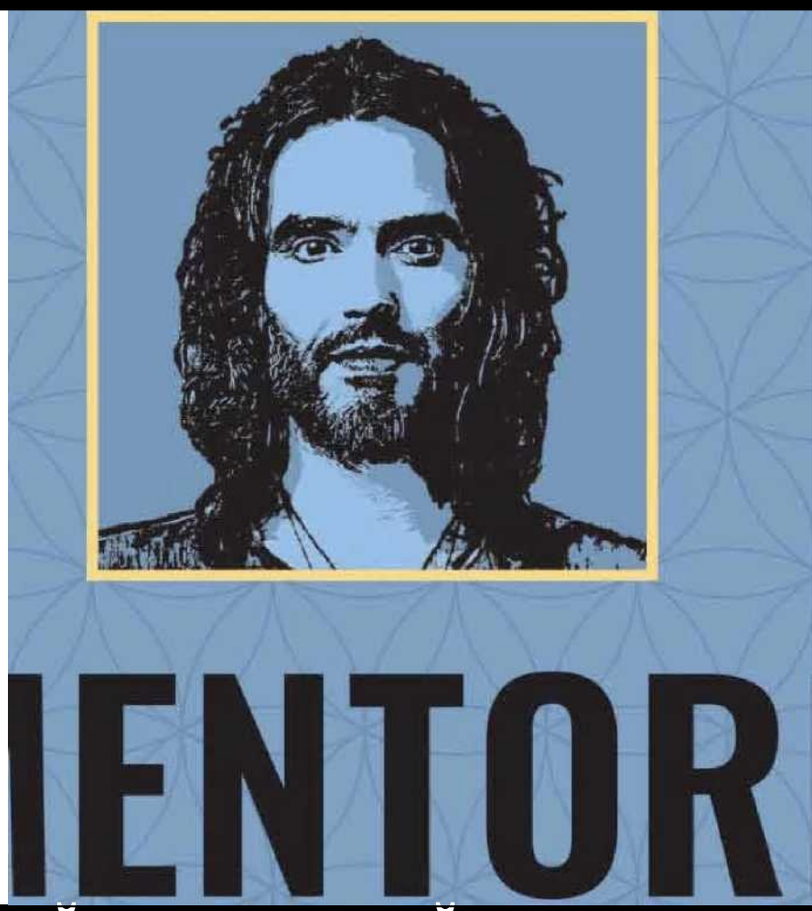

CUM SĂ AJUTI SI SĂ TE LAŞI AJUTAT

RUSSELL BRAND (n. 1975) este actor, prezentator radio şi TV, scriitor şi activist.

Şi-a început cariera cu spectacole de stand-up comedy, devenind mai târziu prezentator la MTV. în 2007 a avut primul său rol important, în serialul britanic St. Trinian's, iar un an mai târziu a jucat în comedia Forgetting Sarah Marshall.

în 2013 a început o colaborare cu săptămânalul britanic de informaţie şi analiză politică New Statesman, devenind cunoscut şi ca activist şi formator de opinie. în editorialele şi apariţiile sale publice, abordează teme şi subiecte sociale, politice şi culturale precum inegalitatea socială, dependenţa de droguri, capitalismul corporatist, schimbările climatice, derapajele mass-media etc.

De acelaşi autor, la Curtea Veche Publishing, a mai apărut volumul *Recuperare. Eliberează-te de dependenţe.*

IOANA MANOLACHE este muziciană, traducătoare literară şi doctor în filologie. Din 2022 este membră a Asociaţiei Române a Traducătorilor Literari. Printre autorii traduşi până în prezent se numără Nicholas A. Christakis, Adam Phillips, Fabrice Midal şi Judson Brewer.

RUSSELL BRAND

MENTORI

CUM SĂ AJUȚI SI SĂ TE LAȘI AJUTAT

Traducere din engleză de

IOANA MANOLACHE

CURTEA $ V E C H E

Fiicelor mele

CUPRINS

Introducere

1. Printre pierde-vară: Vremea dinaintea mentorilor

2. Primul mentor: Iniţierea cu un ateu credincios

3. Al doilea mentor: Hrană zen de la femeia înţeleaptă

4. Al treilea mentor: Guru din Goodison

5. Al patrulea mentor: Războinicul de pe saltea

6. Al cincilea mentor: Merlin de oe banca

din oare

7. Al saselea mentor: Afrodita damnatilor

/ I

8. Al şaptelea mentor: Mama divină

9. Şanse ratate: înainte ca ucenicul să fie
pregătit

10. Al optulea mentor: Fratele Swa

11. Cum să fii tată

12. Cum devii mentor

13. Cum răspunzi chemării

Concluzii

Cei 12 paşi

Mulţumiri

INTRODUCERE

L-ai auzit vreodată pe Brian Cox sau pe vreun alt fizician de geniu (până la urmă, e destul de greu să nu-i auzi!) vorbind despre vastitatea universului nostru? Despre posibilitatea ca, dincolo de întinderile lui nemărginite, să existe o infinitate de alte universuri? Personal, când tatonez cu mintea mea limitată asemenea lucruri imponderabile, mă simt suspendat undeva între veneraţie şi disperare, în ordinea infinitului, orice instrument de măsurare îşi pierde sensul, întrucât toate se raportează la tipare consacrate; timpul şi legile fizicii devin cutume locale doar în universul nostru mărginit.

Totuşi, când îl aud pe Cox vorbind despre Cari Sagan, steaua gigantă a astronomiei, care l-a inspirat în adolescenţa sa, simt că pendulez între veneraţie şi speranţă. Sagan i-a fost mentor lui Cox. Deşi cei doi nu s-au întâlnit niciodată, Sagan a constituit un

simbol, o ţintă, un model pe care tânărul cercetător a încercat să îl imite în propriul drum spre glorie.

Un erou este un simbol care demonstrează că mobilul interior are posibilitatea să se materializeze. Ar putea fi John Lennon, al cărui parcurs de la banalitate la glorie, de la strălucire la viata de familie, de la măreţie la modestie le oferă repere celor care vor să urmeze un drum asemănător. Sau ar putea fi Amma-, maestră şi mistică a cărei credinţă nestrămutată în iubirea lui Dumnezeu a generat schimbări sociale profunde peste tot în Asia. Devoţiunea ei i-a inspirat şi pe alţii să construiască şcoli, spitale şi locuinţe. Desigur, la început a fost respinsă, privită ca o adolescentă nebună dintr-un sătuc de pescari din Kerala, care intra în transă şi îmbrăţişa pe toată lumea. Oamenii au crezut că e ticnită. Măreţia pare nebunie până când îşi găseşte contextul potrivit.

Acum, mentoratul este un fir care-mi străbate viata în ambele direcţii. Am în minte bărbaţi şi femei către care mă întorc atunci când

nu văd clar drumul de urmat şi am şi oameni mai tineri care

vin la mine ca[5] să[5] caute orientare în vâltoarea propriilor vieţi. Ţine minte că rolul unui mentor nu este doar unul de profesor, deşi actul pedagogic reprezintă, desigur, o parte importantă a lui. Când vorbeşte cu admiraţie despre Cari Sagan, Cox nu o face doar datorită cunoştinţelor lui academice, ci şi pentru că s-a simţit îndrumat personal de el. Abordarea plină de emoţie a lui Sagan în emisiunea *Cosmos^* a fost cea care l-a determinat pe Cox să hotărască, la vârsta de 12 ani, că vrea să devină om de stiintă.

Pe parcursul vieţii ne alegem mentorii, uneori conştient, alteori nu, uneori înţelept, iar alteori nu. Scopul cărţii de faţă este să ne facă să înţelegem acest proces şi să-l îmbunătăţim. Atunci când ne alegem un mentor trebuie să fim conştienţi de ceea ce aşteptăm de la el. Când suntem aleşi ca mentori trebuie să ştim ce presupune acest rol. Unul dintre avantajele neaşteptate pe care mi le-a oferit dependenţa de droguri a fost acela că procesul de recuperare în 12 paşi aplicat de mine include o tradiţie de

mentorat.

Când intri într-un program de 12 paşi, trebuie să-i ceri altcuiva să te ghideze sau să te „îndrume”. Asta induce automat o oarecare modestie inocentă; puţini oameni s-ar încumeta să spună: „Hei, drăguţă, e ziua ta norocoasă – vreau să mă duci într-un periplu spiritual.” De obicei eşti oarecum timid când rogi pe cineva să te sprijine, oarecum sfios, ca atunci când inviţi pe cineva la o întâlnire. Când facem asta, recunoaştem că metodele noastre anterioare au dat greş, că avem nevoie de ajutor, că părerile noastre sunt mai prejos decât înţelepciunea mentorului şi, în cazurile fericite, decât a crezului său. În practica celor 12 paşi, îndrumătorul îi predă ucenicului metoda pe care a urmat-o el însuşi în acelaşi program; iar acesta, la rândul lui, îi ia locul îndrumătorului şi dă mai departe ceea ce a primit. Deşi conţine şi reflecţii personale, rămâne îndeajuns de fidel programului original cât să îi preia forţa. Am observat că acelaşi lucru este valabil şi în tradiţia artelor marţiale, există un sistem şi o filiaţie care trec de la maestru la ucenic. Cu siguranţă sunt

paralele şi în lumea academică, dar oricine a trecut prin şcoală ştie că educaţia publică poate fi destul de inconsecventă şi că cei mai mulţi dintre profesori sunt hărţuiţi de prea multe neplăceri birocratice şi financiare ca să le mai poată dărui elevilor elixirul mentoratului, cu câteva excepţii.

în cartea de faţă voi vorbi despre mentorii mei, despre cum mi-au îmbogăţit viaţa în moduri practice şi ezoterice, obişnuite şi neobişnuite şi cum mi-au arătat că este cu putinţă să devin omul care îmi doream să devin, în ciuda obstacolelor interne şi externe. Am să te încurajez să îţi găseşti propriii mentori şi am să-ţi explic cum poţi învăţa mai multe de la cei pe care îi ai deja în preajmă, în plus, am să-ţi povestesc despre experienţa mea de mentor pentru alţii, despre cât de mult a însemnat ea pe drumul meu către acceptarea de sine şi despre cum m-a ajutat să ajung de la un derbedeu confuz şi nestatornic la un sot şi tată

prezent (în mare parte) şi atent (de obicei).

Am mentori pentru fiecare domeniu: ca actor de comedie, ca tată, ca persoană

care se recuperează după dependenţa de droguri, ca fiinţă spirituală şi ca om care crede că noi, ca indivizi şi lumea întreagă, suntem în plin proces de împlinire şi că, printr-un lanţ al mentoratului – şi prin evoluţia în cooperare a sistemelor putem să fim mai buni, atât individual, cât şi la scară mondială, împreună.

Uneori, la spectacolele mele, îi întreb pe cei din public dacă aparţin vreunui grup: vreunei echipe de fotbal, vreunui grup religios, vreunei uniuni ori club de carte ori asociaţie de locatari ori echipe de canotaj – şi sunt uimit de cât de puţini oameni fac parte dintr-un grup. Chiar dacă încă nu înţelegem pe deplin impactul globalizării asupra identităţii naţionale, putem, cu siguranţă, să observăm farmecul reductionist al mitului etatist. Am devenit ultraenglez în timpul Cupei Mondiale – ultima ediţie, mai ales, a fost un soi de reeditare voioasă a „morţii prinţesei Diana”, prin capacitatea ei de a acapara o naţiune întreagă într- o isterie colectivă. Dar curând după aceea, steagurile şi

decoraţiunile au fost strânse, ecranele din locurile publice s-au stins, iar noi ne-am trezit, din nou, despărţiţi. Distanţa dintre noi n-a mai fost umplută de imnuri, cântece şi „glume cu subînţeles”, privirile s-au plecat din nou în pământ, iar oamenii s-au închis din nou în ei înşişi. Nu încerc să spun că alienarea profundă adusă de capitalismul târziu poate fi înlăturată prin aderarea la un club de bowling, dar cred că este un început, iar dacă ai un profesor în grupul de care aparţii, ai deja acces la un soi de intimitate şi un scop. în tradiţiile guru din India, dragostea dintre profesor şi elev este mai presus de orice altă formă de iubire, fiindcă este limpede că ceea ce e transferat în acest tip de relaţie nu este departe de iubirea lui Dumnezeu şi de felul în care un individ poate întrupa divinul.

Trăim în vremuri singuratice şi polarizate, în care multi ne simţim pierduti şi frânti. Este vizibil în politica noastră, dar evenimentele politice sunt o reflexie a unor adevăruri mai personale şi mai profunde. De ceva vreme încerc să explic ceea ce simt că se întâmplă în societăţile cu care sunt obişnuit, adică

cea europeană, australiană, cea din SUA – rară să pretind că sunt sociolog, n-am nici cea mai vagă idee cum să interpretez ceea ce se petrece în Pakistan sau în China; dar aici, în ţările noastre postseculare, unde vechile idei se sting, iar cele noi nu s-au născut încă, simt – dincolo de cenuşa rămasă în urma unui consumerism sclipitor, împins dincolo de orice limită, dincolo de naţionalismul lipsit de inteligenţă ca un zombi, dincolo de religia coruptă şi dincolo de circul CGI al mediei contemporane – o sete de sens, constantă şi uşor de recunoscut. Urmăream de mult lucrurile şi ştiam încă dinainte de Trump, de Brexit, de radicalism şi de „noul val al dreptei” că se întâmplă ceva grav. Şi tu ştii. Uneori cădem pradă disperării, alteori ne abatem gândul fiindcă pare prea greu de îndurat pentru un singur om, iar noi am uitat cum să cooperăm. Dar de unul singur nu se poate face nimic.

CAPITOLUL 1

PRINTRE PIERDE-VARĂ: VREMEA DINAINTEA MENTORILOR

Nimeni nu iese din copilărie fără cicatrici. Animalitatea crudă este incrustată brutal în fiecare, prin evenimente şi prin intenţii dintre cele mai bune. Căi trasate spre a asigura supravieţuirea şi dezvoltarea într-o lume clădită din mizerii difuzate pe ecrane şi doze de şoc cu zahăr. Iar acum, ca tată, în practică, sentimentalismul meu tandru este pus la grea încercare de voinţa de fier a unui copil mic – „O să cultiv spiritul acesta sălbatic şi perfect” se transformă, la 3:00 dimineaţa în: „Of, Doamne. Doamne, fă-l pe copilul ăsta să adoarmă naibii odată.” Străbate oare cineva un teren mai vast decât un idealist de factură rousseauistă devenit părinte? Dacă un conservator este un liberal tâlhărit, atunci un tată este un lisus extenuat.

Niciun copil nu este îndeajuns de conştient cât să îşi aleagă un mentor. Primim totul aşa cum ni se dă; abia în adolescenţă începem să bâjbâim dincolo de limitele trasate de mama şi tata sau de

i

oricine s-a ocupat de trasarea limitelor. Unii băieţi le dau rolul acesta tovarăşilor din găşti, unele fete îl dau poneilor, dar

pentru fiecare dintre noi, dincolo de aceste roluri mărunte, se găsesc vreun Ben Kenobi şi vreo Maya Angelou care aşteaptă cu înfrigurare să transmită mai departe un model de viaţă plin de înţelepciune. Meritä remarcat faptul că, dacă un adolescent care tânjeşte după un idol este acaparat de un consumerism anost, toată acea energie hormonală bine intenţionată ajunge să se risipească pe vreo Kardashian digitală ori să se sleiască fără niciun rost. Da, da, adolescentul vrea sex, dar voinţa ce vrea?

Epoca noastră de perenialism digital ne aşază într-un „acum" continuu, fără ca noi să fim vreodată cu adevărat prezenţi, iar reperele sunt distruse. Nici nu apucă să apară vreo figură eroică, şi îndată este dată-n vileag ca fiind ipocrită. Malcolm X- a fost promiscuu, Gandhi avea nişte obiceiuri nocturne curioase, până şi Che-, borna obligatorie a oricărui adolescent spre rebeliune, a fost un criminal homofob. Prea Multă Informaţie;

iconoclasmul epocii noastre atotştiutoare, dar şi atotprostitoare, destramă cărările pe care am fi putut să

mergem şi ne lasă în pustia numită „doar CC om .

înainte să ajung la mentoratul conştient, îi adoram pe verişorii mei mai mari, iar ei mi l-au dezvăluit pe Morrissey-, care a aprins flacăra adulării pentru Jimmy Dean- şi Oscar Wilde. Fiecare dintre ei deţine un loc în „constelaţia î[77]> sinelui” acum, când îmi străbat cu aplomb vârsta mijlocie. Verişorii mei, cu nonşalanta lor de Essex, suferinţa înălţătoare a lui Moz, degradarea sexy a lui Dean şi Wilde, care este un pic prea complex ca să poată fi expediat prin câteva adjective bine plasate, dar, Doamne, tragedia, spiritul, ambiguitatea, conştiinţa socială şi contradicţia.

Noi ne clădim, conştient sau inconştient, ne formăm tipare în infinit, ne agăţăm de sfori prin orizonturi nemărginite, uneori apucându-le plini de frică, alteori strângându-le aprinşi de dorinţă. Printr-un mentorat adecvat se pot transfera aptitudini, se poate cultiva energia care scoate un adult din naufragiul splendid al copilăriei, un abstinent dintr-un beţiv, un maestru dintr-un învăţăcel, o mamă dintr-o fată.

La 16 ani am plecat de acasă în

căutarea neşansei şi nu mi-a luat mult să o găsesc. S-a întâmplat în Bermondsey. în sudul Londrei e îndeajuns de multă suferinţă pentru toată lumea – pe vremea aia nu era la fel de grozav cum se presupune că e acum. Acolo m-am înhăitat cu nişte pierde-vară, cu vreo doi ani mai mari decât mine şi mult mai deştepţi, iar mintea mea i-a transformat imediat în legende. Acum, când mă uit în urmă la băieţii aceia de 18 ani, îmi dau seama că erau nişte mediocri, dar eu aveam nevoie ca ei să fie grozavi, aşa că grozavi îi vedeam, întrebare: Există o „realitate” obiectivă sau o gamă de proiecţii mintale interdependente? Altfel spus, a fost Hitler un soi de totem invocat ca să revigoreze o Germanie castrată şi furioasă? Au fost The Beatles un cvartet de şamani deschizător de drumuri care a purtat o generaţie întreagă de la rockul agresiv prin sexy-pop la muzică psihedelică şi, în cele din urmă, la consumerism? Evenimentele lumii exterioare sunt guvernate de energii subtile, iar multe dintre acestea trec prin psihicul nostru colectiv. Nu încape îndoială că meteoriţii şi uraganele modelează mediul

înconjurător, dar cultura, prin însăşi definiţia ei, este manifestarea impulsurilor omeneşti. Sunt tipare, forme şi arhetipuri care se reiau.

La 19 ani, când l-am văzut pentru prima oară pe Bill Hicks, deja mort la vremea aceea, am trăit o senzaţie corporală de transfer. Nu pretind că sunt un urmaş al marelui actor de stand-up comedy american, sunt destui care fac asta, dar m-am simţit inspirat de el, mi-a dat forţă. Inspirat – mia dat suflu. Iar suflul este viată. E straniu că mentorii mei din adolescentă erau undeva departe. Faimoşi sau morţi sau ambele. Abia odată cu Chip Somers am ales să imit un alt bărbat, ca să trec de la o stare la alta.

CAPITOLUL 2

PRIMUL MENTOR: INIȚIEREA CU UN ATEU EVLAVIOS

Un dependent de droguri recuperat este o contradicţie în termeni, iar Chip este cel mai bun exemplu. Un tocilar spărgător de bănci. O scursură a clasei mijlocii. Ateu evlavios. Nu mi 1am ales ca mentor când mi-a diagnosticat dependenţa, la vremea aia, pentru mine era doar individul care conducea centrul de tratament la care fusesem expediat rară voia mea, un ins pe care trebuia să-l vrăjesc ca să mă lase într-un final să ies. Fiindcă tot ce ştiam era că va trebui să dau

J

un test şi să iau un certificat. De fapt, era cam aşa: teste antidrog şi un certificat de genul: „Bună treabă, băiete”— un soi de „Medalii de Ziua Sportului pentru Toată Lumea” la o şcoală progresistă.

Când l-am cunoscut, Chip se lăsase de droguri de un pic mai mult timp decât am eu acum la activ, 16 ani. Işi aruncase năvodul prin Londra cu mult zel de a face bine, se amestecase în viaţa Davinei McCall şi era prieten cu Eric Clapton, deci avea recomandări bune. Fireşte, la vremea aia nu eram cunoscut, dar dacă mă tăiai, vedeai că-mi curge ambiţie

pură prin vene. Mă rog, nu chiar pură, eram deja destul de intoxicat de cocaină şi heroină – asta era problema.

Dependenţa de droguri a lui Chip fusese cu mult mai gravă decât a mea. Pe de-o parte pentru că lua intravenos, pe de alta pentru că fusese şi

închis pe bune pentru infracţiuni adevărate; în percepţia distorsionată a drogangiilor şi a celor din lumea interlopă asta înseamnă să ai prestanţă. Mai pe scurt, asta însemna că pot avea încredere în el pe tema dependenţei şi a renunţării la droguri.

în cazul de faţă mai aveam şi avantajul suplimentar că fusesem internat şi că aveam în minte un scop – abstinenţa – şi o metodă prin care să ajung la el – recuperarea în 12 paşi. Probabil că acestea sunt condiţiile optime ale mentoratului: un mentor, un ucenic, o metodă şi

[3] > un institut. Relaţia hindusă dintre guru şi discipol funcţionează de obicei pe aceste coordonate, la fel ca artele marţiale. Interesant este faptul că niciuna dintre aceste căi nu are un corespondent exact

în lumea occidentală; cea mai vizibilă comparaţie – ucenicia în meserie – se petrece în contextul comerţului şi al necesităţii profesionale. Din experienţă pot spune că mentoratul are mai mult succes atunci când nu există nicio mizăfinanciară.

Primul şi cel mai vizibil lucru pe care l-am învăţat de la Chip a fost că este în regulă să vorbesc despre ceea ce simt, şi nu doar în regulă, ci de-a dreptul necesar. De fapt, exact asta am şi făcut, am vorbit despre sentimentele de vulnerabilitate, de inadecvate, de frică şi de furie.

Sinceritatea este nenegociabilă într-o relaţie de acest tip, pentru că trebuie să ai încredere în ceilalţi dacă vrei să îi laşi să te ajute, iar ei trebuie să aibă de-a face, desigur, cu imaginea ta reală, nu cu versiunea ta de pe Facebook sau cu cele cosmetizate din presă, cu care i-ai îmbrobodit pe alţii până acum. Prin sinceritatea lui, Chip mi-a dovedit că este în regulă să fiu vulnerabil; prin abstinenţa şi prin schimbarea lui, mi-a arătat că lucrul la

care mă înhămam – să renunţ la droguri şi la alcool – este posibil şi mi-a spus ce am de făcut în acest sens. Ceea ce am adus eu în relaţia noastră a fost: Sinceritate, Receptivitate şi Bunăvoinţă – trio cunoscut şi sub denumirea de HOW- în jargonul programului celor 12 paşi. Aceasta este atitudinea pe care o am în continuare în orice relaţie în care sunt ucenic. Fie că vorbim despre meditaţie, jiu jitsu sau afaceri, mă apropii de profesori, de „mentorii” mei, de bunăvoie, într-o manieră onestă şi deschisă. Recunosc că ei deţin ceva ce îmi doresc, că au obtinut ceva ce eu nu am obţinut, că starea în care mă prezint în faţa lor este de insuficienţă şi că, pentru ca transferul de energie din actul pedagogic să aibă loc, trebuie să fiu pregătit mental şi spiritual. Iar lucrul acesta este valabil pentru un curs de yoga în aceeaşi măsură în care este valabil pentru o lecţie de limba spaniolă sau pentru terapie.

Nici nu-i de mirare că educaţia mea din

liceu a fost un eşec total. În zilele în care dădeam pe la şcoală eram distant, mohorât, furios şi rigid. Nu voiam să primesc ce aveau profesorii de oferit, voiam să mă duc acasă. Dar, ca să fiu cinstit fată

de mine cel din vremea adolescentei, fiindcă acum am învătat să iubesc şi acea versiune a mea,

trebuie să spun că, deşi şcolile la care am fost declarau că au ca scop educaţia, ceea ce făceau era, de fapt, inconştient sau poate conştient, să îndoctrineze elevii şi să-i facă maleabili şi pasivi, în mare măsură, instituţiile de învăţământ nu

sunt făcute ca să îţi descoperi talentele înnăscute, ci ca să facă negoţ cu natura ta nesupusă, să o transforme într-o formă de energie uşor de gestionat, care nu va perturba prea tare sistemele sociale ai căror beneficiari sunt cei puternici.

Chip nu era deloc aşa. Era un om bun căruia îi păsa de mine, mi-a fost clar – încă pe atunci – că era implicat, era interesat de starea mea de bine, în anii care au urmat m-am schimbat atât de

mult, încât îmi este greu să-mi amintesc cât de vulnerabil mă simţeam la vremea aceea sau cât de stranie mi se părea bunătatea lui Chip.

în cele trei luni de tratament mi s-au dat sarcini scrise de îndeplinit, formulate în jurul primilor trei din cei 12 paşi:

1. Recunoaşte că ai o problemă.
2. Ai încredere că poţi să te schimbi.
3. Cere ajutorul şi acceptă sugestiile.

în practică, asta însemna să ofer exemple privind dăţile în care consumul de droguri sau de alcool mi-a pus viaţa în pericol sau m-a determinat să mă port regretabil, apoi exemple de obiceiuri noi pe care mi le-aş putea însuşi ca să îmi susţin schimbarea şi căi prin care aş putea primi ajutor, căi pe care nu le avusesem la dispoziţie mai înainte.

După aproape 16 ani încă mai folosesc această formulă atunci când mă confrunt cu probleme personale nu foarte serioase şi când îi îndrum pe alţii. Este aproape un model universal. Faptul că 1-am avut pe Chip ca martor şi îndrumător pe calea aceasta pe care m-am angajat ca novice a fost de nepreţuit. Când i-am

relatat consecinţele pe care le-a avut consumul de droguri asupra mea, nu ma judecat şi mi-a povestit, la rândul lui, câteva episoade proprii. Mi-a validat unele idei pe care le aveam privind schimbarea obiceiurilor şi a tiparelor şi mi-a şi sugerat altele mai bune; şi, mai ales, el era dovada vie că acele metode au succes. El a fost şi primul căruia am fost capabil să-i cer ajutorul, simţindu-mă în siguranţă şi fără niciun fel de obligaţie obscură sau neclară. Acesta este primul şi, într-un fel, cel mai viu exemplu de mentorat, pentru că intenţia era atât de explicită,

anume trecerea de la consumul de droguri la abstinenţă; metoda era stabilită, cei 12 paşi; iar mediul de sprijin era centrul de tratament al dependenţelor. Asta a însemnat că relaţia dintre mine şi Chip avea şanse să fie una reuşită câtă vreme eu eram sincer, deschis şi dispus să mă las ajutat, capabil să-mi accept defectele încredinţat că pot să mă schimb şi câtă vreme aveam încredere să îi ofer lui Chip autoritatea de a gestiona respectiva schimbare. Compasiunea lui vădită, umorul, sinceritatea şi experienţa lui m-au făcut să înţeleg că hotărârea de a avea încredere în el a fost una înţeleaptă. Când i-am citit povestea vieţii mele – acesta fiind un exerciţiu terapeutic obişnuit, prin care-i oferi mentorului versiunea ta asupra evenimentelor şi prin care eşti nevoit să te angajezi într-o naraţiune mi-a spus, chiar şi acum îmi amintesc foarte bine scena şi mă trece un mic fior: „Biet băieţel singuratic.”

Când l-am auzit spunând asta m-am simţit înţeles, dar şi umilit, ca şi cum nu mai eram nevoit să le creez celorlalţi o anumită impresie despre mine, nu mai

eram nevoit să-i îmbrobodesc, să-i păcălesc pe oameni ca să-i determin să accepte imaginea pe care mi-o construisem de-a lungul timpului. M-a stors cumva de puteri. A însemnat că puteam să accept că acea ruşine de a fi un băieţel singuratic poate fi înfruntată. A mai însemnat şi că mi-am dat seama că Chip a văzut adevărul în ceea ce scrisesem. Prietenul meu Matt citise aceeaşi relatare cu o noapte înainte; i-o dădusem când venise să mă viziteze în perioada de tratament, ceea ce a fost chiar drăguţ. Trebuie să spun că evaluarea făcută de el a fost mult mai lipsită de empatie, a luat-o drept comedie în cel mai brutal mod, subliniind cu cruzime încercarea mea inconştientă de a-mi

)

prezenta viaţa ca pe un soi de biografie rock-n- roll, pufnind batjocoritor la pasajele în care „locuiam deasupra unor puburi” şi subminând cu răceală tonul grandoman. Umilitor într-un alt fel. De aceea am evaluatori printre cei ca mine, ca să- mi amintească unde şi care-mi sunt limitele. Dar dacă vreau să trec dincolo de aceste limite, am nevoie de un

mentor. Chip nu m-a luat în râs. Ar fi fost cam de neiertat dacă ar fi facut-o (!). Dincolo de atitudine şi de falsa strălucire a văzut un adevăr profund; eram un bărbat neiniţiat şi aveam nevoie să fiu recunoscut şi încurajat.

îndrumarea pe care mi-a oferit-o Chip a fost un succes, iar scopul fiecărui discipol este să-şi depăşească maestrul. Se prea poate să nu fi atins niciodată acest ţel, dar am scăpat de dependenţa de droguri; odată dezintoxicat, mi-am putut relua goana după glorie şi aşa am ajuns din nou singur, fără reper, fără o figură paternă. Individualismul camuflat era atât de profund înrădăcinat în mine, încât, după ce simptomele dependenţei au fost înlăturate, puterea lui s-a reinstaurar şi preţ de un deceniu m-am pierdut în indulgenţă şi iluzii. Deşi învăţasem de la Chip cum să scap de dependenţa de droguri, ratasem o lecţie mult mai importantă.

CAPITOLUL 3

AL DOILEA MENTOR: HRANĂ ZEN DE LA FEMEIA ÎNŢELEAPTĂ

Un divorţ este o ruptură, o dinamitare deliberată a unei legături create cu bună-credinţă, a unui vis împărtăşit. Buchetele de flori, invitaţiile, şerveţelele, afurisitele de şervetele, toate făcute praf şi anulate. Amintirea fericitei zile a nunţii, precum şi dragostea îmbujorată se destramă cu pompă, dar mai întâi să vorbim despre deflagraţia divorţului. Treptat, începi să vezi că lucrurile nu mai funcţionează, că limitările tale, precum şi limitările persoanei cu care te-ai căsătorit încep să mişune şi să se cuibărească precum lăcustele în cadavrul bunăvoinţei. Celălalt nu este cine credeai

)

tu că este, tu nu eşti cel care crezi că eşti. Cărările

care duceau la un viitor al totalei uniri sunt acum distruse, orizonturile serene pe care le-aţi proiectat împreună au dispărut şi în locul lor se cască un hău abrupt, către nicăieri.

Acum, după despărţire, mă aflu în modestul cabinet al lui Meredith din partea de nord a Londrei. Ici şi colo vezi decoratiuni de artă japoneză zen şi cărţi despre medicina chinezească. Presupun

că are vreo 50 de ani, dar o cunosc de mai bine de zece ani şi întotdeauna a părut să aibă în jur de 50 de ani. Este americancă, acupuncturistă, o femeie calmă, ageră şi isteaţă, caldă în circumstanţe neaşteptate. Probabil îi povestisem despre planul meu de a face faţă durerii provocate de divorţ făcând mult sex cu cine apuc, pentru că mi-a spus: „Atunci ce înseamnă toate meditaţiile, programul ăsta, credinţa ta în Dumnezeu, dacă de cum te loveşti de o problemă recurgi la sex?”

Ei bine, înseamnă că meditaţia, programul şi credinţa în Dumnezeu sunt doar maimuţăreală, incantaţii banale şi dansuri golite de sens, pe care le practic când îmi este bine, de rapt, doar pentru valoarea lor estetică. Dar când apare durerea, şi durerea apare mereu, recurg brusc, ca un soldăţel conştiincios, la o soluţie materialistă pentru o problemă spirituală. înseamnă că religia mea este materialismul, că adevăratul zeu este eul şi că ceea ce vreau atunci când spun: „Vreau să fiu iluminat” este că: „Vreau să mă simt bine.” Nu a fost nevoie să spun toate acestea şi nici nu le-am spus,

dar întrebarea a scos la iveală adevărul ascuns: încă îmi venea greu să duc o viaţă spirituală, mai ales atunci când mă simţeam ameninţat, şi exact acelea sunt momentele în care ai cea mai are nevoie de o viaţă spirituală.

în teorie, Meredith este acupuncturistă; m-am dus la ea fiindcă aveam dureri de spate. Nu ştiu când mi-au trecut durerile de spate, dar am continuat să merg la ea, pentru că discuţiile pe care le aveam în timpul şedinţelor de acupunctură erau mai preţioase decât acupunctura în sine, fapt care presupun că o va consterna. Meredith. este interesată de adevăr, de înţelepciunea profundă. Este o vindecătoare, dar ceea ce face nu are nimic din mistificarea pe care o presupune termenul, într-un anumit moment al relaţiei noastre mi-a trecut prin minte că avem o familie în care ne naştem şi una pe care ne-o alegem conştient. Meredith mi-a devenit a doua mamă. Nu vreau să minimalizez prin asta rolul vital pe care l-a avut mama mea naturală, nici nu spun că am depins de Meredith în măsura enormă pe care o

implică cuvântul „mamă”. Vreau doar să spun că la un anumit nivel biochimic sau filozofic am recunoscut-o ca fiind un portal către o îngrijire maternă de un anume tip care-mi era necesar ca adult. Un mentor este un fel de erou, iar un erou este un simbol, mare parte din munca pe care el o depune pentru tine este, de fapt, făcută de tine, în mintea ta. Avem acum exemplul lui Meredith, cu întrebarea ei revelatoare, formulată în acest context. Ea mi-a dezvăluit că trăiam în neconcordantă cu mine însumi şi mi-a dovedit, prin exemplul personal, că există o alternativă. Acum nu mai e nevoie să îmi instalez tabăra lângă capul patului ei ori să stau şi să plâng cu suspine la măsuţa ei de mic dejun, la care-şi hrăneşte familia adevărată, ca să mă bucur de beneficiile înţelepciunii ei. Trebuie doar să fiu deschis către educaţie, să-mi doresc schimbarea. în acest fel devenim autorii propriei realităţi.

Am hotărât să o transform pe Meredith într-o „mamă”. Am hotărât să accept hrana pe care mi-o dă. Acesta este un exemplu mai conştient şi mai puţin sever de mentorat decât cel pe care l-am trăit

cu Chip, nevoile mele s-au schimbat. Deşi am încă un drum lung de parcurs şi, fireşte, la momentul în care am primit întrebarea caustică a lui Meredith aveam încă, inconştient, un comportament de dependent – încercam să-mi uit durerea prin sex, am trecut de punctul în care amestecam dependenţele. Orice mentor bun îţi va sprijini autosuficienţa.

Meredith mi-a devenit mentor pentru că vorbele ei aveau greutate. Stăteam acolo întins pe spate, nemişcat şi o ascultam vorbind despre Lao- Tze, Zen, despre Dao, despre *I Ching,* Caravaggio, Michelangelo, R.D. Laing, despre statutul de părinte, despre toate. Apoi discutam, puneam întrebări; i-am urmat sugestiile, am călătorit la Roma, am făcut un curs de religie şi de politică globală. Lucrurile despre care vorbea ea erau reale, mă ajutau; putea să mă şi înveţe şi să şi empatizeze. Fireşte, profesorul trebuie să transmită informaţiile sau tehnicile pe care le stăpâneşte unor novici care nu pot, prin definiţie, să înţeleagă decât parţial ce li se spune. Ucenicii sunt nevoiti să trăiască simultan în două lumi: a

cunoaşterii şi a nestiintei. Poate că în asta constă
ii ii
legătura dintre unrofesor şi un şaman; şamanul se mişcă între lumi, dimensiuni, niveluri de conştientizare şi se întoarce din regate necunoscute, cu o întreagă comoară pentru comunitate.

Câteodată, când eram cu totul încâlcit în iţele celebrităţii, Meredith mai venea în apartamentul meu ca să mă trateze. Se întâmpla adesea să o las să mă aştepte, în vreme ce vorbeam la telefon sau eram ocupat cu giugiulelile. Când intram în cameră o găseam într-o meditaţie tăcută, aparent netulburată de faptul că întârziasem. Câteodată vine la spectacolele mele, iar sfaturile ei sunt mereu foarte preţioase, comentariile ei sunt exact sugestiile de care am nevoie. Mi se pare întotdeauna că ea afirmă, prin gesturile ei, că adevărul este profund, că trebuie să mergem mai departe; că adevărul este greu, că nu ne putem mulţumi doar cu lucrurile agreabile. Trebuie să fim ardere continuă prin aspiraţiile noastre. Când vorbeşte despre Michelangelo sau Caravaggio o face ca şi cum i-ar vorbi

unui spirit universal, ca şi cum există un limbaj al luminii, un adevăr peren în expresiile figurilor umane, pe care artistul le poate surprinde, reda, prin care poate crea adevărul. De asta am nevoie de la ea. De curajul spiritual de a căuta în continuare, de o duritate formată în compasiune, de dragostea de mamă,
dar şi de acceptarea datoriei pe care o avem dacă alegem să mergem pe acest drum. Nu te opri, nu te amăgi.

Mi-a luat o vreme să trag învăţăminte din divorţul prin care am trecut, poate că încă o mai fac. Impulsul meu de a cădea pradă dependenţelor mi-a amintit cât de aproape sunt de distrugere. Aceşti profesori apar adeseori în momente cruciale, în momente de tranziţie, ca să te sprijine pe calea ta.

CAPITOLUL 4

Al treilea mentor: Guru din Goodison

India, patria maeştrilor spirituali, în care cultul celebrităţilor încă se mai referă la modelul de respect pe care îl poate oferi idolatria păgână fără pretenţii. Imagini cu diferiţi guru împodobesc ceşti, prosoape şi căni, precum o fac fetele Kardashian. Când Yogananda- relatează prima întrevedere cu maestrul său, adulaţia lui sinceră îi poate părea de-a dreptul obscenă unui occidental. Atât de deplin şi de dezinteresat nu iubim decât în adolescenţă sau la începutul vieţii de adult, când revizităm jungla aceea hormonală. Am avut şi eu propriul iureş de stupiditate, propriul puseu adolescentin undeva aproape de vârsta mijlocie, într-o călătorie cu o femeie pe care o adoram orbeşte şi pe care o făcusem, în mod nechibzuit, stăpâna inimii mele – o ultimă aruncare a zarurilor. Noi, cei care căutăm divinitatea în poveştile de iubire, suntem pierduţi. Idolul se va prăbuşi, iar noi vom fi mult prea îndureraţi ca să-i mai putem aduna cioburile.

După o vacanţă dezastruoasă, în care iluziile pe care ni le proiectaserăm impulsiv se spulberaseră, lăsându-ne praf şi pulbere şi cu inimile frânte, mam

întâlnit întâmplător cu Jimmy într-un aeroport indian. II ştiam pe Jimmy Mulville, lucra în televiziune şi nu bea, spre deosebire de mine. îl auzisem cândva spunând: „Am vrut să trăiesc o autobiografie, nu o viaţă” şi l-am plagiat din instinct, în propria autobiografie. Făcea o escală, împreună cu soţia şi cu trei dintre cei patru copii ai lor.

Eu eram la banda pentru bagaje împreună cu iubita mea, iar când am făcut prezentările, în jurul nostru încă mai plutea atmosfera grea din cearta pe care tocmai o avuseserăm. Mai târziu, în avion, Jimmy a venit la mine şi mi-a dat o carte pe care o citea, *Inner Gold,* de Robert Johnson – o expunere jungiană despre cum „le încredinţăm altora aurul nostru spre păstrare”. Aurul fiind, în metafora aceasta, bănuiesc, un simbol pentru şinele nostru superior, pentru intenţiile noastre cele mai sincere, pentru acea parte din noi care este atât de frumoasă, încât devine prea împovărător pentru noi să o stăpânim de unii singuri.

Am considerat că întâlnirea noastră – într-un moment în care ideea mea de

salvare printr-o iubire romantică se dovedea a fi un eşec –, acel loc, adică aeroportul, şi cartea, care era despre mentorat, alcătuiau o coincidentă suficient de fericită şi inspiratoare cât să mă determine să-l rog pe Jimmy să-mi devină mentor. Ştiam despre el că: este un producător de succes şi bun coordonator în lucrul cu oamenii, că era căsătorit de mai bine de 20 de ani, că se lăsase de alcool şi de droguri tot de peste 20 de ani, că provine dintr-o familie din clasa muncitoare, că tine cu

Everton FC, că e singur la părinţi, că are o latură întunecată, că este amuzant, educat, atât în sensul clasic – a avut o bursă la Cambridge –, cât şi în sensul că are „şcoala dură a vieţii”. După cum spuneam, să rogi pe cineva să-ţi devină mentor înseamnă atât că îti conştientizezi vulnerabilitatea, cât şi că îţi exprimi admiraţia şi că, până şi în cel mai laic şi occidental context, gestul respectiv are în sine ceva din sinceritatea euforică a lui Yogananda. Nimeni nu vrea să fie respins de cel pe care îl admiră şi care îi cunoaşte vulnerabilitatea. Dar după vacanţă, vechea mea metodă de salvare prin

iubire încă îmi dădea bătăi de cap. Dacă m-ai fi întrebat unde este problema, aş fi dat imediat vina pe femeia cu care ieşeam. Acum ştiu că problema erau pretenţiile mele neconştientizate şi absurde.

L-am rugat pe Jimmy să mă ajute, iar el a fost de acord. I-am povestit despre situaţia tensionată din relaţia mea, iar el a reuşit întotdeauna să „rămână la înălţime”. Cu alte cuvinte, problemele mele nu l-au speriat – ultimul lucru de care ai nevoie atunci când te destăinui cuiva este ca respectivul să se arate şocat sau să ia totul în glumă. Nu mi-a dat niciodată sfaturi nesolicitate, în schimb, a răspuns întrebărilor mele povestind din propria experienţă. Este o putere nemaipomenită în asta. Unul dintre lucrurile pe care mi le-a spus mi-a rămas la fel de bine întipărit în minte ca prima lui maximă, cea pe care am plagiat-o, anume: „Să fii Om ţine de acel «şi eu»-, adică suntem împreună în mocirla asta” sau: „Data viitoare când mai vezi săgeţi care te direcţionează către o relaţie greşită, nu te mai lua după ele.”

Jimmy m-a îndrumat. Nu doar către

încheierea acelei relaţii evident sortite eşecului, ci m-a ajutat şi să renunţ la numeroasele mele legături şi prietenii profesionale codependente în care mă împotmolisem. Codependenţa se poate traduce prin „relaţii în care limitele nu sunt clare, iar rolurile nu sunt bine definite”. în ceea ce mă priveşte, pasasem deja altora multe dintre responsabilităţile mele. Este ceva cât se poate de comun în showbusiness, unde avem o industrie întreagă clădită pe capriciile indolente ale „artistului”. Cu ajutorul lui Jimmy, am înţeles că nu era niciun viitor în stilul acela de viaţă, că devenisem dependent de prea mulţi oameni, deoarece îmi era teamă să mă maturizez. Am înţeles că alesesem relaţii sortite eşecului, fiindcă încercasem să îmi satisfac un impuls religios printr-o practică dinamică. O căsnicie trebuie să fie transparentă şi solidă, cuplul căsătorit trebuie să aibă o viziune comună asupra relaţiei şi e nevoie de un consens asupra rolurilor fiecăruia în cadrul ei. Este un aranjament extrem de practic
care implică sarcinile casnice, sexul, creşterea copiilor, relaxarea, sfaturile,

tensiunile, fricţiunile, iubirea şi ura. Obisnuiam să intru în relaţii ca şi cum aş fi intrat într-o lagună răcoroasă şi plăcută. Şi eram mereu stupefiat de tsunamiurile şi tornadele care ajungeau să mă distrugă. Acum ştiu că, în loc să desemnez o femeie care să mă facă să mă simt complet, trebuie să accesez latura „feminină” din mine şi să o cinstesc – adică să am o relaţie deschisă cu propria creativitate, cu emoţiile mele şi cu partea mea sălbatică. Cu siguranţă nu o relaţie deschisă de o altă natură. Află că am discutat şi despre asta.

Ca să dau un exemplu clar, de tip drumul Damascului, m-am trezit de curând în comitatul Wicklow ştiind, ştiind în adâncul sufletului, că trebuie să mă prezint la înotul de dimineaţă, că nu mai puteam sta lungit comod în pat lângă soţia mea, că trebuia să mă mobilizez, să mă urc în maşină şi să conduc până la Greystone, unde erau ceilalţi înotători matinali. Stephen Flynn, unul dintre gemenii identici de la restaurantul vegan Happy Pear, mă invitase, iar când am spus „Da” am fost destul de conştient de faptul că minţeam, însă, când m-am trezit, am

ştiut că trebuie să mă duc, că în acea dimineaţă rece, perfectă, în noutatea călătoriei cu străinii aceia irlandezi, am să găsesc în mine ceva ce, altminteri, aş fi încercat
să iau cu forţa de la soţia mea. Am intuit răsăritul
şi valurile spărgându-se, pe străinii aceia sărind în adânc, de pe stânci, în aerul rece al dimineţii. Mi- am oprit mintea leneşă şi m-am revoltat împotriva a ceea ce-mi dicta ea şi mi-am trimis celălalt lup interior, pe cel sălbatic şi nebun, în scaunul pasagerului, ca pe Chewbacca. Era încă întuneric. Odată ajuns în maşină, mi-am simţit sufletul împăcat, m-am simţit viu. Am simţit că mă eliberasem din plasele pe care singur mi le ţesusem. A fost, desigur, foarte frumos acolo. Stephen Flynn şi fratele lui sunt pe calea cea bună şi trebuie să mergem alături de cei care merg pe această cale cu noi, altminteri ne simţim cumplit de singuri.

Gemenii – chiar şi atunci când eşti numai cu
unul dintre ei – sunt bărbaţi dintr-o bucată, dar blânzi şi buni, până şi bravada lor e adorabilă. Neam dus la

stâncile de la Greystones, am trecut de edificiul abandonat al acelui hotel victorian straniu, a cărui siluetă se profilează pe fosta plajă pentru femei.

Am mers mai departe, către o peninsulă al cărei contur proeminent se zărea în sclipirile portocalii ale dimineţii. Şi iată-i acolo, toată echipa matinală, cu băuturi calde şi zâmbete şi mai calde, o gaşcă adunată în jurul totemului înotatului din zori, cu trimiteri evidente la vânătoare şi veneraţie şi la misterioasele zeităti ale naturii. Fireşte, refuz > ■> > invitaţia lui Stephen de a plonja de pe nebunia aceea de stâncă crestată, cu aspectul unei piese de tetris şi sar de pe o margine mai joasă – „Nu e cazul să te sinucizi ca să impresionezi străinii, Russell, nu mai suntem în 1999”, îmi şopteşte şinele meu, înţelept şi povăţuitor. Bear înoată şi el, e o dimineaţă minunată, iar eu sunt încredinţat, în zorii acelei zile, că Dumnezeu este pretutindeni.

Şi Jimmy este ateu, la fel ca Chip. Dar trăieşte ca un sfânt – şi când spun asta mă refer la faptul că trăieşte de parcă lumea adevărată este cea nevăzută,

lumea eternă, nu cea temporală. Merge an de an în excursii cu profesorul care i-a predat limbile clasice în copilărie, pentru că, pe când era elev, a ratat o excursie cu şcoala în lumea antică. Fostul lui profesor, acum foarte bătrân, îl poartă prin Atena sau Pompeii, predându-i lecţiile pe care i le-ar fi oferit pe când era încă un băieţel. Lam întrebat de ce face acele pelerinaje şi mi-a spus că îl ajută să intre în contact cu cel care a fost el în trecut.

Uneori îmi dau seama că, atunci când depăşim dualităţile, vedem că, de fapt, sunt iluzorii. Am văzut deja că masculinul şi femininul pot fuziona şi că se găsesc unul în celălalt. în discuţiile mele cu atei convinşi am descoperit atitudini spirituale pline de veneraţie, vecine cu şamanismul. După cum a spus Yanis Varoufakis—, musculosul cu principii din Syriza—, care a condus revoluţia democratică în Grecia: „Unii cred că materia a precedat spiritul, alţii, că spiritul a precedat materia – eu, cumva, cred în cea de-a doua variantă. în orice caz, spiritul este prezent aici, acum şi nu trebuie să-l ignorăm.” A făcut remarca aceasta lucidă pe când îi luam

un interviu pentru podcastul meu, *Under the Skin.* Fie că eşti ateu şi crezi că nu suntem nimic altceva decât combustibil şi calcul, fără o inteligenţă sau o conştiinţă superioară în arară de cea de care avem nevoie ca să găsim hrană, fie crezi că fenomenul conştiinţei în sine este dovada unei legături cu ceva care transcende materia, trebuie să admiti că moralitatea, bunătatea şi iubirea sunt prezente în fibrele noastre cele mai adânci.

Mentoratul nu trebuie să fie o copiere deplină. Nu încerc să devin mentorii mei, mă raportez la ei ca la un punct de reper, care să mă ajute să îmi descopăr şi să îmi hrănesc acele calităţi ascunse pe care, fără îndrumare, s-ar putea să nu fiu în stare să le conştientizez. La momentul în care l-am întâlnit pe Jimmy, eram prins într-un tipar, atât mental, cât şi comportamental, pe care bănuiesc că un neurolog ar fi fost capabil să îl indice în infraroşu. Circuite uzate. Pentru că mă regăsisem în anumite aspecte din trecutul lui şi voiam să îl imit, am fost dornic să-i cer ajutorul şi să admit că perspectiva lui este mai preţioasă decât

propriile- mi instincte ori experienţe.

Ne-am întâlnit într-un punct de tranziţie din viaţa mea, acel punct care este pe de-o parte învăluit în mitologie şi pe de alta, ironizat în cultura populară ca fiind „criza vârstei mijlocii”. Mă confruntam cu o alegere între noul şi vechiul meu mod de a acţiona, care la suprafaţă părea un amestec de promiscuitate, hedonism şi obsesie, dar care era, în fond, o credinţă romantică, fără niciun fundament, că o femeie ridicată la rang de ideal m-ar putea salva, ori că mai multe femei miar putea abate atenţia. Nu spun că am fost condiţionat ori programat să cred în ideile acelea, dar ambele par să fie nişte credinţe culturale populare – femeia ca salvatoare, iar bărbatul ca vânător, sau ca jucător, ca să mă exprim în termeni actuali. Puteam să caut în continuare o zeiţă pământeană ori să-mi trăiesc vârsta mijlocie comportându-mă ca la 17 ani, însă ceva din adâncul meu tânjea după o schimbare.

Nu sunt sigur că aş fi reuşit să ies din acest cerc vicios de unul singur, durerea m-ar fi determinat să caut alinare în

comportamentul care o

provocase – şi gata, imediat apărea o dependenţă. Acum, fiindcă am un program de recuperare, ştiu ce trebuie să fac când sunt într-o situaţie de criză:

1. Să o conştientizez.
2. Să am încredere că situaţia se poate îmbunătăţi.
3. Să cer ajutor.

Ai să vezi că tot fac trimitere la această formulă simplă, pentru că este un instrument pe care-l poţi folosi ca să determini schimbarea în orice fel de situaţie. În cartea mea *Recuperare. Eliberează-te de dependenţe^,* în care descriu pe larg cei 12 paşi, vorbesc în detaliu şi despre mentori, despre rolul lor esenţial în declanşarea unor energii fizice noi – acesta fiind cel mai clar exemplu pe care-l pot da.

în momentul meu de criză, la finalul relaţiei cu acea femeie extraordinară, dar nepotrivită pentru mine, o femeie care, de fapt, avea calităţile principale ale tuturor fetelor pe care le iubisem vreodată, de la cele de pe terenurile de

joacă din Grays, Essex, până la cele de pe covorul roşu din Los Angeles, şi care era un fel de combinaţie imposibilă de mister şi de distrugere (nu obiectiv, ci în corelaţie cu amestecul ridicol de hormoni şi de comportamente înfăşurate în învelişul de piele în care trăiesc eu – Dalila unuia poate fi sufletul pereche al altcuiva), am simţit nu numai că am eşuat în relaţie, ci şi că mi-am ratat viata cu totul.

Intr-un fel, aveam dreptate; priveam relaţia ca pe o emblemă a slabelor mele aptitudini de navigare ce mă duseseră către stâncile de care mă zdrobisem. Chiar dacă adevărul nu i se arătase minţii mele ca înţelepciune, el era prezent acolo, în măruntaiele mele, ca suferinţă.

Când, în starea mizerabilă în care mă aflam după acel eşec, l-am sunat pe Jimmy, a părut netulburat. I-am spus că pot lăsa baltă totul, că nimic din viaţa mea nu pare să mai fie real ori să aibă vreo valoare. Că nu voiam să locuiesc în casa în care locuiam, să fac munca pe care o faceam, să-mi petrec timpul cu oamenii în compania cărora stăteam,

nici măcar să mai port hainele pe care le purtam. Se poate să nu fi spus că simt că mor ori că vreau să mor, lucru pe care-l anunţam insistent în adolescenţă; pozam mereu cu cuţitul de pâine la încheietură, într-un soi de imagine teribilă a sacrificiului de sine, în faţa mamei, îngrozind-o şi spunându-i că vreau să mor. Desigur, pe atunci nu era nimeni care să „ţină piept” acelui adevăr: asta era, de fapt, problema.

Jimmy a rămas netulburat în faţa versiunii adulte a adolescentului cu tendinţe sinucigaşe. În primul rând, pentru că nu este implicat emoţional. Grija sau chiar dragostea lui pentru

mine nu o să-i răstoarne obiectivitatea, el este o figură paternă, nu este un tată. Rolul de tată poate fi, după cum ştim cu toţii al naibii de bine (!), unul cu nenumărate implicaţii şi plin de contradicţii. Fiind un mentor potrivit, trimis cumva printr-o întâmplare fericită – toţi mentorii pe care i-am avut au apărut în viaţa mea ca nişte fiinţe celeste Jimmy a ştiut ce să spună. Fusese şi el în situaţia în care mă aflam eu. Este firesc, J > J necesar, benefic ca, atunci când eşti la

jumătatea drumului într-o călătorie, să verifici direcţia în care mergi. Relaţia aceea era numai unul dintre aspectele pe care trebuia să le schimb în viaţa mea, era cel mai viu şi mai vizibil, însă era numai un semnal pentru toate celelalte schimbări de care aveam nevoie. Trăisem într-o iluzie, iar acea iluzie se risipise acum. Mă trezeam din visul sinelui meu anterior, iar dacă starea de somnambulism mi-ar fi fost întreruptă brutal, n-aş fi putut face faţă socului.

Am să-mi amintesc mereu tonul pe care mi-a vorbit Jimmy, chiar dacă nu şi tot ceea ce mi-a spus. Mi-a normalizat sentimentele, le-a contextualizat, mi-a spus că toate vor trece şi că asta face parte din transformarea mea. Un lucru esenţial în toată povestea asta a fost autenticitatea cuvintelor lui, care m-au determinat să am mai multă încredere în el decât în propriile
sentimente. întotdeauna a avut această calitate. Când îmi fac pelerinajul la biroul lui din Camden şi aştept cuminte să încheie o întâlnire sau o convorbire telefonică, stau pe canapeaua de piele, timid şi respectuos, concentrat asupra

posterului de deasupra canapelei din faţa mea, un poster cu Duvall şi Brando din filmul *Naşul,* chiar deasupra locului unde se va aşeza el. Este binedispus şi plin de istorioare despre muncă şi familie, cu înjurături şi voci teatrale, uneori cu multă pasiune. Educaţia lui clasică presupune că sfaturile pe care le dă sunt îmbogăţite cu trimiteri la Ovidiu sau Virgiliu şi câteodată aş vrea să-mi iau notite, dar asta m-ar putea împiedica să fiu atent la tot ce zice.

Deşi sunt tentat să-l idealizez, sunt conştient, în mare măsură datorită autenticităţii din) comunicarea noastră, dar şi pentru că nu mai am 12 ani, că are şi el defecte, că este complicat şi imperfect. Asta este important: relaţia noastră are limite. Nu am de-a face cu el în întreaga lui complexitate. Oare se întâlneşte cineva vreodată cu un altul în deplina lui complexitate? îmi este mentor, în asta constă interacţiunea mea cu el. Este un ideal către care tind şi o voce obiectivă de a cărei călăuzire am nevoie. Nu are niciun sens să- mi demolez iconoclast Olimpul personal, nici să salivez după infidelităţile lui Martin Luther King. Mă concentrez asupra acelor calităţi ale

mentorului meu pe care sper să le trezesc şi în mine, asupra acelei puteri latente din interiorul meu pe care singur nu aş putea să o activez. Dacă spun: „Ei bine, Jimmy nu e perfect”, în cele din urmă am să mă folosesc de detaliile obişnuite ale imperfecţiunii omeneşti ca să-mi sabotez propriul progres.

Câteodată, când fac prea mult caz de cine ştie ce rahaturi minore, când mă visez sărind din maşină ca un James Gandolfini zvelt ca să mă iau la harţă cu cineva în trafic, mă gândesc: „Uau, sunt oameni care vin să-mi ceară sfatul şi uită-te la mine, nu sunt în stare să-mi stăpânesc nişte emoţii fireşti – mare impostor mai sunt.” Dar lucrurile nu stau chiar aşa, defectele mele flagrante nu mă împiedică să fiu un mentor bun câtă vreme există nişte delimitări clare. Toţi cei cărora le sunt mentor înţeleg natura acestei dinamici, cu beneficiile şi limitările ei. Ştiu că metoda pe care o folosesc este străveche şi verificată. Ştiu că nu vreau nimic de la ei, că singura mea intenţie este să-i ajut; nu vreau bani, faimă sau putere de la ei. Sunt oameni ca mine, oameni care au recurs la droguri şi sex ca să se descurce în

absenţa unei dimensiuni spirituale. Oameni care, în lipsa unui îndrumător plin de iubire, au improvizat filozofii de viaţă din impulsuri primare şi circumstanţe
nebuneşti. Când au nevoie de mine, nu mai sunt dobitocul din trafic, sunt cel care trebuie să fiu pentru ei.

Odată l-am sunat pe Jim chiar pe când se pregătea să-şi ocupe locul într-o sală de spectacole sau ceva asemănător, ceea ce însemna că nu prea avea vreme de stat la taclale, şi, în timp ce eu fierbeam la foc mic, el lansa idei ca pe nişte săgeţi mici, rapide, ascuţite, în timp ce cumpăra o pungă de Maltesers, din câte am înţeles. Poate că tinerii ca mine o iau razna fiindcă nimeni nu poate să le fie alături. Şi nu mă refer la îmbrăţişare aici, ci în sensul acela parental, când părinţii te cuprind ca între paranteze, te susţin ca nişte stăvilare, de o parte şi de cealaltă, neclintiţi, şi emană grijă. Singura manieră de autoritate pe care am cunoscut-o vreodată a fost una negativă. Fie ineficientă, fie coruptă. Acestea sunt consecinţele unei vieţi trăite în jurul unor idei false, într-o societate materialistă. Autoritatea pe

care i-am dat-o lui Jimmy este sacră, ştiu că nu este perfect, dar nu mă sfătuiesc cu latura lui viciată, mă consult cu acea latură a lui care, în ciuda numeroaselor sale obligaţii de muncă, de familie, vrea să ofere sfaturi pline de afecţiune şi o face în mod gratuit. Cred că relaţia aceasta devine un intermediar pentru adevăr, pentru adevărul divin. Ceea ce nu înseamnă că este totul lapte şi miere. E şi o cantitate considerabilă de „sictir” şi de
„înfruntă-ţi frica”, dar este adevărul adevărat. Poate că interpretăm adevărul ca fiind universalul, atemporalul. Ca fiind acele lucruri care nu se erodează, nu se perimează, calităţile de care avem nevoie ca să trăim viaţa pe care am ales să o trăim.

Cum devine tată cineva care nu a fost niciodată părinte? Cum progresează fiecare dintre noi dincolo de limitele noastre temporare? Şinele nostru potenţial freamătă prins într-o reţea invizibilă înăuntru şi în afara noastră. Un geniu poate să acţioneze urmându-şi intuiţia, dar cu totii avem nevoie de eroi, de modele şi mentori care să ne ajute să vedem ce este posibil, de acele mandale

vii în care să ne ancorăm în timp ce inspirăm adânc şi avansăm către noi stadii.

CAPITOLUL 5

Al patrulea mentor: Războinicul de pe saltea

Nicio altă expediţie personală nu ar putea fi mai îndrăzneaţă şi mai curajoasă decât aventura mea în lumea sporturilor de contact. în fiecare mahala sau orăşel anost sunt locuri de dat cu pumnul, săli unde se practică îmbrăţişările dure şi, cu toate acestea, le-am evitat pe toate până la vârsta de 40 de ani. Desigur, la Hollywood, când locuiam prin vreun cămin sau prin vreun bârlog de burlac, supravegheat de prietene, să nu rămân fără mâncare, se mai întâmpla să mai treacă pe la mine vreo brută cu maniere şi să mă instruiască în machismul aplicat, însă aceste întâlniri aveau un pronunţat aer de surogat şi de formă fără fond. Toate formele de pregătire fără o intenţie clară pot căpăta o tentă de zădărnicie, de lucru fără miză; la urma urmei, sunt repetiţii, un fel de joacă. Totuşi, un instructor bun în artele marţiale va sti să

imprime un iz de „real” care să modifice perspectiva elevului. Nu spun că toţi instructorii mei din zona aceea însorită şi aridă au fost ineficienţi, unul a fost uluitor de-a dreptul, dar înaintea lui au fost vreo câţiva ţipi voinici experţi în

krav maga, ale căror descrieri tehnice mă lăsau perplex şi mă buimăceau prin cruzime, ceea ce însemna, desigur, că nici nu mi le-aş fi putut însuşi vreodată – de exemplu: „Le bagi degetul în orbită, apoi răsuceşti şi scoţi ochiul ca pe o castană din înveliş.” E un exemplu inventat, însă foarte aproape de ceea ce înseamnă krav maga.

Este ceva atât de vindicativ, că ar trebui să fiu într- o dispoziţie de genul personajelor jucate de Liam Neeson ca să văd cu ochi buni asta. Un practicant de capoeira, care arăta ca un refugiat periculos din Milli Vanilii ori ca unul care scuipă foc într-o croazieră de nuntă, ne-a făcut un antrenament, mie şi bieţilor mei tovarăşi pierde-vară, atât de energic, încât unul dintre noi nu a mai putut să meargă preţ de câteva zile şi avea aerul unui om captiv într-un tablou, blocat în spatele unei draperii, exilat într-o dimensiune din care nu putea face altceva decât să privească.

Benny Urquidez, sau Benny Turboreactorul – pe care îl desemnasem să facă un fel de dădăceală grea şi riscantă în perioada mea din Hills –, a fost un maestru adevărat. Avea o figură

mică, cu ochi scânteietori şi magnetismul nonşalant al lui Johnny Cash. Era modest şi tăcut şi aproape că auzeam în surdină bătaia tobelor de război când eram în preajma lui. Acumulase şi putea transmite multă înţelepciune. Pumnii îi erau bătătoriţi şi puternici. Odată, pentru că nu reuşeam să învăţ cum se dă o lovitură în coaste, mi-a făcut el demonstraţia, expediindu-mi lovitura în umăr, ca exemplu. A fost de parcă mi-ar fi tras o bucată venită dintr-altă lume, în care legile termodinamicii erau suspendate. Cum putea o mişcare atât de măruntă, de ageră să producă o durere atât de profundă?

Benny m-a mai învăţat şi altceva – şi asta arată ce profesor bun era, de vreme ce pe atunci nici nu m-am gândit la aparenta discrepanţă între elemente –, un sistem de rugăciune pe care-l folosesc până-n ziua de azi. Practic, formula este aceasta:

1. Recunoştinţă ~ „Pentru ce anume eşti recunoscător astăzi? Fii foarte precis şi dă trei exemple.”

2. Curaj – „Cere să ai curaj şi gândeşte-te în ce şi-tuaţii vei avea nevoie de el pe parcursul zilei.”
3. Vindecare – „Roagă-te pentru vindecarea celor care au nevoie de asta.” Mai exact, asta înseamnă că, ori de câte ori cineva îmi împărtăşeşte greutăţile prin care trece, am să îmi amintesc de el cu proxima ocazie în care am să mă rog, măcar pentru faptul că asta mă mai abate de la intro-specţia centrată pe sine, dacă nu pentru altceva.
4. Sincronicitate – „Cere să vezi semnele şi îndemnurile lumii nevăzute.” Acum, când apare câte o coincidenţă, ştiu că eu am cerut-o şi încerc să văd dacă pot învăţa ceva din ea.
5. Aliniere – „Fii în armonie cu Voinţa Superioară.” Nu te lăsa prins în mrejele nevoilor egoiste, stabileşte-ţi scopuri care îti susţin valorile adevărate.

Nici măcar nu mai ştiu cum am ajuns la

subiectul rugăciunii. Poate că s-a uitat la felul în care practicam artele marţiale şi şi-a spus: „La naiba, tipul ăsta o să aibă nevoie de ceva sprijin din partea puterilor cosmice ca să treacă dincolo de înţelegerea lumii noastre materiale. Să mănuşile, să stea-n genunchi.”

în perioada în care cochetam în felul acesta cu sporturile de contact ştiam că ceea ce fac este doar un soi de distracţie cu efect placebo, că, deşi puteam să mă păcălesc că mă antrenez în artele marţiale, nu o să fiu mai eficient în urma acelor antrenamente bizare, amuzante şi chinuitoare.

Am început să mă gândesc serios la jiu jitsu brazilian (JJB) datorită lui Joe Rogan. îl admir pentru ceea ce face în presa online şi îl respect pentru autenticitatea lui. îmi este destul de greu să fiu obiectiv în privinţa bărbaţilor „duri”, pentru că niciodată n-am renunţat cu totul la această liniştită, homoerotică intrigă nonsexuală care caracterizează existenta de bătăuş. De fapt, sunt chiar un pic ruşinat de asta, dar în acelaşi timp mi se pare şi uşor amuzant. Probabil că această

atracţie este o nostalgie remanentă, pe care mentoratul atent o va îndepărta sau o va schimba, cu siguranţă. Nu e vorba de faptul că „sunt atras” de aceşti bărbaţi, ci mai degrabă de faptul că mi-aş dori ca ei să mă placă, ceea ce reprezintă, probabil, o încercare inconştientă de a încorpora o energie încă nedescoperită. îmi place faptul că Joe şi-a construit un imperiu pornind de la abilităţile sale şi de la opiniile aparent fără compromis, precum şi că a făcut slalom printre numeroasele forţe din lumea media care omogenizează şi diluează puterea furnizorilor de conţinut. Pare absolut logic să iei de bună remarca lui Joe privind faptul că artele marţiale au avut o contribuţie substanţială la devenirea celui care este actualmente. Pentru mine are noimă. Are un soi de ancorare, de stabilitate pe care simt că artele marţiale i le-ar fi putut cultiva.

în urmă cu trei ani, când am făcut trecerea de la oraş la viata la tară, adică un efort conştient de a mă ancora şi a mă dezvolta, interesul meu pentru sporturile de contact s-a reactivat aproape intuitiv. Să ne înţelegem,

locuiesc într-un fel de parc tematic idilic. Nu scot apă din fântână, nici nu alerg după scroafe ca să le mulg (aşa cum înţeleg că se întâmplă la ţară). Totuşi, am evadat din zăpăceala vieţii de oraş, un mediu proiectat să întreţină un nivel constant de nelinişte, atâtat periodic de distracţii. Aici este altfel, aici stau acasă, lucru pe care îl faceam şi în oraş, dar într-o manieră dementă, asemănătoare lui Travis Bickle—, care se aventura pe afară doar ca să caute ocazii de a face pe justiţiarul luminii. Am locuit într-un grajd din East End, în perioada mea neagră. Singura lumină pe care o aveam noaptea era cea de la un felinar stradal, care proiecta umbre lungi pe interminabila casă a scării din faţa apartamentului tip hală în care locuiam. Deşi codul poştal arăta că locuiesc într-o zonă trăsnet, adevărul este că pe timpul nopţii oamenii veneau să se pişe şi să se drogheze în faţa uşii mele, iar eu mă împiedicam de străini şi tresăream. Uit lucrurile astea. Uit de nefericirea acelei vieţi neautentice acum când trăiesc într-o ambiantă plăcută şi în confort şi când mai oftez uneori cu gândul la distracţii efemere.

Aici, ca tată şi ca bărbat, am înţeles că trebuie să mă reclădesc. Am luat lecţii de fotbal, ca un copil de şapte ani şi m-am dădăcit singur ca să depăşesc barierele acelui trecut lipsit de glorie. Lecţiile s-au ţinut într-un parc, cu un tip arătos de 25 de ani pe nume Charlie. El punea jaloanele şi toate celelalte. M-am tinut de treabă o vreme – de lecţii, nu de minge, niciodată n-am fost prea bun la asta –, însă lecţiile acelea de recreere nu erau chiar ceea ce-mi trebuia. Stabilisem un diagnostic greşit al problemei şi, în plus, eu nu sunt Marty McFly, să mă-ntorc în trecut ca să pun mâna pe medalia de bronz. Câţiva băieţi din vecini pe care i-am cunoscut, nişte ţipi ca mine, care nu beau, mi-au spus că undeva în apropiere este un club de arte marţiale, Genesis—. Unul ca mine, ahtiat după coincidenţe şi semne, se va grăbi, desigur, să se înscrie la o sală de sport denumită după una dintre cărţile biblice. Cu cât mă gândesc mai mult, cu atât consider că este un nume cu mari ambiţii: „zorii unor universuri noi”; „Dumnezeu şi omul în comuniune”. Cel care conduce clubul sportiv este un tip pe nume Paul. „De ce nu i-ai spus

Leviticus sau Revelations—?” o să-l întreb într-o zi, cu emfază. M-am dus acolo şi trebuie să spun că nu era rea pentru o sală de arte marţiale. Vezi o anumită uniformitate: saltele de amortizare, busturi de cauciuc care arată precum personajele jucate de Dolph Lundgren şi pe care eşti poftit să le iei la pumni, mirosul de interior de mănuşă de box, de oţet stătut, de picioare, de organe genitale, muzică rock sau rap – bănuiesc că ar fi şi mai rău cu muzică clasică, mai ales de când cu filmele lui Kubrick –, trofee şi medalii pe un pervaz, prăfuite, câteva fotografii de grup în holul principal, poate câteva sloganuri de încurajare şi bărbaţi, în mare parte bărbaţi. Da, şi câteva femei, dar mai degrabă bărbaţi.

În acest context, mentoratul devine ceva clar, un set de instrucţiuni predate de un maestru elevilor. Avem un sistem, un spaţiu, o tradiţie, o biserică. Mai întâi m-am dus la orele de kickboxing, unu la unu, cu un militar adevărat (cel puţin în aparenţă), Paul Busby, după care am trecut la jiu jitsu brazilian, unde m-am pregătit cu Chris Cleere, care are centură neagră. Chris nu e extrem de

vorbăreţ, nici extraordinar de comunicativ – are, cum s-ar zice, un fel de timiditate. Nu timiditatea aceea care le face pe majoretele de 12 ani să roşească, ci o anumită sfială masculină pe care o întâlnim adesea la bărbaţii din clasa muncitoare şi pe care o putem interpreta ca pe o lipsă de „strălucire”, ca pe un „fel de a fi” discret.

Ajungi la antrenament cu gz-ul într-o sacoşă cu logo. *Gi* este un fel de pijama grosolană care, în cazul meu, nu e suficient de lungă şi îmi ajunge mereu numai până la jumătatea tibiei. îmbrăcatul acestui *gi* este mai ritualic decât crezi şi presupune mai multă complexitate decât orice altă îmbrăcăminte din două piese. Ai un şnur în talia pantalonilor, inutil răsucit, pe care îl bagi într-un tunel de material şi care iese la suprafaţă în câteva locuri, în laterale şi în faţă, iar tu trebuie să îl strângi trăgând tare de capete şi apoi să-i faci un nod de papion – care pare un cuvânt neadecvat aici. Niciodată n-am reuşit să înţeleg complet asta.
Partea cu tunica e mai simplă, dar pun pariu că este şi acolo o regulă pe care nu am ştiut-o vreodată, care stabileşte care

dintre revere trebuie să vină-n faţă, iar punerea centurii este o artă marţială în sine. Am făcut odată un curs cu Rener Gracie şi, când a exemplificat cum trebuie legată centura, încercând să o lege pe a mea, ca atunci când părinţii încearcă să-ţi lege un cordon, rezultatul a fost o legătură atât de zdravăn făcută, încât am crezut că nu am să mai reusesc să o scot vreodată şi că o să o duc cu mine chiar şi-n

>) mormânt. În realitate, afurisitele astea de lucruri se desfac la 40 sau 50 de secunde şi-ţi pierzi destul de mult timp din oră chinuindu-te să le legi la loc, ceea ce e, sincer, o uşurare.

Niciodată nu am fost într-un mediu mai clar stratificat decât cel al grupului de antrenament de la JJB. Cei cu centurile albe se îmbracă într-un capăt al sălii, iar cei cu centuri de avansaţi, în capătul opus. Din câte ştiu, lucrul acesta nu a fost legiferat niciodată, însă este tratat cu o atenţie exagerată, vecină cu ridicolul. Capătul sălii, cel de lângă uşă, unde se află şi peretele cu oglinzi, este cel în care se îmbracă cei cu centurile albe. Capătul opus, unde se ţin echipamentele, e rezervat centurilor

superioare. Bărbaţii fac câteva întinderi, apoi se schimbă. Muzica şi soneria care anunţă începutul şi încheierea rundelor sunt controlate din acel capăt al camerei. JJB se axează pe control.

Sala de sport Geneza se află într-un spaţiu comercial din Marlow; Marlow este un orăşel frumos pe Tamisa. Nu e o sală din Toxteth sau Soweto, iar cafenelele de la parter sunt minunate. Dar acolo se întâmplă ceva esenţial. Bărbaţii cu centură neagră (numai bărbaţii au o astfel de centură aici) se poartă ca nişte primate la turnul de control al sălii. Chris, desigur, ras în cap, la 50 de ani, cu osatura din titan, neobosit în jiu jitsu, şi Dave, de 45 de ani, bronzat şi în formă. Odată i-am examinat (subtil) fiecare parte vizibilă a corpului şi mi-am dat seama că suntem aproape genuri diferite, mâinile lui sunt la fel de diferite de ale mele cum sunt ale mele de ale fiicei mele. Mi- am imaginat cum ar fi să am mâinile acelea, în locul alor mele, nu dezmierdând – nu într-acolo bat, deşi înţeleg de ce ai fi putut presupune asta –, şi m-am simţit de parcă aş fi condus un stivuitor. Dave are centura mov, i se mai spune colocvial

şi „Smasher – şi în cele câteva dăti în care m-am luptat cu el m-am simţit de parcă m-aş fi înecat în apă calcaroasă. Nici termenul „luptă” nu e prea potrivit aici sau este doar dacă ne gândim că Hiroshima s-a luptat cu bomba atomică. Cei de la capătul de control al sălii se mai schimbă, dar îl includ de obicei pe chipeşul tocilar inadecvat Paul Busby. Soţia mea a fost cea care a observat că există o doză destul de mare şi adesea trecută cu vederea de tocilărime la cei care practică artele marţiale, deoarece latura de tocilar poate fi foarte uşor ascunsă sub un strat de testosteron gros ca marţipanul. Totuşi, din experienţa mea cu JJB, pot spune că rareori găseşti genul acela de machism prognat la beţivanii comuni, poate pentru că nu mai este cazul să pozezi în ceva anume atunci când statutul este clar, iar conflictele se rezolvă într-o manieră directă.

Contactul unu la unu în JJB este unul strâns. Deşi mă consider un tip destul de tactil, am observat că îmi place să fiu eu cel care iniţiază şi domină contactul social cu alti bărbaţi şi niciodată nu am experimentat o apropiere fizică într-un

grad mai strâns decât în JJB. Chiar şi în luptele de MMA de nivel înalt vedem că, în mare parte, urmărim un fel de luptă erotică la sol. Este foarte uşor să sexualizezi când eşti observator, nu şi când

>) > eşti participant; ideea de a avea o erecţie când te afli sub o asemenea presiune este formidabilă. Nu ştiu nimic în privinţa asta. în relaţia mea cu Chris sunt absolut novice şi complet vulnerabil. Cunoaşterea de acest tip se transmite prin demonstraţie şi prin forjare – de obicei, când eşti la podea, încleştat, cu picioarele celuilalt încolăcite în jurul mijlocului tău şi cu mânecile făcute guler în jurul gâtului. Asta nu implică multă durere, ideea este mai degrabă să-l faci pe adversar să se predea; în general te predai înainte să se producă pagube majore, dar disconfortul este destul de mare. în ceea ce mă priveşte, la început disconfortul era de ordin psihic, mi-a fost greu să mă las tras, zdrobit şi îndoit.

Motivul pentru care îl consider pe Chris un mentor minunat, comparativ cu alţi oameni care m-au ajutat psihic şi spiritual, este acela că învăţătura lui m-a schimbat profund, ajutându- mă să

conştientizez şi să îmi eliberez acea energie latentă fără de care aş fi incomplet. Aceasta este o educaţie nonverbală. Fireşte că vorbim, însă în limbajul jiu jitsu este comunicat prin trup. Este foarte cerebral, în sensul că cerinţele strategice şi cele de a repera tiparele sunt la fel de importante precum viteza sau forţa. Dacă inteligenţa este capacitatea de a depista tipare, atunci vorbim despre un joc extrem de inteligent. Este ca atunci când j oci şah, doar că aici te strânge cineva de gât.

Să ajungi la centura neagră este dificil şi de obicei presupune să fi parcurs zece ani de pregătire riguroasă, aşadar Chris este desăvârşit şi cu toate acestea încă mai poate preda aceste mişcări specifice şi uneori foarte complicate într-o manieră care chiar are sens. Jiu jitsu prinde viaţă, totuşi, atunci când mişcările funcţionează în combinaţie. Iar asta se trăieşte prin exerciţii, da, dar mai ales prin *sparringp-.* în cadrul lui, are loc o renunţare la sine comparabilă cu sexul sau surfingül, când relaţia cu corpul tău este intensă, dar relaxată, şi ai mişcări mai degrabă fluide decât sacadate. Să nu

fiu greşit înţeles, de cele mai multe ori, în sparring mă confrunt cu un adversar evident superior mie, care acţionează cu doar 10% din capacitatea sa totală şi care, chiar şi aşa, reuşeşte să mă strivească sau să mă facă să renunţ

> > > relativ uşor. Mai sunt, totuşi, momente în care conştientizăm cu adevărat că jiu jitsu există ca entitate de sine stătătoare, este un ideal, un sistem invizibil în cosmos, iar noi, prin coregrafie, îi putem asimila puterea. Că prin subjugarea sinelui putem canaliza latura mai înaltă a acestei forţe, iar asta îşi găseşte, în mare parte, corespondentul în toate aspectele mai importante din viaţă. întreaga sa filozofie pare să reprezinte instrumente prin care să înveţi lecţii de viaţă. La fel ca în viaţă, jiu jîtsu este marcat de momente de suferinţă şi de oportunităţi. Sunt momente în care trebuie să fim pasivi şi momente în care trebuie să fim agresivi, momente în care să explodăm şi chiar momente în care să renunţăm. Acestea nu sunt lucruri de genul celor pe care Chris le-ar propovădui, dar tipul lui de pedagogie nu doar încorporează aceste idei, ci le şi transmite astfel încât să le

pot asimila la rândul meu.

E atât de multă frică în viata mea. Când totul este bine, mintea mea alunecă spre tot soiul de fantezii întunecate, aşa cum metalul este atras de magnet: „Totul este în regulă, dar ia gândeşte-te la câte rele s-ar putea întâmpla acum, când iubeşti atât de mulţi oameni...” Sparringul din jiu jitsu reperează frica de viitor, trans-punând-o ca pe un prezent real şi întrupat. Când cineva te sugrumă, iar tu ştii că trebuie să baţi în podea, altfel îţi pierzi cunoştinţa, ai parte de un mod sigur de a conştientiza frica de violentă, altminteri abstractă.

Odată, pe când mă antrenam cu altcineva care avea centura albă, am fost sufocat cu o tehnică numită „ghilotină”, asemănătoare cu una de pe terenul de joacă, în care adversarul îţi cuprinde gâtul cu braţul, astfel încât capul tău e în spatele lui, şi trage în sus. întrucât era tot un începător, nu Chris, nici vreun alt războinic de la capătul de control al camerei, sparringul devenise competitiv şi – asta este interesant – eul meu a intrat brusc înapoi în ecuaţie. Când fac sparring cu Chris, raportul are în sine o

siguranţă implicită şi explicită, nu sunt în competiţie, n-aş putea fi. învăţ. Când sunt în sparring cu Dave, Smasher, eul meu s-ar putea semeţi tot aşa cum ar face-o împotriva fălcilor hidraulice ale unui camion de colectat gunoiul. însă în confruntarea cu o altă persoană cu centură albă, eul meu întrezăreşte o sansă de succes şi se strecoară acolo unde i-ar fi
mai bine daçă s-ar abţine să apară. Când am simtit că mă sufoc şi am înţeles că fusesem învins s i J
şi supus, a fost de parcă strânsoarea din jurul gâtului meu ar fi deschis o valvă către o încăpere inaccesibilă mie până atunci, în care stătea ascuns şinele meu rănit din adolescentă. Am rămas tăcut după asta, nesigur de ceea ce simţeam. Seara, soţia mea a observat că eram cam tăcut, aşa că i-am povestit, cu oarecare ezitări (egoul, din nou), cele întâmplate. Ei i s-a părut aproape amuzant, nu într-un mod derizoriu, care să mă facă să mă ruşinez şi mai tare sau să devin defensiv, ci într-un fel care mi-a arătat idiosincrazia reacţiei mele. Am vorbit despre asta şi cu altcineva care nu bea şi practică jiu jitsu, iar el mi-a explicat că este un sport de contact, că sentimentele

de felul acesta sunt normale şi că trebuie să le accept.

Prin această experienţă am învăţat o lecţie importantă. Că evitasem o întreagă latură a felului meu de a fi din cauza faptului că refuzasem să mă confrunt cu propria vulnerabilitate – nu, propria ruşine, care este inerentă unei înfrângeri fizice. Am ajuns la concluzia asta în felul următor, care poate să nu fie corect din punct de vedere cronologic, dar sub unghi mitic este: când eram băietan, puteam să mă bat, n-aveam nicio frică. Apoi, ca adolescent, nu am fost iniţiat.

La momentul trezirii nu mi s-a arătat cum să trăiesc pe această frecvenţă nouă, am avut în jur numai femei ca „modele de urmat”. Când a apărut violenţa în viaţa mea, ca în viaţa oricărui adolescent, nu am fost pregătit, iar ruşinea a ucis o parte din mine, a ascuns-o undeva într-o „subterană”. Mi-a fost prea frică să încerc să aduc din nou la viaţă acea parte; bineînţeles, tot în adolescenţă am devenit şi dependent de droguri.

Nu mi-am dorit să cobor în subterana aceea până când nu am ucis persoana

care am fost nevoit să devin ca să supravieţuiesc adolescenţei. Când am coborât acolo, într-un final, la vârsta mijlocie, prin jiu jitsu, am avut nevoie de un mentor, Chris, în cazul acesta, care să-mi ofere spaţiul necesar să o fac.

CAPITOLUL 6

Al cincilea mentor: Merlin de pe banca din parc

Cred cu tărie că, dacă vrem să fim fericiţi şi împliniţi, trebuie să imităm sistemele şi structurile pe care oamenii le-au creat înainte ca nevoile individuale şi comunitare să fie înghiţite de imperativele structurilor care le-au subjugat. Maşinăriile. Maşinăriile care ne transformă şi pe noi în maşinării: agricultura, industria, tehnologia.

între stâlpii reprezentaţi de Chris şi Jimmy în triada de mentori care îmi ghidează viaţa în prezent, ghemuit într-o peşteră de pe ţărmul mării sau într-o scorbură din adâncul pădurilor sau într-o casă în copac sau în orice alt loc în care-şi fac sălaş pustnicii, se află Bruce. Un Merlin ursuz. Dacă Gruflalo— l-ar fi mâncat pe Cari Jung, atunci ar fi râgâit vorbele înţelepte ale lui Bruce Lloyd. De 40 de ani practică psihoterapia ca un psiho terapeut—. Poate că toată energia aceasta este unitară, cum ar spune Brian Cox sau oricare alt fizician: „Totul a pornit de la o explozie”, „Totul a fost cuprins într-o chestie infinitezimală” sau orice altceva asemănător. Poate că sunt tipare care se reiau la nesfârşit, precum spirala sau cercul. Poate că sunt forme

mai subtile care apar prin natură, printre oameni, ca arhetipuri: războinicul, iubitul, şamanul, vrăjitorul. Pe unii oameni pur şi simplu îi recunoşti. Bruce este pustnicul din capătul culoarului. Meredith este femeia înţeleaptă dintr-o mănăstire electronică. Pe parcursul vieţii, ai să vezi tipuri şi arhetipuri repetându-se şi învăţând, unii pe care ştii deja că trebuie să-i eviţi, alţii pe care trebuie să ţi-i apropii şi să îi rogi să te îndrume. Iar alţii, pe măsură ce creşti şi te dezvolţi, vin să înveţe de la tine.

Jimmy mi-a povestit despre Bruce. Mi-a spus: „Tipul ăsta, Bruce Lloyd, e bun pentru bărbaţii care sunt unde eşti tu acum.” Hai să spunem lucrurilor pe nume, se referea la vârsta mijlocie. Nu-mi aduc aminte exact de câte ori a trebuit să sun, dar, crede-mă, a trebuit să insist. Bursucul ăla ursuz nu voia să răspundă la telefon. Am lăsat câteva mesaje vocale destul de hazlii înainte să primesc un răspuns. în cele din urmă, am ajuns într-o clădire care aparţinuse firmei de obiecte de ceramică Wegwood, cu aspect surprinzător de corporatist,

din Vauxhall. Nu era o clădire nouă, ci unul dintre locurile acelea care găzduiesc mai multe companii şi o firmă care vinde sendvişuri şi gustări la ora prânzului. Ai nevoie de o cartelă ca să intri şi trebuie să apeşi un buton verde la ieşire când vrei să pleci. Nu e chiar era spaţială, aşa cum o fac eu să pară, gândeşte-te mai degrabă la prozaismul sendvişurilor, care oferă o imagine mai aproape de realitate. Bruce te conduce spre biroul lui şi-ti oferă un fotoliu intr-un colt. Biroul este
scăldat în culori galben-brune, ca şi cum lumina care pătrunde pe fereastră ar trece mai întâi printr-un filtru de fotografie veche.

Pe măsură ce îmi dezvălui trecutul îndepărtat şi prăfuit, precum P.T. Barnum—, cu al său: „Roii up, roii up!”—, şi îmi prezint experienţele ciudate, cu acrobaţiile nevrotice şi tot soiul de stranietăţi – istoria psihicului meu este acum o naraţiune bine scrisă, cu greu mai poţi fi autentic când ţi-ai vândut trecutul pe scenă şi prin cărţi, iar eu voiam să accelerez un pic lucrurile cu Bruce, voiam să trec rapid peste partea legată de dorinţă şi furie oedipiană şi să

ajung la chestiile de actualitate, la motivul pentru care mă aflam acolo, pe scaunul bej... Dar pe măsură ce ajung mai aproape de culmea scamatoriilor mele cu povestea, Bruce are câteva trucuri de-ale lui şi-şi împinge brusc scaunul înspre mine, ca un boschetar într-un scaun cu rotile furat de pe vreundeva. Eu umplu spaţiul dintre noi cu vorbe, dar Bruce mi le opreşte brusc: „Nu, Russell. Ce este? Ce. Este?”

Când glisez în sus pe ecranul telefonului meu, uit că nu mai e nimic acolo. Că montajul acela perfect de fotografii din cronologia mea, care pare interminabil, nu merge derulat şi invers, că văd numai un cod. Când apăs pe o aplicaţie şi ea se măreşte şi ocupă tot ecranul nu e ca şi cum s-ar fi umflat vreun balon digital, sunt doar coduri care creează o imagine pe care eu nu o înţeleg decât la nivelul cel mai rudimentar. Şi chiar acum, în timp ce tu citeşti aceste cuvinte, semnele de pe pagina din faţa ta, semnificaţia pe care ele o imprimă în mintea cititorului are o ordine prestabilită, transmisă încă din copilărie. Există niveluri diferite de realitate. Unii oameni se uită la scrierea

sanscrită şi văd nişte tipare frumoase, alţii văd un cod care se referă la originile energiei psihice şi materiale şi la raportul dintre cele două. Mă uit la câinii şi pisicile mele, la jocul lor de diplomaţie şi dramă, la lupta pentru hrană şi teritoriu, iar ei numi cer să reflectez asupra situaţiei, nici nu cunosc politica din casa noastră sau pe cea din afara ei. Sunt niveluri diferite ale realităţii. Toate fenomenele exterioare sunt expresii ale unei energii mai subtile, fie că vorbim despre relaţia cu mama ta sau despre modul în care funcţionează un telefon.

Bruce se mişcă între niveluri. Şamanul trebuie să se deplaseze între lumi, între planurile fiinţării. Dacă punem întrebarea mistică „De ce?”, interogând realitatea aparentă, ni se descoperă influente mai adânci. Tărâmul ascuns de unde este guvernată realitatea perceptibilă.

Consecinţa acestui fapt este aceea că în terapia cu el te simţi de parcă eşti invitat în permanenţă să examinezi cifrele verzi care alcătuiesc Matrixul mai mult decât ochelarii de soare ai lui Neo. Vrea să înţeleagă energiile care te motivează, precum şi tiparele care-ţi

alcătuiesc sufletul şi să depisteze unde anume produc suferinţă. Din fericire, eu sunt echivalentul psihologic al unui bărbat care se duce la doctor când are o bubă pe nas; problemele sângerează vizibil. Dependenţa este o exagerare grotescă a banalului; fiecăruia îi place să evadeze ocazional cu ajutorul unei plăceri, dar un dependent foloseşte mecanismul acesta ca pe o piatră de temelie, ca pe fundaţia întregii sale fiinţe. Dacă o prăjitură e bună, atunci alte unsprezece vor fi de unsprezece ori mai bune. Dacă băutura mă face să mă simt mai puţin aiurea, am să beau tot timpul. Sexul este grozav, o să-l transform în centrul existentei mele. în fiecare dintre cazurile acestea vorbim despre stimuli biochimici folosiţi ca să obţinem un comportament care, în cazul dependenţilor, devine exagerat, obsesiv-compulsiv, devine obişnuinţă.

Un dependent din programul celor 12 paşi abordează mai întâi comportamentul care provoacă cea mai mare durere. Adesea este vorba despre abuzul de droguri, ceea ce reprezintă o uşurare, fiindcă soluţia este abstinenta, care, deşi dificilă, cel puţin e simplă.

Dacă ai o problemă cu băutura, nu mai bei. Ai o problemă cu heroina, nu mai iei heroină. Toate întrebările de genul „Bine, dar nici la nunţi?” sunt vrăjeli, faptul că nu bei la nunţi este un preţ infim pe care-l plăteşti ca să te eliberezi de dependenţa de alcool. Dependenţele alimentare sunt mai complexe şi, din experienţa mea, au nevoie de cunoştinţe aparte, dar recuperarea în 12 paşi începe să funcţioneze îndată ce presiunea primară se mai relaxează – nu-i lucru uşor. Lucrul pe care îl au în comun aceste fenomene externe este că sunt, după cum am spus, expresia unui tipar subtil – cum ar putea să nu fie? Când l-am cunoscut pe Bruce eram de 14 ani în ciclul acesta de descoperire, analizare şi renunţare la comportamentele adictive într-un ritm, să spun sincer, destul de lent. Practic, ştiam baza, dar mai aveam încă multe de învătat. Iată ce am învătat din lucrul cu Bruce:

1. Suntem răniţi. Un eveniment traumatizant ne-a deturnat de la calea careia ii eram „meniţi .

2. Suntem programaţi. De familiile noastre, de cultură, de şcoală. Suntem condiţionaţi să avem o perspectivă asupra realităţii care (dacă facem terapie!) nu funcţionează.
3. Ne putem schimba perspectiva.
4. Schimbarea aceasta, salvarea, porneşte din rană.

Avem nevoie de mentorat, pentru că fără el ne învârtim în cercul vicios al nevrozelor noastre precum maşinile de Formula 1, fluturând steagul în pătrăţele al trecutului şi neajungând la steagul în pătrăţele al finişului. Nu putem să ieşim singuri din circuit, pentru că însuşi instrumentul de observaţie este problema.

Dacă nu aplicăm strategii mintale conştiente, o să continuăm să le folosim pe cele inconştiente, instalate înainte de momentul conştientizării. Este dureros când te trezeşti, când devii conştient, fiindcă simţi prezenţa tiparelor în care zăceai amorţit mai înainte. Strategiile mele au presupus de multe ori crearea unor relaţii care mă împiedicau să mă dezvolt ca adult, care

mă ţineau suspendat într-o oarecare necunoaştere sau cel puţin facilitau o fugă infantilă de responsabilităţi. Am adoptat strategii care intrau în conflict cu altele şi care mi-au întârziat devenirea ca adult. Practic, am delegat altora responsabilităţile manageriale şi financiare, iar asta m-a făcut să devin vulnerabil, dar, încă mai important, m-a împiedicat să devin ceea ce trebuia să devin – tată. Prima persoană căreia îi devii părinte eşti tu însuţi. Ce fel de părinţi ne suntem? Neglijenţi sau diligenţi? Iubitori sau indiferenţi? Activi sau leneşi? Am fost cumva convinşi că acest tip de discurs şi de vocabular are ceva de „new age” sau de „şarlatanie” care creează o populaţie de oameni care nu ştiu să-şi apere interesele.

Bruce, stânca acoperită de muşchi, se uită la mine câtă vreme vorbesc, de parcă ar asculta mai degrabă sunetele decât cuvintele. în şedinţele noastre săptămânale îi povestesc despre tot, precum şi despre fiecare ocazie cu care simt că acel fir continuu de linişte care îmi traversează viata se

> > scufundă sau, de cele mai multe ori, se ridică într- un

unghi ascuţit. îi spun şi despre spaima pe care o simt ca pe o gheară în stomac, despre groaza cu care încerc să trăiesc o viată adevărată, să renunţ la obiceiurile dăunătoare, la vechile perspective, la relaţiile neautentice.

Mi-am golit viaţa atunci când a sosit marea dezvrăjire. Când am spus că pot să las în urmă totul din viata mea, s-a dovedit că am avut dreptate şi exact asta s-a întâmplat. Jimmy a spus: „Când vrei să ştii dacă relaţiile din viata ta există doar fiindcă îi plăteşti pe oamenii aceia, încearcă să vezi ce se întâmplă când scoţi banii din ecuaţie.” Asa am făcut, iar consecinţa a fost că relaţiile respective nu au supravieţuit.

în prima parte a vieţii, o dai în bară. în cea de-a doua, faci săpături. Sapi adânc în tine însuţi. Adaugi cel de-al treilea cablu, cablul de împământare. În cazul meu, asta s-a petrecut la tară, cu soţia şi fiicele mele, o nouă încercare de a avea o familie; dar de data asta sunt treaz, lucid.

Pe măsură ce trec la noi niveluri de conştientizare, frica se accentuează; frica este un alt tip de conştientizare. Văd cum nivelul de conştientizare al fiicei mele creste şi cum este

cucerit un nou teritoriu mintal. E încă prea mică să conceapă ideea de „sub pat”, dar pun pariu că, de cum o va face, o să creadă că e un monstru acolo. Frica umple noi teritorii ale conştientizării. La fel stau lucrurile şi cu mine, descopăr spaţii noi şi le umplu cu frică. Contaminarea cu groaza din trecut încă îşi face simţită prezenţa. Simt frica, apoi mintea mea, făcând speculaţii anxioase, se grăbeşte să vadă cum ar putea să se concretizeze frica aceea. Bruce merge alături de mine prin terenurile primejdioase, mă linişteşte, îmi spune să înaintez.

Observă-i pe oamenii din jurul tău. Vor să evoluezi? Sau vor să stagnezi şi să te împuţinezi? Studiază-i. Cine vor ei să fii? S-ar putea să nu fie nevoie să-i excluzi din viata ta, dar va trebui să renegociaţi. Ca mentor, ştiu că Bruce a suferit, încă îl mai văd în partea cealaltă a camerei, pe o bancă, pe o pajişte, lângă o staţie de metrou, înţeleptul este netulburat, privirea lui pierdută în depărtări a transformat viaţa pământească într-o provocare. Legătura puternică cu vocea sa interioară face ca relaţiile cu exteriorul să fie dificile. Dacă reuşeşti să

scapi, să nu te sinucizi, ceea ce nu e uşor, dacă poţi să supravieţuieşti în dependenţă sau în delirul tău până când apare cineva care să te ghideze sau o ocazie de evadare, s-ar putea să existe speranţă pentru tine.

CAPITOLUL 7

Al saselea mentor: Afrodita damnatilor

»

9

Manya Bartick este terapeută de multă vreme. Este strălucitoare. Mă refer la păr şi la unghii. Mia fost mentor în special în relaţiile amoroase, deşi iniţial am mers la ea individual, în perioada în care se îngrijea cu multă blândeţe de copilul meu interior avariat. Talentele ei se evidenţiază mai ales

>

în terapia de cuplu. Am fost şi noi la terapie, eu şi prietena mea, pe când încercam să ne înţelegem mai bine într-o relaţie care nu avea să

i

supravieţuiască în cele din urmă; dar poate că este şi asta o pretenţie nedreaptă, având în vedere speranţa de viaţă din zilele noastre. Aşadar, relaţia a durat numai un an şi a fost o mare pacoste pe aproape întreaga ei durată. Nu o învinovăţesc pe femeia cu care eram; pot fi un partener foarte dificil, cu melanjul meu de pofte fără limită şi impulsul de a o şterge de îndată ce mă simt rănit. I-aş fi putut fi un prieten mai bun acestei femei, dar eu nu am făcut decât să îmi risc sănătatea mintală cu stările ei de spirit şi am transformat-o într-o zeitate, deşi avea şi ea limitele ei omeneşti. Mi-am construit idealurile

după manualul greşit, manualul detaliat al culturii noastre, care ne învaţă să ne privim partenerii ca pe nişte spirite magice şi totodată ca pe nişte medici de urgenţă voluntari. Doza personală de prostie m-a făcut să le privesc pe femei ca fiind intangibile, inefabile, inabordabile şi ireale. Fiindcă eram mereu uluit ori de câte ori una dintre ele era atrasă de mine, mă entuziasmam şi mă îndrăgosteam prea repede, în mintea mea, încă de la prima întâlnire mă vedeam cu ea pe drumul spre altar, înconjurat de confetti. Voiam să le salvez şi să fiu salvat de ele; totul avea o miză mare – dragoste cu pistolul la tâmplă. încă devin euforic când îmi amintesc orice ocazie în care femeile m-au considerat atrăgător, ca şi cum validarea lor ar fi un fel de transfuzie sangvină vitală. Bănuiesc că este ceva destul de comun. Maturitatea amânată în favoarea oxitocinei juvenile, pe termen nedeterminat, dacă se poate.

Deşi relaţia nu a funcţionat – sau cel puţin nu a durat până la moartea unuia dintre noi –, a fost, totuşi, o experienţă extrem de fructuoasă şi transformatoare, mi-a scos la iveală o mulţime de defecte,

de nevoi, codependenţa mea şi maniera distorsionată în care-mi alegeam, iară să conştientizez asta, partenere pentru relaţii care nu aveau cum să funcţioneze; eram pur şi simplu incom-patibili.

De cealaltă parte a măsuţei de cafea de la Pimlico, Manya, cufundată în canapeaua joasă, ascultă cu empatie. Talentul ei principal constă în empatia profundă faţă de femei şi compasiunea pentru bărbaţi. Consilierea în relaţie încă pare ceva tabu, mulţi dintre prietenii mei o privesc cu aversiune. Să fie oare din cauza presupusei sacralităţi a căsniciei? Sau a intimităţii de cuplu? Eşti şi tu, la fel ca mine, o versiune revoltată şi necenzurată a ta în parteneriatul cu gradul cel mai înalt de intimitate? Un insipid şleampăt şi neglijent, comparativ cu persoana cultivată care eram în public. De asta este consilierea vitală pentru mine: când sunt într-o relaţie, îmi pierd perspectiva. Am tendinţa de a-mi transforma – partenerele în sprijin şi emisari ai întregii realităţi, de parcă ar fi secretare ale Lumii, responsabile pentru orice, de la unde mi-oi fi lăsat cheile până la viaţa

de după moarte.

Terapeuţii buni despre care vorbesc aici se deosebesc de mentori numai prin denumire; ei au capacitatea de a simţi şi intui cerinţele clientilor lor. Chiar dacă terapia se bazează pe nenumărate metode şi tehnici, în practică, terapeuţii au de-a face cu fiinţe umane greu de cuantificat şi de categorisit, mai ales când vine vorba despre şabloane mintale subtile şi despre obiceiuri psihice. Ce uniformitate există în depresie? Se pare că există multă varietate, conform particularităţilor pacientului. Este cu neputinţă să faci o biopsie clară a unor condiţii atât de subiective precum letargia, tristeţea şi disperarea. Prin urmare, oricine ar fi pe scaunul sau pe canapeaua din faţa ta trebuie să te simtă în spaţiul dintre voi. Să deducă lucrul de care ai nevoie din
felul în care respiri şi din priviri.
încrederea mea în compasiunea Manyei mi-a fost de ajuns ca să fac faţă terminării primei relaţii în legătură cu care am făcut la ea consiliere. De fapt, mi-a consolidat încrederea în capacităţile ei.

Cu ajutorul Manyei am reuşit să văd că era o cauză pierdută, că nu poţi să clădeşti niciodată o relaţie pe speranţa că cealaltă persoană se va schimba într-o bună zi. Eşti într-o relaţie cu o persoană aşa cum este ea în prezent. Dacă vrea să se schimbe, este încurajator, dar tu nu o vei schimba niciodată.

Eu şi soţia mea ne-am dus la terapie cu o grabă ridicolă. Cea de-a doua noastră întâlnire a fost la consiliere maritală. Mai fuseserăm împreună în urmă cu vreo zece ani şi ne simţiserăm de minune împreună, dar pe atunci nu eram pregătiţi să ne luăm angajamente. Eu, mai ales, eram ca o maşină de tuns iarba care făcea prăpăd printr-o junglă întreagă de posibilităţi. Când ne-am regăsit aveam amândoi o mentalitate de tipul „să trecem direct la subiect”, ca într-un mariaj aranjat, planificat chiar de noi înşine. „Vrei copii? Unde vrei să locuieşti?” O acceptare sinceră a faptului că nu are niciun rost să facem asta pentru popcorn şi sex oral. lesiserăm amândoi din relaţii de o varietate dementă şi eram pregătiţi pentru ceva

diferit. Neam dus rapid la Manya, iar ea ne-a oferit obiectivitate şi compasiune şi a pledat pentru răbdare. Tot ea a reuşit şi să repereze punctele în care recurgeam la atitudini bazate pe frică, în care eram necomunicativi. Un detaliu important este acela că ne-a încurajat să ne evaluăm intenţiile nerostite. Uneori nu ne raportăm în mod raţional la ceea ce vrem sau credem, purtăm cu noi tipare neconstientizate, din surse moştenite, la fel de diverse şi de stupide precum familiile şi filmele. „Cum crezi că ar trebui să fie o relaţie?” „Cum vezi rolul tău în relaţia aceasta?” „Care sunt responsabilităţile tale?” „Care sunt aşteptările tale?” întrebările acestea nu mi-au venit conştient

în minte în relaţiile anterioare, cu siguranţă nu erau formulate explicit. Dar apăreau întotdeauna. Dacă după o lună de locuit cu cineva îţi dai seama că eşti dezgustat de standardele de curăţenie ale acestuia este din cauză că întrebările cu pricina nu au fost puse niciodată. Dacă după un an de căsnicie eşti complet plictisit de viaţa ta sexuală, la fel. în ceremonia nupţială, expresiile „la bine şi la greu”, „în sănătate şi în boală”

se presupune că afirmă natura ultimă a noii legături dintre voi, care conţine această oscilare între extreme. Dar limbajul pare fatic, ar putea să fie şi versurile din „Agadoo”: „Promiţi să culegi ananas, să scuturi un pom?”— Poate că incapacitatea bisericii secularizate de a răspunde realităţilor din relaţiile interumane este unul dintre motivele pentru care se află în declin.

Când am participat la un curs obligatoriu de la o bisericuţă dintr-un sat pitoresc, ca pregătire pentru nuntă, vicarul părea jenat de ideea de Dumnezeu. Ritualurile noastre s-au separat de
înţelesurile mai adânci la care au fost menite să se refere. De ce plângem la nunţi? Ce este evocat? Vălurile şi marşurile, inelele şi domni-soarele de
onoare la ce fac trimitere? Cu siguranţă moartea, precum şi renaşterea sunt evocate în această ceremonie. Eşti gata să renunţi la omul care ai fost? La planurile pe care le aveai?

Când, pe parcursul vieţii, eşti încurajat să iei serios în considerare aceste întrebări? Nu eşti

uimit de faptul că spaţiul pentru reflecţiile umane a fost acaparat de consumerism şi de negoţ? Noi, oamenii, suntem prea „al naibii” de ocupaţi ca să mai avem timp să ne gândim la lucrurile astea şi cât de uşuraţi suntem atunci când avem un

[3] [3]

moment de respiro de la corvezile stupide şi inutile de la joburi şi începem să ne uităm pe Facebook sau ne pironim în faţa unui ecran. Ştiam că formula mea anterioară de a-mi selecta

[3]

partenerele nu funcţionează şi are resurse limitate – căutam zeiţe şi proiecte, nu tovarăşe de viaţă şi partenere. Aveam idei stranii privind rolul meu, mai degrabă de salvator decât de om care oferă. Simţeam că-mi pot păstra personalitatea capricioasă şi tinerească prioritizându-mi identitatea ca performer în raport cu orice altceva. Cu toţii avem strategii, dar acestea sunt limitate. Când ai atins limita, ai nevoie, cel mai probabil, de un mentor care să te ghideze ca să treci pragul. Când mi-am dat seama că-mi doresc să fiu sot şi

tată, am înţeles că o să am nevoie de câteva actualizări serioase de soft interior. Nu aveam un model de familie de la care să mă inspir. Familia mamei mele fusese sfâşiată de un divorţ, iar ruşinea aceea toxică încă mai dăinuie printre supravieţuitori, a fost un fel de Cernobîl în familie. Tatăl tatălui meu a murit când el avea şapte ani, aşa că a derapat în rolul de părinte neavând nicio orientare.

Copilăria mea a fost tăcută şi însingurată, un loc în care încă mă regăsesc. Deşi sub unghi politic şi ideologic cred în ideea de trib, familie şi colectivitate, am fost crescut să fiu un individualist; reţeta: mamă grijulie, tată absent, fără fraţi sau surori, extrem de vigilent, cu stimă de sine scăzută – un amestec fatal din care ies narcisistii, dictatorii, ticnitii şi bandiţii. Cufundat în posibil şi imposibil, fiindcă ambele sunt nelimitate, m-am agăţat de orice colac de salvare – am fost clovnul clasei, lăudăros, chiulangiu, actor, dependent –, întotdeauna în căutarea luminii, dinăuntru, din afară. Dacă ieşi din copilărie cu spiritul intact, dacă treci

peste tot felul de instituţii dezamăgitoare fără să fii extenuat, dacă ai noroc, s-ar putea să întâlneşti un suflet treaz, un spirit înrudit cu tine. Dumnezeule, ar putea fi o carte sau o melodie la radio, deşi sper, pentru binele tău, să fie o fiinţă vie, un mentor, cineva care să poată vedea lumina din tine şi să-şi fi păstrat, la rândul său, lumina vie. întocmai ca atunci când cineva te trage din mijlocul unei răzmeriţe pe o stradă lăturalnică, te ia deoparte şi- ţi spune: „Şi tu ai lumină” şi „Pe aici e ieşirea”.

Unul dintre punctele forte ale Manyei, în cazul meu, este acela că m-a văzut şi ca individ, şi ca participant la o relaţie eşuată şi, ulterior, ca membru al uneia sănătoase. Mă cunoaşte. Este ea însăşi în recuperare şi ştie cum gândesc dependenţii, probabil cu ajutorul propriilor cicatrici căpătate de-a lungul unei odisee personale, ştie cum evită, neagă, distrug şi explodează. Este martoră a vieţii noastre şi traduce mesajele atunci când eu şi soţia mea încercăm să comunicăm, ghidează tendinţa mea anxioasă de a controla lucrurile şi pe a ei de a le evita şi ne directionează către un teritoriu comun.

Inteligenţa ei este caldă şi puternică, clădită pe compasiune maternă. Talentele mele retorice şi baletul meu gramatical sunt învăluite şi eliminate cu uşurinţă de forţa blândeţii şi înţelegerii ei. Ca mentor pentru un bărbat care trebuie să fie soţ şi tată, puterea şi intuiţia ei sunt eficiente. Toţi aceşti oameni la care am apelat ca să-mi construiesc familia sunt, în felul lor, nebuni, oameni cu trecuturi haotice şi pline de greşeli. Pot doar să intuiesc că, întocmai ca mine, atunci când li se cere îndrumarea, accesează şi ei o latură a lor nu nepătată de greşeli, ci înălţată tocmai prin ele.

CAPITOLUL 8

Al şaptelea mentor: Mama divină

Cunoşti situaţiile acelea în care cineva-ţi spune: „Vino în ashramul nostru din sudul Indiei”, iar tu răspunzi: „Bine, vin” şi în acelaşi timp te gândeşti: „Sigur, de parcă altceva mai bun n-am de făcut. Nici măcar nu ştiu, de fapt, ce înseamnă ashram”? Ei bine, în urmă cu aproape cinci ani, eu chiar mam dus într-unul.

Acum ştiu că ashramul este o comunitate guvernată pe principii spirituale. În acest sens, Amrita, lângă Kochi, în Kerala, este întemeiat pe ideologia filantropică a Ammei; dacă nu ştiai până acum nimic despre Amma, ea este femeia de origine indiană care face înconjurul lumii dăruind îmbrăţişări oricui doreşte asta.

Când am auzit pentru prima oară despre „sfânta care îmbrăţişează” m-am întrebat cum poţi să devii sfânt doar îmbrăţişând? După cum înţelegeam eu lucrurile, credeam că trebuie să săvârşeşti cel puţin trei miracole care să poată fi verificate şi de Vatican. Bănuiesc că natura mea puternic competitivă se inflama la vestea canonizării altcuiva – ceva de genul: „Nu-i corect, eu vreau să fiu sfânt.” În plus, dacă interacţiunea fizică de

proporţii este acum un mijloc recunoscut în sfera mistică, aş vrea să dau la schimb promiscuitatea pe care am trăit-o anterior pe ceva mult mai spiritual. Precum sfinţenia.

Lăsând deoparte aceste frivolităţi, am întâlnit-o pe Amma în Manhattan acum câţiva ani,
împreună cu amicul meu Eddie Stern, care, întâmplător, este unul dintre cei mai renumiţi maeştri de yoga din lume. Este interesant cum lumea spiritualităţii răsăritene, o lume care defineşte formele şi unicitatea, este încă asaltată de i 5 3 o ierarhizare feroce. Sau cel puţin aşa este atunci când intră în contact cu condiţionările mele individualiste.

Această condiţionare înseamnă că eu aduc cinism şi competiţie în situaţiile noi şi, prin urmare, când am ajuns pentru prima oară la carnavalul care se desfăşoară în jurul Ammei, am avut în permanenţă în minte un soi de voce care facea comentarii critice, pe lângă această încântare a primei întâlniri. Stătea pe o scenă, în faţa unei săli de 5 000 de oameni, dincolo de calendarele cu ea şi de alte forme încă şi mai bizare de comercializare a imaginii ei;

credincioşii din jurul ei dirijau procesul complex care însoţea fiecare îmbrăţişare. Din pricina valurilor de clienţi avizi de îmbrăţişări s-a dezvoltat o întreagă infrastructură în jurul ritualului care seamănă un pic cu un botez şi un pic cu coada de la Space Mountain din Disney World, Florida. Pe măsură ce ajungi mai în faţă, cu certitudinea că orele de aşteptare se apropie şi ele de final, apare o nouă coadă, secundară, în vreme ce te îndrepţi către acea înălţime ameţitoare.

La summit, Amma, care înseamnă „mamă” în limba malayalam, este flancată de swami şi de acoliti înfasurati în sariuri. Nu este nicio grandoare în asta, nicio privire mesianică sau vreo plasare teatrală a mâinilor, doar o femeie cu tenul măsliniu, îmbrăcată în alb, care oferă îmbrăţişări şi dulciuri. Din catalogul meu cultural care, să spunem cinstit, a fost tipărit în Essex, singurul reper la care m-am putut gândi a fost o vizită la peştera lui Moş Crăciun din Debenhams, Lakeside.

Prima îmbrăţişare pe care am primit-o a fost simplă. Fără focuri de artificii, doar o căldură maternă distilată, care

mi-a adus o mângâiere copilărească. Când am îngenunchiat şi m-am cufundat în îmbrăţişarea Ammei, mi-a murmurat la ureche ceva într-o limbă pe care nu o înţelegeam, dar pe care părea că mi-o amintesc.

M-am gândit mult la acea experienţă. De ce a devenit practica aceasta simplă a unei fete de pescar din sudul Indiei un fenomen mondial? Căror nevoi le răspunde? Ce anume se oferă odată cu îmbrăţişarea aceea?

Următoarea ocazie cu care am întâlnit-o pe Amma a fost în decembrie, în urmă cu vreo doi ani, la Alexandra Palace. Auzisem de la o încântătoare doamnă hippie, în timpul unei şedinţe de autografe, că Amma este în oraş. M-am dus împreună cu amicul meu Mick şi cu producătorul de film Adam Curtis, care este tolkienian în comportament şi gargantuesc în intelect. Ideea de a-l târî după mine ca să fie îmbrăţişat la Ally Pally, asaltat de curioşi şi de ciudaţi, m-a impulsionat cel mai tare.

La fel ca în New York, spaţiul vast era înţesat de oameni care voiau, cel puţin la prima impresie, o îmbrăţişare. Atunci, pe acea scenă, când tocmai îmi primisem

îmbrăţişarea, s-a întâmplat ca un swami ochelarist şi tinerel să îmi spună: „Vino în vizită în ashramul nostru din Kerala.” „O să vin”, am spus. „Da’ de unde!” m-am gândit.

Şi totuşi, iată-mă pe această peninsulă tropicală îngustă, pe care un tsunami din 2004 a scufundat- o parţial şi unde, în urmă cu 50 de ani neobisnuiti, s-a născut Amma. Am fost duşi acolo

cu feribotul de Brian (ca în cântecul „C’mon, C’mon Let’s Stick Together —), un american pe care l-am cunoscut în aeroport şi care a devenit „Goatem” de cum am trecut pragul ashramului, aşa cum facea Batman când dădea semnalul —. El

ne-a explicat că Amma servea prânzul tuturor şi că dacă mergem direct acolo o să primim mâncare. Eram frânt de oboseală şi-mi doream să mă duc în camera mea, dar am intuit că un asemenea gest ar fi putut trece drept respingere. „Nu respinge o sfântă”, mi-am spus, speriat la gândul că aş putea cădea sub vreun blestem sau victimă a practicii voodoo, aşa că m-am conformat şi m-am amestecat printre ceilalţi.

Ashramul seamănă cu barul contrabandiştilor *y* din *Războiul stelelor,* plin de ciudăţenii care mai de care: excursionişti, swami, localnici, ţărănoi, unii tăcuţi, alţii gălăgioşi, indieni, americani, britanici, nemţi, toti mişunând într-o armonie *3 y y y* haotică. în mijloc se află un templu gigantic roz, cu elefanţi de piatră şi ghirlande în mijloc, flancat de blocuri-turn tot roz. Este mai mare decât mă aşteptam şi mai animat. Totuşi, scena iniţială, de agitaţie încântătoare, este doar un „aperitiv", dincolo de locul în care mi s-a spus că e Amma se află un alt careu de clădiri; o cafenea, câteva case şi o construcţie ca un fel de hangar de avioane în care se află mii, efectiv mii de oameni, în faţa cărora stă aşezată Amma. La picioarele ei stau copii, iar în jurul ei sunt discipoli care servesc mâncare. Suntem duşi înaintea ei şi ni se dă de *y y* mâncare şi totul e bizar. Pe când primesc farfuria de la Amma, care zâmbeşte către mine în tot haosul acela, mă întorc şi văd mii de ochi atintiti *3 y y y* asupra mea sau, mai degrabă, asupra ei şi realizez că sunt un obstacol temporar. Fac o figură surprinsă, de genul Kenneth

Williams şi le stârnesc un râs scurt Ammei şi mulţimii.

La fel ca tine, privesc cu suspiciune către orice lucru care pare prea frumos ca să fie adevărat; la fel ca tine, am fost educat să judec acţiunile celorlalţi în raport cu motivaţiile mele mai degrabă primare. Dacă şi tu pui sub semnul întrebării intenţiile oamenilor care îi ajută pe ceilalţi, atunci pregăteşte-te pentru nedumeriri de proporţii. Amma, despre care mulţi de aici cred că este o întrupare a zeiţei Kali, are o activitate umanitară incredibilă, în care intră construirea a cinci universităţi pe teritoriul Indiei, a mai multor spitale în care li se oferă îngrijire medicală gratuită celor săraci, centre de pregătire vocaţională, un orfelinat, centre de îngrijire paliativă, 125 000 de case pentru oamenii rară adăpost, oferirea a 50 000 de mese pe lună celor sărmani, pensii lunare pentru femeile nevoiaşe, clinici cu consultaţii gratuite şi ajutor umanitar după dezastrul provocat de tsunamiuri şi de uraganul Katrina. Chiar dacă ai separa realizările Ammei de

toată încărcătura spirituală, incantaţiile, îmbrăţişările şi rugăciunea, tot ai rămâne cu un fel de Oprah Winfrey indiană.

Faptul că o femeie de condiţie atât de modestă are o contribuţie atât de bogată trebuie să fie în sine un miracol, m-am gândit în timp ce mă aşezam pe patul tare, plat, din camera simplă de la etajul al şaptelea al unuia dintre blocurile în care eram cazaţi. Comparaţia cu Oprah pare mai puţin răsuflată când inspectez lucrurile care au fost puse în cameră: ciocolată şi săpunuri marca Amma;

imaginea ei împodobeşte postere şi produse prin întregul ashram, iar dacă pui asta sub semnul întrebării în mod cinic, aşa cum am facut-o şi eu, atunci cred că ar trebui să ne uităm mai cu atentie

)

la propria idolatrie occidentală, care se axează pe astfel de imagini de bucătari celebri şi roboţi uriaşi care se transformă. Fireşte că vreau să cred că

)

Amma, dincolo de îmbrăţişările şi hrana oferite

mulţimilor, este o ipocrită decadentă, care trăieşte într-o opulenţă clandestină,

bătându-şi joc de ciocolătelele ei şi de naivii care o venerează. Dar când îi vizitez locuinţa pentru o discuţie, această bănuială infamă îmi este anulată. Locuieşte într- un apartament care seamănă cu cel în care stau şi eu – mai puţin în privinţa celor câteva bibelouri religioase primite –, la câţiva metri distanţă de casa în care s-a născut.

Ashramul a înmugurit organic din acest loc, iar sătenii, iniţial bănuitori, care crezuseră pe când era copil că e nebună (se ducea şi îi îmbrăţişa pe toţi), acum o adoră. Revelaţia a apărut odată cu reacţia instantanee şi eficace a ashramului în fata tsunamiului. Amma însăşi a mers prin mijlocul apelor, pregătind adăposturi şi conso-lându-i pe cei îndoliati, încă dinainte ca cel de-al doilea val să lovească în populaţie. Din numeroase puncte de vedere, Amma ar putea fi privită ca un lider laic extraordinar; face efectiv ca lucrurile să se întâmple. Când a fost întrebată dacă există Dumnezeu, ea a spus: „întrebarea care se pune nu este dacă există Dumnezeu, ci dacă există suferinţă.”

)

Evident că suferinţa există, iar soluţia propusă este pragmatismul iubitor. Impactul pozitiv pe care îl are lucrarea Ammei este de asemenea proporţii, încât, dacă aş afla că a ucis câţiva oameni pe drumul care a adus-o până aici, aş considera că îi este iertat, dar se pare că nu a călcat pe cadavre. Uitându-mă prin apartamentul în care locuieşte, îmi dau seama că nu văd niciun dulap – dacă ar avea unul, probabil că ar lăsa un orfan să doarmă în el.

Am întrebat-o pe Amma despre politică. Mi-a răspuns, cu ajutorul interpretului ei, că lumea politică este atât de coruptă, încât nimiceşte automat orice intenţie bună şi că orice om sincer se va trezi împroşcat cu noroi în acel mediu. O analiză pe care cu greu ai putea-o contrazice, deşi trebuie să recunosc, nu sunt niciodată pe deplin relaxat când comunic prin intermediul unui translator. Când l-am intervievat în urmă cu câţiva ani pe Dalai Lama, sunt sigur, judecând după expresia acră a Sfinţiei Sale, că interpretul lui a fuserit în ultimul hal câteva dintre vorbele mele de duh. Interpretarea inexactă este singura

explicaţie posibilă, glumele erau chiar bune.

Cu Amma abordez câteva cuvinte netraductibile, cum ar fi nume celebre, ca să fac înconjurul subiectului. De exemplu, am întrebat dacă natura spirituală a Ammei este divină şi cum poate fi asta transmis sau predat. Şi am făcut trimitere la geniul lui Diego Maradona, ca analogie. „Diego Maradona a fost un jucător extraordinar, dar un antrenor nu foarte bun, pentru că geniul nu este transmisibil; dacă Amma este un geniu spiritual, cum pot oamenii obişnuiţi să tragă învăţăminte de la ea?”

Am auzit numele inegalabilului jucător argentinian printre celelalte cuvinte rostite de translator în limba malayalam, vorbită în Kerala şi singura pe care Amma o cunoaşte, pronunţat ca într-o scenă din *The Fast ShotFF*

Ceea ce a intuit Amma sau ceea ce a ştiut încă

>

din naştere este că ne dorim cu totii să fim iubiţi) î

>

şi că toti suntem demni de a fi iubiţi. întocmai ca o mamă, ea iubeşte

necondiţionat şi se pune în slujba altora fără întârziere.

Ceea ce demonstrează ea este exact ceea ce noi, în structurile noastre sociale lipsite de iubire, încercăm să eliminăm.

în Amma vedem unde am putea ajunge dacă ne-am construi lumea pe principiile iubirii. în cultura noastră care se năruie avem parte de multă frică, dorinţă şi furie, precum şi de tot mai multă nevoie de a primi o îmbrăţişare. Ceea ce practică Amma poate fi un exemplu de soluţie simplă pentru bolile noastre spirituale: putem să schimbăm lumea iubindu-ne unii pe alţii.

Răspunsul ei la întrebarea legată de Maradona sa referit la prezenţa darului divin în fiecare, dar nu eram pe deplin convins că întrebarea mea fusese înţeleasă. Am reluat-o mai târziu, cu câţiva credincioşi din Occident. De data aceasta, neaflându-mă în prezenţa strălucitoare şi blândă a Ammei, am fost mai sincer în formulare: „în mine este un animal care vrea să ucidă şi să fută. Cum poate cineva ca Amma, care s-a născut cu o legătură sinceră cu divinitatea, să

înţeleagă aşa ceva?” Vinay, care o cunoştea pe Amma încă de când era un băieţel, încredinţat ei de către părinţii lui new age-işti, a răspuns succint: „Poate că nu o să fim niciodată ca Amma, complet dedicaţi slujirii altora şi iubirii, dar putem să învăţăm de la ea cum să ne îmbunătăţim anumite laturi personale şi în felul acesta, poate, şi pe ale lumii ca întreg.

Oamenii pe lângă care am stat în ashram erau grozavi, de la swami complet transformaţi, care emanau blândeţe pură, până la occidentali ca mine, pierduţi, singuratici şi pustiiţi, deziluzionaţi de religiile din Vest – de materialism, consumerism şi individualism – şi convinşi că trebuie să fie ceva mai mult decât atât în lume.

în ajunul Anului Nou devine mai clar ce anume ar putea fi acest ceva. Hangarul este plin de oameni şi de zgomot, e o petrecere nebună înăuntru. Amma şi-a petrecut întreaga zi făcând dharshan – adică îmbrăţişând oameni; o tine aşa întruna, 12, 14, 16 ore în şir, îmbrăţişând pe toată lumea, fără să facă

discriminare, fără să refuze pe nimeni.

Apoi, chiar înainte de miezul nopţii, copiii de la şcoala ashramului dau un spectacol şi apoi are loc Bhajanul – o serie de cântece de tip chemare şi răspuns iniţiate de Amma şi acompaniate minunat de vreo duzină de muzicieni care cântă la clape, bongos şi altele.

Atmosfera este ca de galerie de fotbal, unde se cântă cântece dedicate lui Kali, zeiţa creaţiei, iar la refren Amma strigă ceva şi toţi răspund cu „Jai” şi eu ştiu cu certitudine că, în momentele acelea, nimeni nu se simte disperat, fără speranţă sau singur.

Este ceva intens. Este ca în Upton Park. Cu singura diferenţă, fireşte, că la Upton Park disperarea este adeseori atât de mare, că devine

palpabilă. La fiecare strigăt de refren, braţele se ridică înspre cer. Oamenii sunt împreună, într-o unitate deplină.

Un lider ca Amma este un mentor cu o influenţă foarte mare, al cărui impact se ridică la nivelul unui fenomen social.

Este, deci, limpede, că cei mai recunoscuţi membri ai culturii

occidentale sunt, la rândul lor, mentori. Ne uităm la oamenii celebri aşa cum ne uitam la oamenii din jurul nostru înainte să aflăm că există celebrităţi. Cu toate acestea, orice erou ,[3] sau mentor posedă numai puterea impregnată de valorile pe care le reprezintă. Cei mai mulţi dintre eroii noştri reprezintă frumuseţea şi comerţul, puterea de dragul puterii. Cei ca Nelson Mandela sunt numai câţiva, rari.

Această lipsă de sens din cultura mainstream îi determină pe tineri să se agite în zone extreme; cei tineri, animaţi de hormoni, nu se vor mulţumi cu

[3] [3] [î]

această cultură insipidă, nevoile lor îi vor proiecta în braţele scandalagiilor, al agitatorilor de steaguri şi torţe, ai fanaticilor şi ai păgânilor.

CAPITOLUL 9

Şanse ratate: înainte ca ucenicul să fie pregătit[9]

Prima oară când am realizat că Peter este un om remarcabil a fost la o întrunire a dependenţilor de la un hotel din Birmingham, unde se ţin astfel de evenimente; cu alte cuvinte, un hotel mediocru. O adunare a dependenţilor are o varietate mai largă decât ai fi tentat să-ţi închipui, clase sociale diferite, vârste diferite etc. Dacă există o legătură între ei, aceea provine din soluţia la care recurg toţi. Foşti puşcăriaşi, oameni cu părul roz, câteva plimbări dintr-un centru de tratament în altul. Multe ţigări fumate.

îl mai întâlnisem o dată, la un eveniment organizat la un centru de tratament din Birmingham, unde eu am spus câteva cuvinte şi el a cântat câteva cântece. între timp ajunsese să meargă cu cârje, pare-se, şi s-a strecurat plin de entuziasm prin holul înţesat de lume ca să mă salute. Am presupus că mersul cu cârjele era doar ceva temporar, aşa că mi-am zis că este în regulă să îl întreb ce a păţit, într-o manieră care, dacă ar fi fost vorba despre scaun cu rotile sau chiar baston, ar fi trecut drept inadmisibilă; regula generală este: „Cârje, poveste amuzantă. Baston,

poveste tristă.” L-am întrebat, aşadar, ce s-a întâmplat, iar el mi-a răspuns, culmea, zâmbind, că are cancer şi că urmează să îi fie amputat piciorul. Vestea în sine e neobişnuită, dar zâmbetul este încă şi mai ciudat. îngrozit, am spus: „Oh, fir-ar al naibii, îmi pare rău.” Iar el a răspuns: „Nu, sunt în regulă. M-am lăsat de droguri şi vreau să trăiesc.” Şi când spune asta o face total lipsit de orice bravadă şi cu acel tip de încredinţare pe care, dacă e să fiu sincer, nu am văzut-o decât la oameni iluminaţi spiritual. De fapt, legătura lui Pete cu un Scop Superior era atât de puternică, încât viitoarea amputare era irelevantă. Mă pricep de minune să spun că „lumea materială este numai iluzie” şi mai puţin la a privi cu voioşie cancerul ca fiind voinţa universului. L-am admirat profund pe Pete şi am început să ţin legătura cu el, să-l studiez, într-un fel, curios aproape să văd dacă era real, să văd dacă nu cumva la un moment dat va ceda furiei sau autocompătimirii. Nu a facut-o. M-a sunat pe FaceTime de pe patul de spital şi mi-a arătat ciotul de picior bandajat, înainte să treacă efectul anes-teziei. Eram la o spălătorie de

maşini care organiza un eveniment cu scop caritabil, la care mă dusesem atras fiind de costumaţia femeilor care făceau asta, dar motivaţia mea primitivă s-a dus pe apa Sâmbetei când am vorbit cu omul acesta sfânt, care putea să glumească de pe patul lui de spital, abia ieşit din operaţie.

Mai am un amic căruia i-a fost amputat un picior, Will, care e ca Baloo din *Cartea Junglei,* o namilă de mardeiaş chipeşă, pe care îţi vine s-o iei în braţe. Am ştiut că o sâ-l plac de când l-am văzut, era mare şi gălăgios şi agresiv şi vulnerabil.
Lucrează cu persoanele fără adăpost din Oxford şi ni s-a prezentat, mie şi grupului de bărbaţi cu care umblam, spunându-ne cum a fost drumul până la întâlnirea noastră de grup, cum a ieşit din maşină ca să se certe cu un tip care-i tăiase calea pe autostrada M40, un detaliu important fiind faptul că-şi reataşase piciorul înainte să se dea jos din maşină şi să-i tragă un pumn individului. Toate acestea au fost povestite dintr-o suflare, cu un fel de regret postadrenalină, fără durere, ci mai degrabă ca un fel de: „Ups, ia uite

ce prostie am făcut”, tipic englezesc, tare înduioşător. Când 1am cunoscut pe Pete, mi-am zis că ar trebui să le fac cunoştinţă. Pete urma să treacă printr-o procedură prin care Will trecuse deja şi mi s-a părut firesc să-i pun în legătură.

Cei doi au stat de vorbă şi s-au înţeles de minune, iar eu am reuşit să am o contribuţie modestă la recuperarea lui Pete – totuşi, cinstit vorbind, având în vedere atitudinea lui pozitivă incredibilă, cred că s-ar fi descurcat oricum. Când am vorbit ultima oară mi-a spus, din nou, fără amărăciune şi chiar fără tristeţe, că după toate probabilităţile, cancerul s-a extins la plămâni şi că trebuie să treacă printr-o altă operaţie. Păstrez imaginea lui Pete în minte ca antidot pentru momentele în care-mi vine să-mi plâng de milă. Poate dacă am petrece timpul pe lângă oameni atât de pozitivi, fiind pozitivi unii faţă de alţii, ne-am putea îmbunătăţi şi raporturile, şi starea de bine individuală.

Strategia ta şi calităţile native te vor duce departe. Pe mine m-au dus la teatrul Hackney Empire, la spectacolul *New Act of the Year Final.* Eram beat,

drogat, tremuram din toate încheieturile, dar eram acolo. Locuiam din nou într-un apartament ca din *Fight Club,* cu nişte pierde-vară. Semnasem actele, împărţeam canapeaua cu colegul meu Karl şi aveam vedere către nişte toalete publice din Bermondsey, sudul Londrei. Aveam colegi, amici, dar nu mentori. Mă aruncasem cu capul înainte înscriindu-mă la o scoală de teatru, de unde tot la fel de furtunos am şi ieşit – culmea, pentru că eram prea teatral. Acolo aş fi putut întâlni câţiva potenţiali mentori. Christopher Fettes, directorul Centrului de Teatru, era pe jumătate Cezar, pe jumătate un criminal în serie, distant, măreţ, magnific; iar eu, ca toti ceilalţi studenti, îl veneram. A fost un profesor strălucit şi tot el a fost cel care mi-a oferit nenumărate referinţe clasice, Nietzsche, semiotică, arhetipuri, când am ajuns la el, la cei 19 ani şi fiind doar un membru al unei trupe de băieţi; era un ciclon calm de o incredibilă înţelepciune. Şi m-a făcut şi pe mine să mă simt grozav.

Am auzit dependenţi ca mine vorbind şi ştiu cât de răspândită este dorinţa de adulare în rândul lor. Bărbaţi pe care,

dacă i-ai fi văzut uitându-se fix la

tine într-o cârciumă, ai fi strâns un pic mai tare paharul şi te-ai fi pregătit pentru o bătaie, acum descriau tandra nevoie de dragoste. Când aveam 19 ani voiam să simt iubirea. Eram dezrădăcinat şi încercam să îmi iau seva din aer, de obicei printr-o pipă—. în acel mediu al şcolii de teatru am învăţat că ceea ce crezusem dintotdeauna cu înverşunare,

în tăcere, era adevărat: faptul că stranietatea, ciudăţenia, faptul de a „nu te potrivi în cadru” puteau constitui un dar, nu o dizabilitate latentă. Totuşi, într-un anumit fel nu m-am simtit hrănit, îmbogăţit, poate şi din cauza incapacităţii mele de a primi, poate şi pentru că nu era nimic de primit. M-am simţit apreciat şi ocazional chiar grozav, ca şi cum aş fi avut o putere periculoasă, care ar fi putut fie să mă ucidă, fie să mă transforme într-un star, dar nu de asta aveam nevoie. Eu aveam nevoie să fiu îmbrăţişat, susţinut.

în cele din urmă, am plecat din locul acela într- o manieră caracteristică, un

fel de „îmi pare rău, dar nu”, un rămas-bun plin de regrete cu care dependenţii sunt obişnuiţi. Acea latură de chefliu şi derbedeu a comportamentului meu trebuia să fie orientată altfel, nu chiar într-un sistem de tip armată sau penitenciar, ci într-un fel de variaţiune a lor, dar cu mai multă iubire şi mai mult loc pentru creativitate şi poate cu o mâncare mai bună şi uniforme mai arătoase.

Mă gândesc la bărbaţii din generaţiile anterioare, înrolaţi, şi îmi amintesc că nu toti au fost nişte unchi cu mâini bătătorite. Kenneth Williams a avut o cădere, Spike Milligan era un bărbat fragil, volatil, straniu. Cum naiba au reuşit? în ambele cazuri a fost vorba de constrângere şi ambele s-au terminat nefericit.

Când merg în vizită la penitenciare observ bărbaţi ca mine, care par nişte excluşi finuţi, care nu se potrivesc în imaginea preconcepută pe care mi-am facut-o despre ei, ca nişte flăcăi noduroşi, născuţi pentru astfel de ambient. Drogurile mi-au fost mentor şi muză, credinţa mea nefericită şi j iy religia fără speranţă. Şi m-au dus până la Hackney Empire, la New Act of the Year Final.

Cu o zi înainte m-am dus acolo ca un şofer de Formula 1 şi am fost îngrozit de vastitatea locului şi de perspectiva succesului care mi se oferea. Seara m-am dedat cu totul băuturii şi drogurilor şi mi-am pus toate speranţele pe altarul fugii. Eram intoxicat, pur şi simplu intoxicat, când m-am urcat pe scenă, pe acea scenă imensă. Nici nu s-a pus problema să câştig, dar pentru mine a

fost suficient de bine ca să avansez, să trec la un alt nivel.

Cei de la The Empire m-au invitat din nou la un spectacol de strângere de fonduri în scopuri politice – oare ce să fi fost, să fi fost pentru docheri sau altceva? Era şi Rob Newman acolo şi asta era deja prea mult pentru mine. Rob Newman făcuse parte dintr-un dublu spectacol delicios de comic şi de sclipitor, împreună cu David Baddiel, cu aproape zece ani în urmă; şi, deşi între timp trecuse în mod clar printr-o serie de transformări personale – în primul rând ajunsese să respingă orice formă de strălucire, faimă şi toate de felul ăsta eu mă simţeam de parcă ar fi fost un arhanghel pogorât din cer în aceeaşi cameră cu mine.

Umorul lui a fost întotdeauna intelectual, melancolic, eratic, bipolar, avea talent pentru imitatul comic al vocilor, era spontan şi surprinzător politic şi era şi chipeş, cu părul lung, îl idolatrizam şi imitam cu mult înainte de a-mi creiona o idee despre ceea ce aveam să fac în viitor.

Faptul că se afla dintr-odată pe acelaşi covor roşu cu mine era ridicol. Chiar dacă era o întrupare mai jerpelită: avea părul tuns şi abdicase violent de la aspectele rock-

and-roll ale celebrităţii sale din trecut, dar asta este, în sine, un lucru destul de rock-and-roll.

Ce să mai, m-am holbat, efectiv, până când mam strecurat lângă el. Mă uitam la el şi-l sorbeam din priviri şi habar nu aveam cum să mă port normal. As fi renunţat bucuros la sufletul meu amărât doar ca să apară acolo un Cyrano, să preia conversaţia. în loc de asta însă, m-am dus către comediantul acela notoriu pentru timiditatea lui şi l-am împroşcat, literalmente, cu tulburarea mea mintală. în realitate, am dat târcoale în jurul lui fiind destul de beat, ca un credincios fără credinţă, un discipol fără guru, un tânăr fără mentor, ieşit într-o lume care mă speria, ruşinat până şi de nevoia mea de îndrumare.

CAPITOLUL 10

Al optulea mentor: Fratele Swami

împlinisem deja 27 de ani înainte să cunosc un sfânt. Eram ateu din oficiu, în ciuda incapacităţii mele de a mă acomoda cu lumea, cu locuitorii şi instituţiile ei. Nu consideram că am nevoie de o soluţie care să transcendă materialismul, credeam că am nevoie de mai multă materie. Eram extrem de suspicios în privinţa lui Iisus; îmi fusese prezentat în maniera obişnuită şi neconvingătoare, prin diorame poleite, interpretări reduse drastic la sensul literal al Evangheliei. Irod, magi, păstori, Iosif, îngeri, vin, pescari. Ce puteam să fac eu cu toate astea în Grays, Essex? Am fost cândva cu mama în Londra, pentru o zi – aveam zece ani pe atunci, cred că fusesem suspendat de la şcoală pentru cine ştie ce motiv şi eram în perioada de trecere de la şcoala gimnazială la liceu. Urma să fiu trimis la o scoală cu internat şi eram foarte tulburat de această perspectivă. Nişte predicatori mormoni ne-au abordat pe Baker Street şi ne-au invitat să aruncăm o privire prin centrul lor educaţional. Nu ştiu exact de ce chiar mi-am dorit să mergem. îmi amintesc vag că am fost conduşi printr-o expoziţie care evidenţia

descoperirea improbabilă a lui Joseph Smith— şi însemnătatea pe care o avea în prezent. îmi aduc aminte că până şi amănuntele mitului originar al mormonilor m-au frapat şi mi s-au părut tulburătoare – plăcile de aur dispărute, lisus care ar fi trăit în America –, dar ce mi-a plăcut a fost aspiraţia lor şi fireşte că n-am lăsat să-mi scape ocazia de a o face pe mama să se răzgândească în privinţa ideii de a mă trimite într-o închisoare pentru puştani. Cea mai vie amintire pe care o păstrez de atunci este momentul în care l-am întrebat pe mormonul cel mai vehement dintre ei dacă este de acord, în teorie, cu ideea de a trimite copiii de acasă la studii, iar el a replicat cu solemnitate că nu. De ce mi s-a părut atunci că opinia unui mormon întâlnit întâmplător mi-ar putea influenţa destinul, nu-mi amintesc; ajunge doar să spun că până la urmă am sfârşit totuşi la acea şcoală şi n-am putut trece niciodată peste acea ruptură.

Poate că am fost sortit să fiu genul de copil care trăieşte în mintea lui, adolescentul care se dizolvă în abuzul de substanţe, adultul care tânjeşte după validare înainte chiar de a-şi găsi

credinţa şi legăturile; chiar şi la 40 de ani, mi se pare că acela a fost un moment crucial, de separare şi de pierdere a încrederii.

La 27 de ani tocmai mă lăsasem de droguri şi eram oarecum nebun. Oamenii din jurul meu îl lăudau pe acel sfânt înainte să ajung să-l cunosc. Adepţii lui se înghesuiau la Bhaktivedanta Manor, creând astfel atmos-fera aceea de entuziasm anticipativ care precedă apariţia oricărei persoane importante. încă de la apariţia ei în Occident, mişcarea Hare Krishna a fost asociată cu contracultura şi cu celebrităţile care frecventau acel mediu sărăcăcios şi totodată sclipitor. Prabhupada, swami care a adus Krishna în New York şi San Francisco, înainte să se stabilească în Watford, a şi condus şi a consolidat valul de fervoare hipiotă care a marcat sfârşitul erei conformismului postbelic şi apariţia individualismului de la finele anilor ’60. în timp ce aşteptam ca discipolul şi moştenitorul lui, Radhanath Swami, să-şi facă apariţia, mă hrăneam visător cu acest mit. Eram complet îndrăgostit şi fascinat de legătura dintre The Beatles şi aceşti

oameni înfaşuraţi în robe, de legătura dintre psihedelic şi meditaţie, dintre respingerea lumii materiale şi îmbrăţişarea misticismului. Chiar şi aşa cum eram pe atunci, un tânăr needucat, simţeam că aceste raporturi au în sine ceva important. Eram afară, în aer liber, într-o combinaţie de asiatici britanici obisnuiti, oameni

> > > îmbrăcaţi în pelerine şi robe cultice, cu semne de argilă pe frunţi, cu flori, tămâie, unii cu vaci ~ toate acestea pe terenul unei vile donate de George Harrison. Era foarte încurajator. I-am cunoscut pe câţiva dintre foştii prieteni ai celor de la Beatles – pe Shamusanda, un Ken Kesey ghiduş, refugiat din ’60, şi pe câţiva alţi credincioşi vorbăreţi – înainte să fiu îndrumat către Radhanath Swami, care a apărut din senin, de parcă nici nu ar fi atins pământul şi acum

stătea cald, seren şi deconcertant de tăcut, intr-un [3] [5] [3]

mod despre care ştiu că trădează iluminarea. Am ştiut că strălucirea aceea a lui are ceva atrăgător, ceva ce trebuia să înţeleg. Carisma este prin natura ei atrăgătoare într-un mod greu de

cuantificat; îmi era tot mai clar că acel călugăr zâmbitor şi intimidant avea o legătură cu ceva de care aveam şi eu nevoie.

Este puţin probabil ca panteonul meu personalizat de mentori să îţi îndeplinească toate nevoile; la primul nivel se prea poate ca aşteptările şi cerinţele tale să fie diferite de ale mele – poate vrei să devii florar sau luptător în cuşcă şi să nu ai prea mare nevoie de o adunare de consilieri, producători de televiziune, călugări şi drogaţi dar vei avea nevoie de coordonate externe asupra cărora să-ti concentrezi atentia ca să-ti trezeşti

acea forţă latentă interioară. Acum, la 40 de ani, văd care sunt stadiile prin care am trecut ca să ajung de la dependent de droguri la performer dezorientat, apoi la dependentul de dragostea codependentă. Acum înţeleg cum m-au ajutat relaţiile importante cu înţelepţi şi cu profesori să depăşesc limitele de care eram ţintuit în singurătate. Acum pot să intuiesc cu mai multă precizie care ar putea fi următorul nivel al progresului meu. Ştiu că trebuie să învăţ în

continuare cum să fiu un tată şi un sot mai bun; vreau să învăţ cum să aduc în mod eficient schimbări pozitive în viaţa oamenilor vulnerabili; vreau să fiu un transmitător al forţelor impersonale, puternice care au ghidat destinele omeneşti de când e lumea (dacă nu cer prea mult!).

Pentru toate aceste intenţii variate este nevoie ca eu să am o legătură cu puterea mea interioară care nu poate fi accesată doar prin mijloace pur raţionale. Trebuie să fiu într-o relaţie cu „ceea ce

nu poate fi cunoscut”. Impulsul care m-a determinat să îl deranjez pe bietul Rob Newman în culise, când am crezut în mod eronat că practica vreo magie pe care mi-ar fi putut-o preda, este acum directionat mai bine către oamenii care înţeleg natura intenţiilor mele, precum şi parametrii în care pot funcţiona relaţiile dintre noi. De-a lungul anilor de şcoală, de şcoală de teatru, anilor de trai din asistentă socială şi de mizerie am tot căutat o cale de ieşire, am tot aşteptat să apară cineva care să-mi şoptească formula salvatoare. În acelaşi timp am cunoscut şi hăurile şi canalele oraşului,

săpându-mi drum prin lumea subterană, singur şi intoxicat de substanţe, incapabil să primesc vreo învăţătură, chiar dacă mi s-ar fi oferit vreuna.

Radhanath Swami face parte din tradiţia guru— discipol. Provine la rândul său dintr-un spaţiu occidental şi şi-a petrecut primii ani din viaţă dezvrăjindu-se de soluţiile pe care modernitatea le oferă dorurilor spirituale. Cumva fără o pregătire convenţională, şi-a găsit calea către India şi a căutat un maestru care să-l ajute să-şi canalizeze aceste dorinţe nenumite, aceste doruri despre care cred acum că se află în fiecare dintre noi, şi că, în formele lor fragmentate şi refractate, se află la baza tuturor dorinţelor noastre superflue. L-a întâlnit pe Prabhupada, pe care l-a îndrăgit din prima clipă şi în care a avut încredere. Când îmi imaginez această dragoste despre care vorbesc discipolii că au simţit-o la prima întâlnire cu mentorii lor, dragostea aceea la prima vedere pe care au simţit-o Radhanath Swami pentru Prabhupada, Yogananda pentru Yukteswar, Sheela pentru Bhagwan, nu pot să o compar decât cu o iubire

romantică. Cu beţiile euforice, acaparatoare, pe care le-am simţit de zeci de ori de-a lungul vieţii şi care, cu siguranţă, privite – printr-o lentilă divină, ar putea fi interpretate ca nişte cicatrici sclipitoare pe ţesătura trecutului meu. întotdeauna era vorba despre o femeie, de obicei o străină, întotdeauna era ceva temporar, lipsit de trăinicie. Iubiri mistuitoare, copleşitoare, transcendente: Anna Dear, pe când aveam 11 ani, Nikki de pe strada vecină, la 14 ani, Louise, la 16 ani, Penny, Chloe, Kerry, Aman da, Katy... când le ordonez ca pe o listă devin aproape impersonale, ca şi cum ar fi fost ceremonii vii, semne care să anime acel dor amortit şi nebun. Când am mai crescut, am avut relaţii, apoi m-am despărţit de acele femei, pe măsură ce au coborât din cerurile în care le aşezasem şi au ajuns pe pământ, unde le era locul. Unele dintre ele m-au iubit la rândul lor. Este surprinzător faptul că sentimentul pe care îl nutream pe când eram copil nu a devenit mai sofisticat pe măsură ce am crescut. Cum ar fi putut supravieţui un astfel de sentiment cerinţelor lumii materiale? Sexului şi

facturilor la gaze? Cum ar fi putut suporta mundanul ţevilor înfundate, al pâinii uitate în toaster şi al disfuncţiilor erectile? Această energie pură şi fulminantă care vrea să te aducă înapoi la Dumnezeu, şi totuşi te poartă pe aripi de înger. îi invidiez pe cei religioşi din fire; nu pe smintiţi, homofobi sau pe aceia fixaţi în ideea de a-i controla pe alţii – asta nu este religie. Mă refer la cei care înţeleg rapid că niciun lucru material nu are să-i poată face vreodată să se simtă împliniţi, cărora lumea nevăzută le şopteşte cu dragoste şi cu care ei sunt capabili să intre în legătură. îmi imaginez uneori că îmbrac un „veşmânt religios”, o robă, că port un guler tare, chiar o uniformă, dar poate mai ales un pled simplu, care să denote renunţarea mea la orice societate formală şi aderarea mea la viata mistică. Dacă aş fi ştiut la 11 ani că n-am să ajung să satisfac niciodată impulsurile irascibile cu obsesii romantice, că numai cu ajutorul unui Scop Superior aş putea face asta – of, câte bomboane de ciocolată, flori, brăţări placate cu aur, poezii şi nelinişti dăruite femeilor neinteresate aş fi economisit.

S-a spus: „Dependenţii nu sunt înrobiţi de droguri, drogurile îi ajută să evadeze din cursa idealurilor false ale unei societăţi materialiste.”

)

Idealurile noastre sunt false. Patriotismul, religiozitatea, consumerismul, romantismul şi individualismul nostru – toate sunt idealuri false ale unei societăţi materialiste. Idealuri folosite ca să asigure faptul că resursele materiale rămân în continuare controlate de grupuri restrânse. Mituri şi istorii, filozofii şi sisteme care se coagulează în jurul acestui adevăr simplu. Ce era sentimentul acela care încerca să se exprime prin dorinţa pe care am nutrit-o pentru fetele şi femeile din viaţa mea? Iţi spun sincer că nu era patimă. În aproape toate cazurile a fost vorba despre o căutare asexuală; le consideram pe femeile acelea simboluri ale divinităţii, ale sfinţeniei, ale j [3] >
deplinătăţii şi ale desăvârşirii, pentru că eu mă simţeam incomplet, întinat, murdar.

Necredincioşi, fără credinţă, aflati în afara „frecvenţei adevărate”. Ca un ac de pick-up care nu mai poate intra pe striaţiile fine ale vinilului. Care este

„frecvenţa adevărată”? Oare chiar trăim într-o lume postadevăr? Ori această afirmaţie contrazice conştiinţa noastră că există un adevăr i >
absolut pe care nu-l percepem? Care sunt valorile la care ne raportăm? Dincolo de Dumnezeu, ce este bine? Ce este bunătatea? Ce este iubirea? Iar cei care pretind că acestea nu sunt decât constructe, nu sunt oare ei nişte cinici răniţi, îndureraţi, fără speranţă? Nu există măsură sau moleculă atât de mică, încât să nu încapă în ea iubirea. Nu ai cum să ieşi din sfera mediului nostru senzorial şi a limitelor sale vizibile şi să declari că: „Nu se află nimic acolo, nu este nimic aici.” Cei care neagă sublimul pornind de la banal cred în ceva mai greu de crezut decât crede orice credincios, căci exclud posibilitatea existenţei unor fenomene care depăşesc puterea lor de înţelegere, iar scurta istorie a speciei noastre a arătat mereu că limitele cunoaşterii noastre nu pot fi confundate cu limitele cunoaşterii în sine. Si că nici nu deţinem instrumentele cu care să evaluăm

i

ce ar putea constitui adevărata cunoaştere. Prin urmare, Credinţă. Prin urmare, Acceptare. Prin urmare, Iubire.

Si cu toate acestea, trăim ca nişte necredincioşi, fără credinţă, umblăm pe alături de calea sublimului nevăzut, târându-ne prin viaţă de parcă am fi doar

trup, gură, stomac, rahat şi spermă. Aceasta este lumea pe care o generează materialismul, asta este moştenirea raţionalismului; dacă îi luăm iPhone-urile şi confortul, vedem că acesta este contractul nostru social; dăm la schimb legăturile dintre oameni pentru diferite forme de distracţie.

Este la modă să reiterăm, în mare parte din cauza convingerii irefutabile a doctorului Jordan Peterson, că odată cu valorile vin şi ierarhiile, că ordinea lumii noastre este de neclintit. Dar dacă preţuim metodele care ne permit să ne conectăm interior, atunci simţim profunzimea asemănărilor dintre noi şi superficialitatea diferenţelor şi înţelegem că sistemele noastre externe, care prioritizează diferenţele, chiar susţinute de valori aparente, sunt nesincere, deoarece contrazic adevărul mai adânc al legăturilor dintre noi.

Ca să putem trăi în acest fel la nivel individual, nici nu mai vorbesc de cel cultural, avem nevoie de mentori care au reuşit să depăşească sistemele în care ne-am născut. Personal, ca bărbat alb, vestic, din clasa muncitoare, acum

privilegiat din punct de vedere financiar, simt că am nevoie de mentori care să cunoască fiecare aspect al drumului pe care l-am parcurs; nu fiecare mentor trebuie să cunoască toate aspectele, dar am nevoie de îndrumare în fiecare segment în parte. Nu spun că ţelul meu este acela de a submina statul şi a desface maşinăria capitalismului, m-am descurcat destul de bine în cadrul statului şi al capitalismului. Scriu rândurile acestea stând într-o casă minunată, în faţa unui computer drăguţ, sunt conştient că se poate trăi mult mai rău decât atât, pentru că am trăit cu mult mai rău decât atât. De asemenea, nu mă îndoiesc nicio clipă de veridicitatea relatărilor privitoare la suferinţele cumplite din Bangladesh, despre greutăţile pe care le întâmpină populaţia ca să adăpostească refugiaţi din Myanmar sau despre amărăciunile celor din Palestina sau chiar despre oamenii străzii din High Wycombe, la doar 15 minute de mine. Ştiu că sunt norocos, atât material, cât şi în multe alte privinţe. Dar după cum pot să văd firul roşu care porneşte de la îndrăgostirile mele adolescentine, trece

prin căsnicia mea nefericită şi ajunge până la legătura mea spirituală, tot aşa pot să văd şi firul care porneşte de la dorinţa de dreptate în faţa unei nedreptăţi făcute mie şi se extinde către încredinţarea că lumea trebuie să devină mai dreaptă. Simţim cu toţii asta, iar ceea ce simţim nu este naivitate, este cunoaşterea intuitivă că o realitate mai bună încearcă să se nască prin noi.

Acum am nevoie de mentori care să mă ajute să îmi menţin legătura cu datoria mea de sot şi părinte, concentrarea asupra profesiei şi a rolului de cap al familiei; însă am în egală măsură nevoie de mentori care să mă ajute să navighez prin golul meu interior, să mă conducă spre orizonturile în care schimbarea exterioară continuă este posibilă. Am nevoie de bărbaţi şi de femei care au respins sistemele care m-au limitat, interioare şi exterioare – oricare ar fi aceste sisteme, fie nesiguranţa personală, fie consumerismul; programările şi condiţionările noastre depind de relaţia dintre starea interioară şi cea exterioară. Asemenea Ammei, Radhanath Swami a respins în totalitate ideea conform căreia lumea materială ar

putea aduce împlinire. Şi el pune pe primul loc principiile eterne precum compasiunea şi integritatea, în detrimentul fenomenelor temporare, cum ar fi pres-tigiul şi tunsorile. Trebuie să cercetez aceste aspecte, întrucât mă aflu deocamdată cu câte un picior pe fiecare parte. Câteodată, în cadrul meditaţiei trăiesc o conştientizare impersonală pe care o pot recunoaşte doar retrospectiv (pentru că atunci când o trăiesc, nu exist ca eu) şi simt adevărul ei. Apoi, se întâmplă ca în aceeaşi zi, la un moment dat să mă simt singur sau obosit, iar prima idee care-mi vine în minte este să mă uit la filme porno sau să mănânc prăjituri. Aşa că l-am întrebat: „Cum de nu te laşi pradă emoţiilor primare?” Iar el mi-a răspuns: „Când sunt invidios sau mândru, îmi aduc aminte că trebuie să mă apropii mai mult de Dumnezeu.”

De fapt, cel care l-a întrebat a fost prietenul meu Karl, când s-a ivit ocazia neaşteptată şi plăcută ca Swami să ne viziteze acasă, într-o zi în care erau de faţă şi mama şi prietenii ei, Jan şi Derek. Am fost deosebit de bucuros să îi văd pe cei doi, pe Jan şi Derek, nişte oameni

minunaţi, cu ceştile de ceai, aşezaţi lângă un swami tăcut şi radios. Cuvântul „swami” înseamnă „cel ce este cu el însuşi”, iar el era cu siguranţă cu el însuşi atunci. Toţi ceilalţi stăteau stingheri, în vreme ce el urmărea adâncit în mintea lui scene din *Bhagavad Gita* pe câmpul de luptă. Cam tot aşa este şi când te afli în preajma lui Morrissey. Toţi ceilalţi trebuie pur şi simplu să se descurce în situaţia dată.

[1]

Ideea este că până şi oamenii cu spiritele cele mai luminate se pot confrunta cu emoţii care provoacă agitaţie, dar au capacitatea de a le folosi ca pe impulsuri care să-i ajute să avanseze către lumină, să-i facă mai degrabă dornici să ardă în ascensiunea lor decât să fie consumaţi în

combustia unor acte meschine.

Acum, când scriu aceste rânduri, nu am în plan să devin un călugăr celibatar şi cele mai multe dintre ordinele călugăreşti cu care am discutat posibilitatea aceasta mi-au spus destul de clar că nu aş fi primit. Totuşi, aceşti guru vor continua să îmi fie mentori pe

măsură ce am să renunţ la o viaţă în care prestigiul, privilegiile şi puterea constituie în continuare obiectivele mele, în mod deliberat sau nu. Trăiesc într-un spaţiu liminal, pe jumătate mă uit înapoi la cel care am fost, dar sunt mai degrabă orientat către viitor şi către cel care devin. Mă simt adeseori tras înapoi într-un mod straniu şi real, ca de forţa gravitaţională, şi privesc cu dor spre trecut, mai ales atunci când, privind înainte, văd că totul este nou şi – cu adevărat – de multe ori neclar.

CAPITOLUL 11

Cum să fii tată

Palma bruscă şi înmuiată în oxitocină pe care mi-a dat-o paternitatea peste faţă m-a destabilizat, iar principala treabă, atunci când eşti părinte, este să fii stabil. Sunt tatăl a două fetite, iar sarcina mea este să le asigur ocrotire şi îngrijire continuă, inclusiv atunci când vor traversa tundre hormonale şi vor înfrunta uragane emoţionale. Părinte. Parantează. Din nou, înseamnă să le tin aşa ( ) în timp ce cresc. Din păcate, un bărbat cu nivelul meu nefiresc de sensibilitate, cu tendinţa de a mirosi tot ceea ce stă la pândă în umbră, vede peste tot pericole la adresa inviolabilităţii lor. Primul nostru contact social în cazul primei noastre fiice a fost petrecerea unui alt copil; oamenii veneau şi gângureau pe lângă bebeluşul din braţele mele, iar eu simţeam că îmi vine să scot o arbaletă şi să le înfig nişte săgeţi în gât cu ea. îmi tot spuneam lucruri care să mă ajute să mă calmez şi să nu plesnesc mulţimea nesfârşită de mâini (după câte ştiu) nespălate şi numai lucrul acesta în sine mă tensiona. O vedeam pe ea ca fiind exact ca mine, iar eu nu aş fi vrut, nu vreau

ca oameni necunoscuţi să vină şi să mă atingă pe cap. Iar asta, combinată cu dorinţa mea de a ucide, care mi se părea dintr-odată o datorie importantă, nu o posibilitate abstractă, însemna că la petrecerea copilului era ceva mai multă agresivitate decât ar fi fost cazul, în mare parte emanată chiar de mine.

Nu îmi place nici să fiu gâdilat. înainte să fiu părinte eram o adevărată pacoste la petreceri, întârziatul pus pe rele, care aduna copiii în jurul lui imitând voci stupide, cu dulciuri şi distracţii; gâdilatul era de nelipsit din jocul meu. Aveam chestia asta pe care o numisem „foreza ucigaşă", adică îl împungeam pe bietul copil, care râdea isteric, cu degetul, ţinându-l fix aşa cum sugerează numele, ca un burghiu. Victima era de obicei Ezra Baddiel, fiul prietenului meu, şi trebuie să mărturisesc, Onorată Instanţă, îi plăcea. Râdea şi ne alergam unul pe altul, faceam tumbe şi ţipam şi aveam o relaţie a naibii de bună, care depăşea faza gâdilatului şi ajungea până la discuţii, jocuri şi, sper, sfaturi bune. Dar chiar şi simpla amintire a faptului că îi faceam asta lui Ez mă umple de o ruşine cumplită şi mă face să vreau să-

mi dau palme. Şi exact asta am să-i fac oricui s-ar apuca să o gâdile pe oricare dintre fetele mele, până la vârsta la care vor fi suficient de mari să hotărască singure dacă vor sau nu să fie gâdilate şi, după părerea mea, asta se întâmplă cam pe la 35 de ani. Detest asta, este o încercare de a îngrădi autonomia corporală a copilului, de a prelua controlul asupra lui; îi iei dreptul la spaţiul propriu şi la pace. I-ai face asta unui adult? Te-ai duce la un adult şi ţi-ai înfige degetele în burta lui sau la subsuoară? Fireşte că nu. M-am umplut de furie numai la gândul acesta – gâdilătorii pocăiţi, la fel ca fumătorii care s-au lăsat de fumat, devin mereu predicatori enervanţi. Ce faci, totuşi, dacă cel care încalcă limitele cu copilul tău este la rândul lui un copil? Ce faci în situaţia asta? Nu numai cu gâdilatul, ci cu orice formă de comportament lipsit de respect şi de iubire nebună?

Avem prieteni cu copii, desigur că avem, asta este viata acum. Parcă doar cu o fracţiune de secundă în urmă viata mea era numai zboruri cu)
Lear Jets şi orgii înflăcărate, iar acum am ajuns la întâlnirile pentru joacă şi nu

e nimic de joacă într- o întâlnire pentru joacă. Este un experiment periculos, neîngrădit, necontrolat, care o plasează pe fetiţa mea perfectă în compania unui potenţial dobitoc necunoscut, nestudiat.

Prietenii noştri minunaţi au venit pe la noi cu copilul lor de doi ani pe când fetiţa mea avea vreo zece luni. Sunt oameni buni. Blânzi, generoşi, amuzanţi, cu inimi de aur, înţelepţi şi adorabili. Vin cu flori, mâncare, cadouri de calitate şi-l lasă pe copilul lor să zburde liber prin bucătăria noastră. Fetiţa mea doar ce învăţase să meargă pe atunci şi era vizibil încântată de această nouă posibilitate de a socializa. Aproape că nici nu se conturase cu totul, era mai mult lumină curată şi păr auriu. Amintirile pe care le am încă din momentul conceperii ei sunt atât de puţine, de noi şi de dragi, că pot să cuprind întreaga ei fiinţă cu mintea mea, clipă cu clipă, în timp ce urmăresc procesul de divizare şi înmulţire al celulelor pe chipul ei imaculat. Băieţelul acesta s-a dus la ea, la fiica mea, această dovadă vie şi incontestabilă a iubirii lui Dumnezeu, şi i-a împins faţa cu mâna

ţinută în unghi drept, cu forţa şi hotărârea unui mijlocaş de rugby. A fost ca şi cum cineva ar fi tras un foc de armă. Un scheunat involuntar ieşit din adâncul meu a umplut momentul de linişte dintre împinsătura/pumnul/lovitura (poate ar trebui inventat un cuvânt pentru asta – împumnire?) şi lacrimile ei. Fireşte că ştiu că asta se încadrează în comportamentul normal al copiilor. Viaţa. Dar era pentru prima oară când se întâmpla. Era pentru prima oară în viaţa ei când cineva se purtase altfel decât cu dragoste faţă de ea. Speranţa mea fusese că am să pot să o însoţesc pe tot parcursul vieţii ei, din momentul concepţiei până la ultima ei suflare, nepermiţând niciunei adieri a răului să îi tulbure perfecţiunea. Să prelungesc acea siguranţă din pântece până la buza mormântului, o viaţă intrauterină, unde să fie mereu protejată, ocrotită şi îngrijită, niciodată născută cu adevărat în lume, până la moarte. Infailibilitatea mea s-a sfărâmat precum vestigiile antice din Nimrud sub atacul Statului Islamic.

Mi-a trebuit ceva timp ca să-mi revin.

La următoarea şedinţă de JJB i-am povestit totul lui Chris. Bănuiesc că fac JJB pentru că vreau să-mi ocrotesc familia. L-am întrebat: „Tu ce faci când apar chestiile astea, gâdilatul, ceilalţi copii, atingerile pe la petreceri?” Iar el a răspuns: „Trebuie să suporţi.” Scurt şi la obiect. Dar frica mea este, bănuiesc, aceea că sunt inadecvat şi incapabil să-mi protejez familia exact din cauza faptului că nu sunt un bătăuş adevărat cu centură neagră la JJB; Chris este, iar asta nu schimbă nimic. Asta este viaţa şi este în regulă să fii cine eşti şi este în regulă să fiu cine sunt. Jimmy spunea: „Se îndepărtează din ce în ce mai mult de tine; mai întâi îi ţii în braţe, apoi merg de-a buşilea pe lângă picioarele tale, apoi şcoala, apoi facultatea, serviciul, până...”

Am aşteptat cu sufletul la gură ecografia de la 12 săptămâni şi i-am spus lui Meredith: „Odată ajunse la ecografia de douăsprezece săptămâni, nouăzeci la sută dintre sarcini ajung la termen cu succes. Dacă am ajunge până la ecografia de douăsprezece săptămâni...” Iar ea a replicat: „Mda. Apoi vine cea de

la douăzeci de săptămâni. Apoi ecografia de la a douăzeci şi opta, apoi de la treizeci şi şase, apoi naşterea, apoi terenul de joacă, apoi şcoala, apoi nunta. Eşti un prizonier al sorţii acum, pentru tot restul vieţii tale.”

Această viaţă spirituală, până la urmă, nu este o alegere, este tot ce ţi-a mai rămas atunci când nu mai ai opţiuni. Dacă, atunci când te afli într-o încăpere plină de oameni, te trezeşti că-ţi spui în gând, din reflex: „Toţi cei care suntem aici o să murim. Cineva va muri primul, altcineva ultimul, dar există o ordine”, după care meditezi sumbru asupra posibilei ordini, mi se pare că deja este exclus să mai găseşti vreo soluţie materială la problema spirituală a vieţuirii.

Suntem cu toţii suspendaţi de un fir întins peste o prăpastie, care porneşte de la cei ce am fost, ajunge până la cei care devenim şi se întinde către cei care aspirăm să devenim. Pentru mine, sacul de box este pregătit zilnic. Un mesaj răutăcios scurt, un comentariu mic, un mic act de bunăvoinţă faţă de un străin prăbuşit. Pendulez între eu, ideal şi bun, uneori timid, şi versiunea mea

„veninoasă”, numai arţag până-n măduva oaselor. Uneori apar în filme, incapabil să mă retrag cu totul în ascunzătoarea mea – adică am fiice şi am descoperit că faptul de a apărea într-un film poate fi chiar o experienţă plăcută dacă păstrezi măsura. Acum însă petrecerile şi anturajele s-au dus. Acum mă pomenesc conducând până în Irlanda, unde urmează să aibă loc filmarea pentru *Patru copii şi-o creatură,* într-un Land Rover înţesat de copii şi de câini. Avem şi un portbagaj pe bare transversale, la naiba! Un portbagaj pe bare transversale. E şi un feribot în poveste, facem opriri pentru plimbat câinii şi hrănit copiii, viaţă de familie pe roţi, o familie călătoare. De sub scutece, păr de câine şi duhoarea aia pe care o lasă câinii în maşină din plin, de parcă s-ar teme de o penurie de putoare, mă gândesc: „Uau, MTV-ul, VMA-urile; premierele de film, poliţiştii care escortează şi avioanele private”, privilegiile stranii, gloria şi faima fără tel şi fără rădăcini, cum s-au dus toate. Fireşte, conduc către locul unde se va turna un film în care vor juca Michael Câine şi Cheryl Cole, nu către un meci

de box fără mănuşi de prin Limerick, dar tot sunt într-o altă lume. Nu deplâng vremurile de celebritate sterilă, sunt mai degrabă uimit când mă gândesc la ele, când eram gazda emisiunii *Saturday Night Live* sau pe coperta revistei *Rolling Stone,* la bustul gol – „Cine era bărbatul ăsta?" mă întreb. Si tot aşa mă întreb, cu toată sinceritatea, oare chiar am plecat de bunăvoie de la petrecere mai devreme, disperat din cauza golului interior, sau mi s-a cerut să plec fiindcă nu reuşisem să ating un anumit nivel de succes de box office, misterios? Ultima variantă, ultima, cu subiect şi predicat. Dar acum mă gândesc: „Dumnezeu are planuri mai mari cu tine decât să fii vreo vedetă de film." Aici, printre
mirosuri grele de alsacieni şi retrieveri, în timp ce inhalez aburi de halene de câine, mă gândesc: „Slavă Domnului că *Arthur^-* nu a câştigat o sută de milioane de dolari", altfel aş fi încă acolo, în morga aceea luminoasă, rugându-mă de cadavre să-mi dea mântuirea.

Stăteam în capela închisorii din Brixton şi abia mai respiram. Eram copleşit de emoţii pentru evenimentul în

desfăşurare: „Letters Live”, în care diferite personalităţi citesc scrisori remarcabile. Scaunul gol de lângă îl aşteaptă pe Benedict Cumberbatch. Cu toţii îl aşteptăm pe Benedict Cumberbatch, asta e regula; persoana cea mai celebră apare ultima, iar eu mă gândesc la asta în vreme ce aştept, prizonier. Tableta de pe peretele din faţa mea, pusă acolo, desigur, pentru condamnaţi, ne informează lapidar, prin versetul din Isaia: „Nu te teme de nimic, căci Eu te izbăvesc, te chem pe nume: eşti al Meu.”— Izbăvit, aici nu înseamnă mântuit sau iertat, izbăvit înseamnă redobândit; nu ne mai aparţinem, prin urmare frica noastră este redundantă, irelevantă, fără sens. Suntem ai lui Dumnezeu, aparţinem morţii, morţii căreia ne dăm ca o piatră, ca o piatră azvârlită în apă, care se cufundă încet, dar sigur, uluiţi în faţa experienţelor trecute, uneori atât de acaparatoare, încât ne fac să uităm că ne aflăm cu totii în J cădere, uităm prea uşor că îi aparţinem, că suntem ai mortii, că suntem ai lui Dumnezeu.

Ajungem în comitatul Wicklow, eu,

soţia mea şi fetele, şi încerc să îmi intru în rol. încerc să înţeleg ce trebuie să fac, fiindcă, vezi, mi se pare totul atât de străin acum. Să fiu tată şi sot într-o călătorie de lucru în comitatul Wicklow, într-o casă închiriată, absolut încântătoare, un pic prea aproape de autostradă pentru gustul meu. Desigur, ştiu cum să abordez o astfel de problemă ca o vedetă de film: faci un scandal de zile mari că eşti prea aproape de autostradă, aşa că până la urmă, toţi cei din preajmă se fac luntre şi punte să se asigure că ori tu eşti mutat de acolo, ori casa, ori autostrada. Dar termenii şi condiţiile sunt diferite atunci când eşti tată, iar dacă nu ştiai asta, ei bine, nu ştii mai nimic.

Filmul şi casa sunt fleacuri, plimbările cu câinii pe câmpurile din spatele casei sunt la fel, fleacuri. De fapt, mai toate lucrurile vieţii sunt fleacuri, cu excepţia nebuniei care mi se zbate mie prin minte, trasând crud triunghiuri nesfârşite. „Oh, văd că e *Mamma Mia Immersive Dining Experienc^* la 02”, spune soţia mea. Iar eu înţeleg încotro se îndreaptă discuţia, dar mai ales

înţeleg încotro nu am să mă îndrept eu. Nu mă duc la *Mamma Mia Immersive Dining Experience* de la 02 nu pentru că nu mi-ar plăcea ABBA sau *Mamma Mia* sau chiar experienţele culinare imersive la 02, ci fiindcă ştiu că dacă m-aş duce la *Mamma Mia*

Immersive Dining Experience la 02 nu m-aş imersa. As rămâne în mintea mea, analizând minuţios experienţa; nu aş putea să mă pierd în ea, mai degrabă m-aş regăsi acolo mai grav decât oricând. As fi eu însumi ca un eu însumi la puterea a treia. Ca o lumină portocalie stroboscopică pe o şosea de mare viteză. Eu cu sirenă şi girofar, eu cu folie termoizolantă, eu la intervenţie de urgenţă; *ni-no, ni-no, ni-n<r±.* Numi permit să fut în neştire chelneriţe grecoaice, „Waterloo” şi înlocuitoare de extaze de menopauză, n-o să mi se blegească de la aşa ceva, o să fiu acoperit de mii de ochi fără pleoape, fiecare suprafaţă un ochi, ochi de diferite dimensiuni, ochi pe podeaua de ciment de la 02, ochi plini de disco şi pastişă, farfurii sparte şi feţe de masă în carouri, ochi care nu se pot opri din

privit. Ochi care tânjesc după tăcerea năclăită a heroinei sau după fericirea oarbă şi explozivă pe care o aduce un orgasm cu o străină. „Vai, vai; cum să rezist la aşa ceva?”— Suspendat într-o reţea întinsă de sinap-se proaspăt formate, ţesute de o iubire arahnoidă, am nevoie să fiu susţinut ca să rămân eu însumi. Am nevoie de mentori care să poată duce tensiunea acestei ţeseri rapide şi vibrante de fire care să fie ţesute împreună şi să ţină împreună această figură de tată. Vai de capul meu.

CAPITOLUL 12

Cum devii mentor

I-am întrebat într-o doară pe câţiva dintre tipii cărora le sunt mentor dacă au învătat ceva din relaţia noastră, ceva despre care aş putea să scriu. Le-am povestit despre cartea aceasta. Le-am spus că, în mare măsură, va fi de-spre mentorii mei, dar că mentoratul este o linie continuă, un fir de care suntem agăţaţi cu toţii şi care trece prin şi dincolo de noi, iar asta ne dă un soi de pace interioară. Am un trio de băieţi cu care lucrez în

Londra, pe care i-am cunoscut prin grupurile de sprijin pentru persoanele cu dependenţe. Lucrează cu toţii prin oraş, în diferite locuri, dar sunt mai degrabă băieţi de cartier, din găşti de şmecheri decât mafioţi. Sunt prieteni între ei. Nu le dau numele adevărate din motive care vor deveni evidente.

Primul căruia i-am fost mentor, să-i spunem Max, a fost un tip pe care-l plăcusem cu mult înainte de a intra în legătură cu el. Un individ solid cu ochi de căprioară, încăpăţânat şi curajos, cum trebuie să fii ca să supravieţuieşti în scoală şi în instituţiile pentru delincvenţi minori. S-a reabilitat pentru o vreme,

apoi a recidivat, în mare parte din cauza relaţiei sale codependente incredibil de nesănătoase. L-am ascultat povestind circumstanţele absolut ridicole în care recidivase, marcate de droguri şi violenţă; aproape că auzeam scârţâitul roţilor pe carosabil şi vuietul sirenelor în timp ce vorbea. Tipic pentru dependenţă, nebunia şfichiuitoare a povestirii era intr-un răspăr flagrant cu blândeţea persoanei care o istorisea. I-am spus că, dacă are nevoie de ajutor, aş fi bucuros să i-l ofer. Am început să lucrăm împreună şi ne-am concentrat în mare parte asupra relaţiei sale codependente şi a felului în care avea să îl ducă din nou, în cazul în care nu facea o schimbare radicală, la consumul de droguri şi la alte comportamente nesănătoase. Am observat cum, în absenţa unui partener codependent care să îi distragă atenţia, apăreau alte comportamente problematice, care escaladau. Am tăcut asta folosind metoda cu cele patru coloane, comună programelor de abstinenţă în 12 paşi. Tehnica aceasta te ajută să îţi identifici tiparele comportamentale, precum şi problemele emoţionale şi psihice care le

determină. Odată ce tiparele şi problemele sunt identificate, este mai uşor să îţi alegi diferite strategii cu care să-ţi iei viaţa în piept. Mare parte din metoda aceasta se axează pe ideea de renunţare la voinţa proprie, să renunţi la ceea ce crezi tu că este corect şi să accepţi procesul de învăţare.

Prin intermediul lui Max l-am cunoscut pe Stan, un tip uriaş, carismatic şi adorabil, pe care 1am asociat din instinct cu Omar, unul dintre cei patru califi care i-au urmat Profetului. Un suflet mărinimos şi cald, cu o mare forţă, încă necizelată, ce-i drept. L-am întrebat pe Stan: „Team ajutat oare în vreun fel care ar putea fi menţionat într-o carte despre mentorat, ca să ilustreze felul în care funcţionează principiile?" Iar el mi-a spus: „Frate, zilele trecute, când tipul ăla a sărit la bătaie, mi-ai spus că nu ar trebui să îi consider pe oameni nişte resurse puse la îndemâna mea, ci să mă uit la mine ca la unul care îi poate ajuta pe ceilalţi. Să accept că nu totul o să iasă întotdeauna după cum vreau eu şi că, atunci când sunt dezamăgit, să verbalizez emoţiile astea înainte să acţionez sub influenta lor. Mai de mult,

într-o situaţie ca asta aş fi procedat diferit, agresiv şi aş fi încercat să rezolv problema prin intimidare, iar asta ar fi dus la complicaţii, pentru că tipul respectiv face parte din lumea asta. în schimb, mam dus acolo, i-am explicat politicos partea mea de problemă şi m-am oferit să îl ajut să găsim o soluţie amiabilă. Asta fiindcă tu m-ai învătat că am valoare şi că nu trebuie să recurg la comportamente negative ca să obţin ceea ce vreau, că sunt de ajuns aşa cum sunt şi că nu am nevoie de mai multi bani ca să dovedesc că sunt bărbat. Nu mai încep din senin cearta cu soţia mea doar fiindcă sunt stresat de lucruri legate de muncă, fără să îmi dau seama de asta. Zilele trecute m-a rugat să spăl eu rufele, fiindcă am căzut de acord că o să fac asta: şi am facut-o. Altădată ar fi izbucnit o ceartă, mai ales dacă aş fi fost îngrijorat legat de muncă. Iar asta fiindcă mi-ai arătat cum să mă port fată de soţia mea şi mi-ai oferit nişte supape sigure pentru sentimentele mele.” Când am auzit asta, m-am simtit şi eu valoros şi util. Recunoştinţa altora este o metodă bună prin care- ţi poţi clădi stima de sine. Dacă îi ajuţi pe alţii în mod regulat,

cu timpul se diminuează şi tendinţa de a te percepe ca fiind insignifiant şi meschin.

Cel de-al treilea din această mică triadă este Marco, un tip extrem de drăguţ şi de prezentabil care a avut parte de multe pierderi în copilărie, pe care încearcă să le compenseze acum, în viaţa de adult, prin tot felul de excese. Dependenţa lui de sex a fost un dar pentru mine, pentru că el se află acum acolo unde eram eu în urmă cu zece ani. Dacă gusturile tale sunt sancţionate social, dependenţa de sex poate fi o problemă greu de abordat. îţi trebuie mult timp să admiri că ai o problemă, mai ales atunci când, în mare, comportamentul este lăudat şi gratificat. Când discutăm despre el, trebuie să ne întrebăm dacă produce suferinţă vreunei părţi implicate. Sau dacă implică nesinceritate şi egoism. Vorbind cu un bărbat mai tânăr decât mine despre dependenţa de sex, îmi reafirm distanţarea de un mod de viaţă şi pot să îmi amintesc durerea care îl însoţea, în loc să tânjesc după o viaţă nesănătoasă; asta fiindcă amintirile mele sunt împărţite, iar

tendinţa mea adictivă vrea să mă determine să mă întorc la tiparele acelea distructive. Marco mi-a spus că relaţia noastră l-a ajutat să îşi vadă comportamentul dintr-o altă perspectivă şi a trezit în el posibilitatea unei vieţi diferite, axate pe creativitate artistică, în schimbul tendinţei carnale. A spus că se simte acceptat aşa cum este, că nu se simte judecat sau condamnat şi că, întotdeauna după ce încheiem discuţiile la telefon, se simte mai bine în pielea lui.

Din relatările lor văd cum mentoratul este o înţelegere bilaterală care creează spaţiul adecvat pentru o a treia componentă greu de definit. în raport cu ei, pot să îmi evaluez propriul progres, pentru că nu mai văd lumea în felul în care o vedeam înainte, când mă întorc în trecut ca să formez o legătură cu ei, văd cât de mult m-am schimbat. Recunoştinţa lor este vindecătoare. Sfaturile pe care li le ofer şi pe care le-am primit, la rândul meu, de la propriii mentori, împreună cu metodele cu rezultate dovedite, evident, sunt lucruri de care şi eu am încă nevoie; prin urmare, atunci când mă surprind dând câte un citat, mă gândesc: „Asta ar

trebui să faci şi tu, Russell.”

Nu este nimic rău în a fi mentor. Până şi faptul că îmi cere să le ofer altora timpul meu este un lucru extrem de pozitiv pentru unul ca mine, care, fură îndrumare, s-ar concentra mai degrabă asupra sa şi asupra obsesiilor egoiste. Dacă pot fi cel care sunt în vieţile acestor tineri, atunci sunt mai bine pregătit decât oricând să fiu un soţ şi un tată mai bun. Este remediul pentru o viaţă pe care am trăit-o ascultându-mi propria voce folosită doar pentru văicăreli şi strigăte; iar acum o ascult cum oferă, pe un ton calm, soluţii la probleme care uneori pot fi foarte dificile. Nu mai sunt cel care am fost cândva. Sunt într-un proces de devenire, ghidat de principii perene şi frumoase, nu de mormăielile agresive ale măruntaielor mele veşnic nesătule ori de privirile injectate ale ochilor mei nesăţioşi. Intenţie şi atenţie, cum se spune. Devenim şi noi asemenea lucrurilor către care ne îndreptăm atenţia. Devenim ceea ce ne dorim să devenim. Aceste relaţii clădite pe iubire altruistă, pe dăruire necondiţionată a ceea ce mi-a fost şi mie dat, au devenit

un ritual de autoactualizare care nu mi-ar fi fost acordat nicăieri altundeva într-o lume construită în jurul succesului superficial şi al tranzacţiilor fragile şi temporare.

Mentorul rămâne conştient atunci când noi alunecăm în comportamentele vechi, orbiţi de motivaţiile vechi. Pentru mine, podcastul meu este un sanctuar şi un simpozion. Mi s-au alăturat mulţi pedagogi extraordinari: Naomi Klein, Kehinde Andrews, Adam Curtis, Brad Evans, Yanis Varoufakis. Stârnit şi intrigat de ascensiunea populismului de dreapta, am început să mă gândesc că mi-ar plăcea să discut cu persoane reprezentative pentru această mişcare în podcastul meu. Am făcut cercetări, am contactat varii persoane şi am ajuns până în punctul în care am stabilit o întâlnire pentru a face un interviu înregistrat cu un activist cunoscut. Adevărul care stă la baza motivaţiei mele este unul destul de complex, deoarece sunt adeseori impulsionat de intenţii multiple. Cred că dialogul între oameni care au perspective diferite este vital, dacă vrem să schimbăm lumea. Simt, de asemenea, că ascensiunea populismului

este o reacţie îndreptăţită în faţa eşecului clasei politice de a reprezenta interesele oamenilor obişnuiţi. O mare parte din retorica de dreapta se concentrează acum asupra eşecului politicienilor de orientare neoliberală în procesul de eficientizare a industriei şi a complicităţii lor în salvarea băncilor. Costurile acestor acţiuni au fost suportate de oamenii obisnuiti. Fireşte că nu sunt de acord cu marginalizarea sau condamnarea niciunui grup etnic sau social în replică la austeritate, dar aş fi curios să ştiu dacă vreo alianţă populistă ar putea vreodată să reconfigureze democraţia axată pe similarităţi, nu pe diferenţe.

Totuşi, pe lângă această curiozitate autentică, adânc ascunsă în pliurile minţii, mi se insinuează tendinţa permanentă de a crea haos, perturbare şi distrugere în viaţa mea. Am început să devin neliniştit în raport cu subiectul, aşa că a trebuit să mă consult cu câţiva filozofi şi producători de film privind felul în care ar trebui să abordez interviul; i-am spus şi soţiei despre neliniştea mea. M-a întrebat dacă am vorbit cu Jimmy sau cu Meredith despre

asta, ceea ce nu făcusem. Iar când le-am spus, amândurora prin mesaje, am primit prompt răspunsurile lor aproape identice: nu face asta, ai să creezi tensiuni inutile şi stări de conflict în viaţa ta. S-ar putea ca, pentru tine, asta să nu fie ceva cutremurător, dar pentru mine este. Până la urmă am făcut ceea ce mi-au sugerat, am amânat interviul pe perioadă nedeterminată. Am lăsat deoparte propriul mod de gândire şi am urmat sfaturile primite.

De cum le-am citit mesajele, am înţeles că o parte din motivaţia mea era, de fapt, dorinţa inconştientă de a crea conflict în viaţa liniştită pe care o am, ca să nu mai spun şi de credinţa mesianică cum că aş putea adun laolaltă considerente şi opinii politice şi sociale diferite în aşa fel încât să creez o ţesătură utopică. Nu este exact genul de gândire care ai vrea să te ghideze în alegerile importante din viaţă. în trecut nu aş fi întrebat, iar dacă aş fi facut-o, se prea poate să fi ignorat sfatul. Dar prin faptul că sunt deschis la sugestii, că îmi las deoparte voia în faţa voii celorlalţi, înseamnă că încep să mă schimb. Nu putem să ne gândim cum să acţionăm

diferit, dar putem să acţionăm diferit ca să ne schimbăm modul de gândire. Am fost uşurat să îmi încredinţez autonomia în felul acesta. Ceea ce nu înseamnă că în viitor nu am să mă lansez în discuţii politice complicate, dar când am să o fac am să fiu mai lămurit cu privire la motivaţiile pe care le am şi la consecinţele acţiunilor pe care le întreprind. Un mentor îţi va arăta unde anume te afli pe calea vieţii tale şi cum să procedezi pe măsură ce înaintezi pe ea. Dacă învăţăm cum să ne ascultăm frica, cum să ne recunoaştem nesiguranţa, putem primi conştientizarea superioară a unui mentor în viaţa noastră. Dacă nu ai trecut încă prin momentul de trezire, ai să te învârţi voios mai departe printre neliniştile cu care eşti obişnuit.

CAPITOLUL 13

Cum răspunzi chemării

Atunci când fac un film în Irlanda, chiar fac un film în Irlanda? Sau sunt într-o încrengătură statică, precum luminiţele de Crăciun în mansardă, ştiind că un bec – dar nu şi care anume ~ nu va lumina? Am de-a face cu oameni şi situaţii care se pot sau nu conforma afişului obişnuit şi consensual că: „Facem un film în Irlanda.” Mă pot fixa pe orice. în ce anume să îmi ancorez percepţia asupra lumii externe? Din fericire, Nicola a venit să îmi aranjeze părul şi să mă machieze, dar şi să mă moşească înainte şi

) > ? înapoi, între real şi ireal, de la casă şi familie la film şi la rulotă, acest univers de interacţiuni disparate care mi-ar putea pângări ziua. Dacă lucrezi în divertisment, îti este cunoscut clişeul

? 5

exasperant al actorului care se împrieteneşte cu cei din echipa de filmare prin nerostitul gând: „Mda, cred că mă simt mai în largul meu între pălmaşii ăştia decât printre cine ştie ce odrasle răsfăţate”, cu subtextul: „Poate pentru că sunt un gangster super-şmecher.” Ei bine, eu mă număr printre cei care fac asta. Ar trebui să mă vezi

cum vorbesc despre fotbal cu băieţaşii, evitând plăcerile oferite la popota ofiţerilor ca să mă duc şi să mă tăvălesc prin tranşee. Comedia are să fie întotdeauna religia mea, fiindcă atât de puţine lucruri sunt doar unul singur şi atât de multe lucruri sunt orice şi totul deodată. Starea aceasta de solidaritate proletară este şi o mască prin care să stârnesc intrigă, este şi sinceritate. Este şi un efort directionat şi sunt şi eu însumi. Am şi o reacţie de

» > 5 ii

totală respingere faţă de copilăria mea din Grays, Essex, şi faţă de interacţiunile încărcate de grozăvii cu tatăl meu vitreg de serviciu – mai degrabă cu iubitul colocatar al mamei – şi una de totală acceptare a faptului că provin dintr-un astfel de mediu care mi s-a întipărit în măduva oaselor. De acolo vin, un loc în care nu m-am integrat niciodată.

Gary este unul dintre băieţii care au grijă de rulote, de acele rulote campate acolo, rulote în care stau actorii, în care sunt depozitate lumini, kituri şi cabluri, unde sunt birourile de producţie, toaletele, mâncarea, nodul central al tuturor lucrurilor, locul în care se fac

filmările, orbitele. Vorbesc cu Gary despre chestii. Vorbesc cu un alt tip din echipă, Ray, despre JJB, iar el mă pune în legătură cu un profesor din zonă. Intr-o zi, Gary îmi povesteşte despre sora lui, despre cum fiul ei, adică nepotul lui, a murit la 18 ani din cauza unei supradoze provenite dintr-un lot compromis de MDMA—. „Vorbeşti tu cu ea?” m-a întrebat.

îl întâlnesc zilnic pe parcursul producţiei şi este, una peste alta, o experienţă cât se poate de tipică. Melanjul obişnuit de bucurie şi plictis, puţin probabil să fie şi momente neobişnuite. Este un film pentru copii şi sunt şi copii actori.

Contribuţia lor este unică. Dar, exact ca în cazul cu *Mamma Mia Imersive Dining Experience,* şmecheria adevărată este să fiu cu adevărat prezent, nu numai în mintea mea, pe măsură ce mă uit la cum se desfăşoară lucrurile. În ultima zi de filmare, după ce am împărţit îngheţate ca daruri de rămas-bun – un final demn de Willy Wonka –, cu riscul foarte mare de a se crea haos, fiindcă eu eram cel care conducea dubita de îngheţată, cu

sirena pornită într-un *live* cu copii actori foarte sensibili, activaţi de dulciuri, m-am întors în rulotă, mulţumit că am încheiat filmările fără să fi produs nicio belea. în afară de partea cu îngheţata. Gary a bătut la uşă. Când deschid, el e deja la telefon cu sora lui.

Iau telefonul, închid usa şi acea atmosferă întotdeauna uşor absurdă de rulotă, în ciuda costumului meu tâmpit, devine îndată calmă şi sacră. Kerry îmi spune că este în mallul Brent Cross. „Scuză-mă”, adaugă şi se duce într-un loc mai puţin zgomotos. Mă aşez şi mi-o imaginez acolo. Inspir profund şi mă pregătesc pentru povestea ei. Este timidă şi înlăcrimată preţ de câteva cuvinte, dar impulsionată de o certitudine sfielnică. „James a fost un băiat frumos. Dincolo de faptul că mi-a fost fiu, mi-a fost şi prieten. Atât de isteţ şi de sensibil. Nu a fost un drogangiu. Nu lua droguri deloc, ştiu că nu lua. Nu am vrut să îl las să iasă în noaptea aia. Voiam să stea în casă. Aş vrea să-l fi oprit. Nu puteam să dorm, mă uitam continuu la telefon. Aveam un presentiment. La unu şi cincizeci şi opt de minute am primit un

mesaj: «Sunt bine, mamă»; la două şi cincizeci şi opt de minute am primit alt mesaj de pe telefonul lui, în care scria: «James este mort.»„ La momentul acesta al relatării, frecventa, intensitatea, ascuţimea vocii se schimbă, suferinţa este penetrantă, iar eu încerc să mă întorc la scopul discuţiei. „Băiatul meu a murit în stradă, Russell, pe un trotuar, înconjurat de trei sute de oameni care se uitau la el. în fata unui club. A murit înainte să ajungă la spital.” încerc să respir şi să trec dincolo de lipsa mea de experienţă, de propria incapacitate de a cunoaşte ceva atât de profund şi de dureros şi să spun ceva folositor. „Fac terapie de susţinere şi mi se spune că trebuie să trec peste asta, fiindcă suferinţa îmi circulă prin corp şi mă îmbolnăveşte, dar eu nu vreau să trec peste şi să renunţ la suferinţă, fiindcă o merit.” Apoi se mai aude doar sunetul cumplit al durerii de mamă.

Nu am calificarea necesară care să-mi permită să mă descurc cu durerea unei mame. Nu am nicio pregătire în consiliere ori experienţă în privinţa unei asemenea nespuse, zguduitoare

disperări. Totuşi, în acest moment vorbesc la telefon cu o mamă îndurerată, iar limitările practice şi raţionale pur şi simplu nu trebuie să mă împiedice să îi ofer dragostea şi liniştirea pe care le cere starea ei. William Blake a realizat o serie de gravuri pornind de la *Cartea lui Iov,* redând în imagini imaculate suferinţele şi încercările prin care a trecut Iov. Este ca şi cum Blake, prin arta sa, şi *Biblia,* prin naraţiune, s-ar referi la acelaşi adevăr subliminal, ca şi cum acea poveste, *Cartea lui Iov,* conţine adevărul esenţial către care putem doar să privim în treacăt prin lentilele imaginii ori ale limbajului. Intr-unui dintre tablouri, lehova, sau Dumnezeu, îi arată, din înalturi, lui Iov „behemotul şi leviatanul pe care le-am făcut, aşa cum te-am făcut pe tine”.34 Aceste creaturi descrise de Blake sunt groaznice şi nefireşti. Fiara tâmpă, musculoasă, fără piele, toată numai tendoane şi gură. Şarpele care sălăşluieşte în adâncul mării, mereu prezent, dar nevăzut, în abisurile sale teribile. Când te uiţi la aceste imagini cu strigătul lor mut, grozăvia puterii lui Dumnezeu este magnifică, mai terifiantă este totuşi

sugestia ambivalenţei, cu alte cuvinte că Dumnezeu creatorul nu este doar bun. În aceste imagini, Iov şi lehova arată la fel, ca şi cum atât omul din carne şi oase, cât şi Tatăl divin ar fi imagini în oglindă. Aceste tablouri hipnotice induc o stare vizionară, în care vedem că Dumnezeu este înăuntrul nostru şi că propriile noastre alegeri morale determină valorile lui Dumnezeu. Că propensiunea pentru întuneric şi inconştienţă este parte din constituţia psihică a individului pe cât este şi înclinaţia către dragoste şi bunătate. Că trebuie să fim buni, pentru că, dacă noi nu suntem buni, atunci nici Dumnezeu nu este bun, că mila lui Dumnezeu se înfăptuieşte prin noi, iar dacă noi nu realizăm asta, atunci nu se înfăptuieşte. Ca într-o ecuaţie cuantică teribilă, în care intenţiile noastre creează tot ceea ce se

>

manifestă. Nu te pierde în adâncurile unde este leviatanul. Nu te lăsa prins în stupidul carnal al formei, transcende; fa-o, pentru ca Dumnezeu să îmbibe lumea cu mila Lui, prin intermediul tău.

Ştiindu-mi propriile limite, nu răspund din preaplinul meu. Ştiind deznădejdea

unei asemenea disperări nemiloase, nu încerc să o domolesc cu platitudini. Ofer iubire. îi ofer acestei străine, acestei femei cu care mă aflu acum în dialog, tot ce am mai bun în mine, aşa cum este, în speranţa că în interiorul meu, în interiorul ei, al nostru, al tuturor, avem capacitatea de a vindeca şi de a fi vindecaţi. Nu există niciun cod în limbaj, niciun glonţ de argint care să poată anula durerea aceasta, dar dincolo de cuvinte, dincolo de formă, dincolo de moarte este, trebuie să fie, legătura dintre oameni. Nu putem permite ca universul să fie inconştientă şi carnalitate,

pentru că avem de ales, pentru că posibilitatea, potenţialul pentru iubire există în fiecare dintre noi. Iar existenţa lui cere şi împlinirea lui.

în afară de iubirea, liniştirea şi iertarea pe care oricine i le-ar oferi unei mame îndurerate, îi sugerez lui Kerry să discute cu două dintre femeile mentori pomenite în această carte, Manya şi Meredith – vindecătoare, mame, femei puternice care vor fi capabile să îi ridice povara durerii de pe umeri până când va putea ea însăşi să o facă. îi aranjez o

întâlnire cu Liz Burton-Phillips, fondatoarea organizaţiei caritabile DrugFAM, care oferă sprijin rudelor îndoliate ale consumatorilor de droguri. Ne întâlnim şi mergem împreună la o conferinţă dintr-un hotel Holiday Inn, aflat atât de aproape de sensul giratoriu, încât aproape că trebuie să ne ţinem respiraţia la masă. Liz a înfiinţat DrugFAM când unul dintre gemenii ei a murit din cauza unei supradoze de heroină, în urmă cu 14 ani. Are eficienţa plăcută a unei vrăjitoare din *Harry Potter.* Cândva a fost directoare de scoală, aşa că are acea autoritate ■> [7]

lejeră pe care o au directorii de şcoală buni. Unii oameni încasează şocul traumei şi cumva îi permit să le proiecteze vieţile pe o nouă orbită, care mi se pare că este centrată pe devotament, ajutorarea celorlalţi, transformarea durerii în iubire. La conferinţă, oamenii poartă etichete cu numele lor şi al persoanei pe care au pierdut-o. Bănuiesc că, dată fiind natura dependenţei, cei mai mulţi dintre participanţi sunt părinţi. Ca proaspăt tată a două fete, merg pe vârfuri pe

lângă durerea lor, cu plecăciune şi cu groază, ştiind şi neştiind lacrimile plânse ori de câte ori privirea mi se intersectează cu a altcuiva. îi găsesc pe Kerry şi Gary acolo. Au pielea brună şi sunt atrăgători, neîngenunchiaţi, oameni buni din pătura muncitoare, cu valori frumoase pentru care luptă. Este pentru prima oară când o văd pe Kerry; este atrăgătoare şi hotărâtă. înăspritǎ de durere, dar în acelaşi timp recunoscătoare, veselă.

Intrăm la conferinţă şi îi întâlnim pe cei de la DrugFAM, în majoritatea lor oameni care au fost iniţial beneficiari ai serviciilor asociaţiei, şi aproape 120 de rude şi nu este uşor de ghicit cine a pierdut pe cineva acum 20 de ani şi care dintre ei se confruntă în prezent cu durerea copleşitoare a doliului. Liz mi-a cerut să vorbesc. Este un podium în sală, un ecran, mese rotunde cu feţe de masă şi holuri nu numai cu bomboane Marş Celebrations, ci şi cu Cadbury’s Heroes. Sunt prezentat de un bărbat înalt ca un mesteacăn, bun la suflet şi dintr-o bucată pe nume Peter, cu care mă intersectasem scurt pe coridor şi

împreună cu care ajunsesem să plâng pe înăbuşite. De fapt, eu am plâns, el nu. I-am povestit despre o femeie pe
care o cunoşteam şi despre care ştiam că îsi
pierduse fiul în urmă cu 20 de ani, pe când el avea 18 ani, din cauza unei boli. Fireşte, ea îmi povestise despre fiul ei, un tânăr încântător, şi despre cât de dureros fusese procesul morţii sale, îmi mai spusese că tatăl ei murise recent, cu doar un an în urmă, şi îşi amintea că, după ce murise fiul ei, pe când era încă în camera de spital, unde domnea o atmosferă apăsătoare, tatăl ei îi spusese: „îmi pare rău. îmi pare rău că te-am adus pe lume ca să treci prin asemenea suferinţă.” Acele cuvinte rostite de tatăl ei, expresia acelui îngrozitor regret, dorinţa agonizantă de a anula o viaţă întreagă din cauza suferinţei extreme, dorinţa de a derula
înapoi viaţa propriului copil pentru că s-a îndreptat în mod inexorabil către o tristeţe de nesuportat m-au marcat profund. I-am povestit asta bărbatului înalt din cauza contextului, pentru că mă pregăteam să le vorbesc unor oameni care treceau prin experienţe similare. A

avut un efect de decodare asupra mea, ca şi cum cineva ar fi introdus un cod pin şi a lăsat să se infiltreze acolo autocompătimirea.

Când am luat cuvântul pe podium, am vorbit din perspectiva unui fost dependent de droguri, în recuperare acum, rămas în viaţă nu datorită vreunei superiorităţi morale, ci prin noroc şi sansă, ceva de care niciuna dintre rudele celor prezenţi acolo nu avusese parte. La sfatul lui Peter, le-am spus că pot cinsti vieţile celor dragi şi dispăruţi ai lor fără ruşine şi fără să se simtă stigmatizaţi. Le-am spus că mă rog neîncetat să fiu scutit de durerea prin care trec ei. Ştiu că şi fetele mele vor muri, aşa cum mor toţi copiii, doar că, prin rugăciune, sper să negociez ordinea în care vom pleca din lume. Sper să ajungă la bătrâneţe, după ce îşi vor fi trăit frumos viaţa, să depăşească limitele care m-au oprit pe mine, să se descopere pe ele însele şi frumuseţea lumii şi să intre în legătură cu veşnicia prin intermediul vremelniciei. Să preţuiască integritatea şi onoarea mai mult decât gloria şi plăcerea. Bunătatea şi adevărul mai mult

decât prestigiul şi puterea. Sper ca eu, ca tată al lor, să le insuflu sau să trezesc în ele ceea ce – judecând după feţele lor – par că ştiu deja, chiar dacă nu pot încă să exprime în cuvinte.

CONCLUZII

Părinţii tăi, Domnul să îi binecuvânteze, te vor îndruma cât de mult vor putea să o facă; profesorii tăi te vor introduce în lume până acolo unde le vor permite instituţiile în care lucrează să o facă. Dar un mentor bine ales te poate ghida până la graniţa cu Şinele tău. Mentoratul a avut cel mai mare succes când în viata mea s-au întrunit trei condiţii: când s-a trezit în mine nevoia de schimbare, dorinţa de învăţare şi când a apărut o metodă explicită şi consensuală de urmat. Exemplele evidente din această carte sunt, după cum urmează:

Chip Somers: trebuia să mă las de droguri, el ştia cum se poate face asta prin metoda celor 12 paşi. Sau Chris Cleere: voiam să învăţ jiu jitsu. El are centura neagră în jiu jitsu de la Roger Gracie Academy. Când ai metoda şi maestrul, tot ce îţi mai trebuie ca să progresezi este să ai voinţă şi să te predai. Tipurile mai informale de

mentorat se coagulează în jurul prieteniilor. Poate că aceste exemple mai puţin diferite apar acolo unde nu există un obiectiv declarat şi unde nu s-a formulat o cerere explicită de ajutor.

Te sfătuiesc ca, atunci când foloseşti sistemul

acesta şi îţi găseşti mentorii, să te uiţi cu atenţie la viaţa ta şi să analizezi care sunt punctele în care ai vrea să faci îmbunătăţiri. Analizează-ţi prieteniile, ca să vezi dacă există în ele un potenţial pedagogic mai mare. Cui i-ai putea cere să te îndrume în zone în care simţi că ai lipsuri? Eşti mulţumit de sănătatea ta mintală? De condiţia ta fizică? De dieta ta? De căsnicia ta? Comunităţile din programul celor 12 paşi reprezintă un punct de plecare excelent pentru mentorat şi sunt perfecte pentru abordarea celor mai multe probleme spirituale şi emoţionale, dacă admiţi faptul că cele mai multe dintre comportamentele adictive sunt, într-un fel, compensatorii.

Prin trecerea în revistă a mentorilor despre care scris în cartea aceasta, îţi arăt cum poţi reproduce o construcţie care cuprinde ghizi, profesori şi modele,

pentru propria ta viaţă. După cum spus, Chip Somers mi-a oferit îndrumare în problema mea cu dependenţa de substanţe nocive, îndrumare fără de care nu aş fi fost capabil nici măcar să pornesc în această călătorie spirituală. Aş fi rămas captiv într-un spaţiu haotic şi inconştient, în care mi-aş fi făcut rău continuu.

Cât despre Meredith, pe ea nu am rugat-o niciodată să îmi fie mentor, dar este genul de persoană care operează pe o frecvenţă spirituală într-un mod atât de clar, încât până şi primele noastre discuţii poartă această amprentă. Foloseşte la propriu LChing-ul, un sistem străvechi de ghicire a norocului, nu ca parte a rolului ei de acupuncturistă, ci în acela mai puţin formal de femeie înţeleaptă.

Poate că, atunci când ne mutăm în mod natural de pe insula pe care o reprezintă familia, căutăm fără să conştientizăm sunete şi coduri care să ne hrănească. Poate că undeva în infinitatea universului nostru, în nesfârşirea trezirilor noastre esenţiale, ne-am fost unii altora copii, surori, mame, de mii de ori. Poate că auzim în vocile lor ecourile acestor legături nesfârşite. Există mai c?

>
multe tipuri de familii decât cele consfinţite prin legăturile de sânge.

Jimmy mi-a devenit mentor în urma unei alegeri foarte conştiente, deliberate, care funcţionează în viaţa mea ca un simbol pentru propria masculinitate la care aspir: „Trebuie să fiu tată, soţ, trebuie să lucrez. Trebuie să înfrunt conflictele. Va trebui să rup coaja trecutului şi să simt durerea aceea de carne vie, dar să merg mai departe.” Legătura noastră este nesentimentală şi extrem de funcţională în viaţa mea. Nu aş ignora niciodată sfaturile venite din partea lui Jimmy, nu mi-aş pune niciodată propria intuiţie mai presus de a lui. Ceea ce oferă el este mai degrabă experienţă decât sfaturi, iar prin intermediul conversaţiilor deduc cum este experienţa lui aplicabilă la propriile mele circumstanţe. Fiindcă i-am cerut lui Jimmy în mod deschis ajutorul, legătura noastră este un exemplu explicit şi încadrat în nişte limite clare de mentorat – ca o ucenicie.

în schimb, Chris îmi este mentor într-o disciplină anume, iar relaţia mea cu el arată felul în care intenţiile interne pot

să susţină şi să încurajeze progresul exterior. Chris nu este un bărbat „romantic” sau excentric, unul care să se gândească la idei abstracte precum aceea de mentorat, cu siguranţă nu în termeni grandioşi. Dar prin atitudinea mea de predare completă în mâinile lui, prin deschiderea mea către potenţialele lecţii de viaţă învăţate din jiu jitsu, am câştigat mai mult din relaţia noastră decât aş fi putut-o face altminteri. Nu spun că JJB nu este impregnat cu ritualuri şi tradiţii care, pentru unul ca mine, sunt uşor de romanţat; ne aliniem înainte de începerea cursului şi facem o plecăciune; batem din palme ca să semnalăm începerea unui exerciţiu nou; alergăm în cerc, fireşte, ca să ne încălzim, dar şi pentru că este, practic, un dans tribal; purtăm cu toţii acelaşi tip de haine. Există chiar şi un sistem ierarhizat pe baza culorilor centurilor, important în toate interacţiunile – nu doar la sparring. Cu cât mă
gândesc mai mult, cu atât văd mai clar că aceste obiceiuri creează o ambiantă de comunitate
>
închegată.

Apoi este Bruce. El este efectiv

terapeut, dar a ajuns la mine prin intermediul lui Jimmy. împărtăşim o filozofie de viaţă şi o camaraderie care a însemnat că relaţia, deşi încadrată de limite,

a depăşit, totuşi, limitele impuse terapeutic.

La fel ca în cazul lui Bruce, întâlnirea cu Manya a fost gândită deliberat ca să mă ajute în privinţa sănătăţii mintale şi este extrem de importantă în căsnicia mea, pentru că o consiliază şi pe soţia mea şi ne oferă amândurora perspective de o nepreţuită însemnătate asupra felului în care ne influenţăm unul pe celălalt.

într-un plan mai spiritual este Anima, considerată o expresie a divinităţii pe pământ, ceea ce ar suna ca o întruchipare a unei religiozităţi măreţe, dacă nu aş privi asta practic: cum ar fi să renunţ la orice formă de egoism? Să renunţ, să renunţ cu adevărat la poftele şi patimile mele? Cine aş fi dacă aş trăi în conformitate cu

îndemnul limpede al Maharishi: „Nu face ceea ce ştii că este greşit, fa ceea ce ştii că este drept”? Cine aş fi dacă aş urma

fiecare impuls de a fi bun, de a spune lucruri frumoase, de a fi iubitor? Dar dacă aş practica tăcerea şi cumpătarea atunci când ştiu că vorbele sau gândurile sau acţiunile mele ar putea face rău altcuiva? Aş deveni Hristos? Sau

Amma sau vreun profet sau vreun avatar către care priveşti cu admiraţie? Este posibil? Este oare mai puţin posibil decât ceea ce a dobândit Gandhi? Sau decât ceea ce dobândeşte fiecare părinte îndurerat care hotărăşte să îsi continue viata?

De ce aşteptăm să apară circumstanţe extreme înainte să ajungem la o măreţie extremă? Am auzit spunându-se că: „Lumea nu are nevoie ca toţi oamenii să creadă în Dumnezeu ca să fie salvată, ci ca aceia care cred să înceapă să se comporte ca atare.” Pot să devin, oare, cel care vrea Dumnezeu să devin? Dacă mi-aş deschide inima către toată lumea, dacă le-aş deschide uşa celor rară adăpost, dacă aş avea curajul să merg dincolo de limitele mele anterioare şi să tatonez necunoscutul susţinut doar de încredinţarea iubirii? Ei bine, în primul rând probabil că soţia mea m-ar ucide. Este destul de hotărâtă să nu lase oameni străini în preajma copiilor noştri,

aşa că am scăpat de acest experiment spiritual deocamdată. Dar un mentor precum Amma oferă o lumină în care putem vedea ceea ce este dincolo de, să spunem cinstit, limitările tulburi ale modelelor de viată occidentale seculare, moderne.

Printre înălţimile ornamentate ale > Niirnbergului, la întrunirea aceea a credincioşilor din ajunul Anului Nou, am văzut-o pe Amma admonestându-l pe un cântăreţ de la clape care greşise în timpul kirtanului (un cântec cui tic). I-a vorbit dur, nu grosolan, dar cu siguranţă ferm. Există anumite standarde, mai ales când vine vorba despre evlavie, mi-am spus. Există o formă. Şi există şi loc de comunicat mai aspru cu alţii. Bănuiesc că nu poţi obţine spitale şi şcoli construite numai pe iubire, îţi trebuie şi un plan, o direcţie şi nu ne putem lipsi de disciplină. Până la urmă, exact asta este ceea ce se cere de la un discipol.

Dacă Amma mi se pare că vieţuieşte în totalitate într-o dimensiune din afara acestei lumi, Radhanath Swami este, pentru mine, o cale către sfinţenie pe care mi-aş putea închipui că pot să merg. Poate pentru că acum îl cunosc

deja de ceva vreme, ştiu că vine din Chicago şi că vorbeşte în limba culturii populare cu la fel de multă uşurinţă cu care vorbeşte limba Indiei antice. Odată i-a spus mamei mele: „Te iubesc atât de mult şi te consider un membru al familiei mele, ai fi vrut să îţi fiu frate sau mai degrabă fiu?” Mama, cu obişnuita ei blândeţe, i-a răspuns: „Nu îmi pot imagina cum ar fi să fiu mama altcuiva decât a lui Russell, aşa că poţi fi fratele meu.”

Swamiji, cum este cunoscut, ne-a vizitat când am locuit în Irlanda. A trecut prin platouri de filmare şi cluburi cu aceeaşi luminozitate uimită pe care o afişează ori de câte ori îl duc în vreun loc ciudat. îmi amintesc în special sfânta lui oroare de la un eveniment din Los Angeles pentru lesbiene (eveniment la care ne-am dus din cine ştie ce motiv tâmpit). „Cu voia ta, aş dori să plec acum”, mi-a spus blând. A venit cu câţiva credincioşi deai săi la rulota mea de lângă platourile de filmare din comitatul Wicklow. Tatăl meu era şi el acolo, cu prietena lui, Sandra. Am stat înghesuiţi în spaţiul acela mic, eram vreo 11 oameni – eu, într- un costum scandalos

de răufăcător, din recuzita unui film pentru copii. Lucrurile au decurs mai bine decât mă aşteptasem, în sensul că nu a luat-o nimeni razna. Radhanath Swami ne-a istorisit elegant din *Bhagavad Gita*$_y$ despre Krishna şi Gundra, iar noi am fost cu totul absorbiţi de povestirea lui. în parte, mă întrebam cum îl percepe tatăl meu, cu firea lui schimbătoare de Dagenham, cu abordarea lui de tip „fără vrăjeli”, pe acest maestru spiritual. Cum ar fi putut găsi o frecvenţă comună? „Probabil o să discute despre West Ham—” ’, mi-am zis. Dar acest tip de gândire le facea un deserviciu amândurora. Ron Brand este, desigur, un bărbat extrem de inteligent şi de iscoditor şi a fost fascinat de mistică. După ce s-a încheiat întâlnirea, Swamiji La abordat pe tata şi i-a spus cu multă sinceritate: „Este o onoare să vă cunosc, sunteti un bărbat foarte frumos.” Si am văzut efectiv cum iubirea poate să treacă dincolo de orice faţadă şi să atingă adevărul din spatele ei. Am văzut cum carapacea dură a tatălui meu de

om egocentric este, de fapt , ceea ce foloseşte el ca să îşi protejeze copilul

interior şi cum dragostea şi blândeţea sunt singurele vehicule care pot traversa tăcerile stranii care se întind între noi şi care fac să) ia naştere adevăratele legături.

După o viaţă întreagă în care am respins ceea ce sunt şi locul de unde vin, ca să supravieţuiesc, acum înţeleg că m-am născut cu tot ceea ce mi-a trebuit. Mama, cu cancerul ei şi cu spiritul ei imbatabil şi iubirea ei nelimitată, şi tata – un bărbat muncitor, inteligent, amuzant, dur şi blând – s-au dovedit a fi părinţii perfecţi pentru cel care am devenit. Ca orice om pornit într-o misiune – cu toţii suntem într-o misiune de căutare, fie că acceptăm asta, fie că nu –, a trebuit să resping locul din care vin ca să devin cel ce sunt, dar ca să formulez asta cu o eficienţă elegantă care ar face genii precum Campbell, Jung şi Nietzsche să se ruşineze, tot acasă este locul în care trebuie să mă întorc.

Mentorii mei m-au ajutat să arăt cine sunt, să accept ceea ce sunt. Un mentor botează copilul şi cheamă la viaţă adultul. Un mentor predă şi demonstrează. Dacă simţi că traversăm

nişte vremuri definite de urâţenie şi de insignifianţă urâtă, atunci invită frumuseţea şi puterea în viaţa ta. Doreşte-ţi să te laşi învăţat, să prinzi acel fir invizibil care ne leagă pe toţi şi care traversează toate timpurile, unificând spaţiile goale dintre noi, umplându-le cu iubire.

CE112 PASI

1

Ai admis că nu ai nicio putere asupra dependenţei tale, că ţi-ai pierdut controlul asupra
propriei vieţi.

2

Ai ajuns la concluzia că o Putere mai mare decât tine îţi poate reda sănătatea mintală.

3

Ai luat decizia de a-ti pune viata şi voinţa în
grija lui Dumnezeu, aşa cum îl înţelegi tu pe
Dumnezeu.

4

Ai făcut un inventar moral şi curajos al propriului sine.

5

Ai admis în fata lui Dumnezeu, fată de tine şi) > > fata de un alt om natura exactă a greşelilor tale.

6

Eşti pe de-a-ntregul pregătit să îl laşi pe

Dumnezeu să îndepărteze toate aceste greşeli de
caracter.

7

II rogi smerit pe Dumnezeu să îţi îndrepte
defectele.

Ai făcut o listă cu toţi cei pe care i-ai rănit şi îţi doreşti să te împaci cu ei.

9

Te împaci cu aceşti oameni imediat cum ai
ocazia, mai puţin în situaţiile în care, procedând
astfel, rişti să faci rău, fie lor, fie altora.

10

Te evaluezi continuu şi, când greşeşti, admiţi de îndată că ai
greşit.

11

Cauţi, prin rugăciune şi meditaţie, să ai o
legătură mai bună şi mai conştientă cu Dumnezeu, aşa cum îl înţelegi tu pe Dumnezeu;
te rogi să ştii care este voia Lui pentru tine şi să

primeşti puterea de a face voia Lui.

12

Dacă ai simţit o trezire spirituală în urma
parcurgerii acestor paşi, încerci să transmiţi mai
departe mesajul altor oameni dependenţi şi să
practici principiile enunţate mai sus pe toate
palierele existenţei tale.

SAU CUM I-AS FI FORMULAT EU:

1

Te-ai tâmpit?

2

Ai putea să nu fii tâmpit?

3

Poţi să îţi revii din tâmpenie de unul singur?

4

Scrie pe o hârtie toate lucrurile care te fac sau
care te-au făcut vreodată să acţionezi în mod
tâmpit, fără să minţi şi fără să omiţi ceva.

5

Vorbeşte deschis cu cineva de încredere despre
cât de rău te-ai tâmpit.

6

Ei bine, asta a scos la iveală o mulţime

de tipare tâmpite. Vrei să ieşi din ele? Vrei cu adevărat?

Eşti dispus să trăieşti într-un fel care nu are
nicio legătură cu tine şi cu acţiunile tale din trecut
complet tâmpite? Trebuie.

8

Pregăteşte-te să îţi ceri iertare de la toţi cei pe care i-a afectat faptul că tu ai fost atât de tâmpit.

Acum ce re-ti iertare. Doar dacă nu faci mai
mult rău cu asta.

10

Ai grijă la gândurile şi comportamentele tâmpite şi fii cinstit când le vezi în acţiune.

Rămâi în legătură cu noua ta perspectivă.

12

Priveşte viaţa mai puţin egoist, fii bun cu toată lumea, ajută-i pe alţii dacă poţi să o faci.

NOTE

j_ Mata Amritanandamayi Devi (n. 1953). (AC *trad.}*

2 Serial de popularizare a ştiinţei care l-a avut ca prezentator şi coscenarist pe Sagan în anii ’80. (AC *trad.}*

3 Malcolm Little (1925-1965), activist afro-american pentru drepturile civile ale persoanelor de culoare şi fondator al organizaţiei Afro-American Unity. (AC *trad.}*

4 Ernesto „Che” Guevara (1928-1967), revoluţionar marxist de origine argentiniană, medic, scriitor şi diplomat, a avut un rol esenţial în schimbarea de regim din Cuba, eveniment în urma căruia a primit cetăţenia cubaneză, precum şi gradul de comandant al trupelor de gherilă. (AC *trad }*

5 Steven Patrîck Morrissey (1959), cântăreţ şi compozitor de origine britanică, membru în trupa rock The Smiths, în prezent cântăreţ solo. (N. trad.)

6 Jimmy Ray Dean (1928-2010) cântăreţ american de muzică country, actor şi vedeta de televiziune. (AC *trad.}*

7 Acronimul celor trei termeni din limba engleză: Honesty, Open-mindedness, Willingness. (AC *trad.}*

8 Paramahansa Yogananda, sau Mukunda Lai Ghosh (1893-1952), călugăr hindus de origine indiană, yoghin şi maestru spiritual. A fost primul guru hindus care s-a stabilit în Statele

Unite ale Americii. Lucrările publicate aici, inclusiv autobiografia sa, i-au adus o deosebită popularitate. (AC *trad.}*

9 Cel mai probabil, o aluzie la mişcarea #Me Too, apărută în SUA, extinsă ulterior în Europa, campanie de solidarizare a femeilor victime ale hărţuirii sexuale la locul de muncă şi ale comportamentului sexist şi misogin şi de denunţare publică a acestor comportamente şi atitudini. (AC *trad.}*

10 Economist şi om politic elen, a ocupat postul de ministru al finanţelor în 2015, în guvernul format de Al exis Tsipras. (AC *trad.)*

11 Partid politic elen cu orientare politica de stânga, ajuns la putere în urma crizei financiare din perioada 2015—2019. (AC *trad.)*

12 Traducere de Margareta Manole, Curtea Veche Publishing, Bucureşti, 2020. (AC *red.)*

13 Personaj fictiv din filmul *Taxi Driver,* regizat de Martin Scorsese. Grav afectat de sindromul posttraumatic dobândit în Războiul din Vietnam, Travis Bickle se angajează ca taxîmetrist pe timp de noapte şi se implică în acţiuni periculoase sperând să schimbe în bine mediul corupt şi viciat din New York. (AC *trad.)*

14 Geneza. (AC *red.)*

15 Leviticul, Apocalipsa. (AC *red.)*

16 De la verbul *to smash* (engl.), care înseamnă „a zdrobi”. (AC *trad.)*

17 Metodă de antrenament folosită în sporturile de contact. Strategia acestei metode este aceea de a reduce pe cât posibil riscul de accidentare sau de rănire a adversarilor. (AC *trad.)*

18 Personaj dintr-o poveste moralizatoare de Julia Donaldson, în care un şoricel încearcă să-şi sperie atacatorii cu relatări despre un animal înfricoşător, Gruffalo. Morala poveştii este că înţelepciunea îl poate salva din situaţii periculoase pe cel slab, vulnerabil. (AC *trad.)*

19 Joc de cuvinte rezultat din despărţirea cuvântului *psychotherapist* în două, *psycho therapist,* rezultând o sintagmă care se poate traduce prin „terapeut psihopat”, dar şi „terapeut de psihopaţi”. (AC *trad.)*

20 Phineas Tarnum Barnum (1810—1891), showman şi politician de origine americană, fondator, alături de James Anthony Bailey, al circului Barnum & Bailey. (AC *trad.)*

21 Expresie folosită pentru promovarea spectacolelor de circ: „Poftiţi şi vedeţi, poftiţi cu toţii!” (AC *trad.)*

22 Vers din melodia „Agadoo”, de pe albumul cu acelaşi nume al formaţiei Black Lace, lansat în 1984. (AC *red.)*

23 Titlul unei melodii compuse de Bryan Ferry. Autorul face aici un calambur: „We were ferried by Brian”(Let’s Stick Together)”. (AC *trad.)*

24 Joc de cuvinte bazat pe paronimia dintre Gautam(a), „cel care risipeşte întunericul”, şi Gotham, oraşul fictiv în care Batman îşi proiectează simbolul pe cerul întunecat. (AC *red.)*

25 Emisiune britanică de comedie. (AC *trad.)*

26 în original, *pipe.* „pipă”, dar şi „tub”, aluzie la diferite moduri de a consuma substanţe narcotice. (7V. *trad.)*

TI Joseph Smith (1805—1844), lider religios de origine americană, fondatorul doctrinei mormonilor. (7\C *trad.)*

28 Film de comedie din 2011, cu Russell Brand, Helen Mirren şi Jennifer Garner în rolurile principale. (AC *trad.)*

29 *Biblia.* Isaia 43:1, traducere de Dumitru Cornilescu, 1924, ediţie revizuită în 2016. Toate citatele biblice din volumul de faţă sunt preluate din aceeaşi ediţie. (AC *trad.)*

30 Petrecere tematică cu muzică a trupei ABBA. (AC *trad.)*

31 în original, *me-naw.* joc de cuvinte bazat pe omofonia dintre me („eu”) şi onomatopeea care redă sunetul maşinii de salvare. (AC *red.)*

32 în original, vers din melodia „Mamma Mia”, a formaţiei ABBA: „My, my, how could 1 resist you?”. (AC *red.)*

33 MDMA este o substanţă psihoactîvă empatogenă din familia amfetaminelor. Este întâlnită de obicei sub formă de tablete sau capsule numite ecstasy, ce pot conţine de asemenea şi alte substanţe. (AC *trad.)*

34 Iov 41:1. (AC *red.)*

35 West Ham United F.C., club de fotbal londonez. (AC *trad.)*

MULŢUMIRI

Tuturor celor de la Bluebird.

îţi sunt recunoscător, Carole, pentru complicitate şi colaborare, pentru încrederea ta şi ideile bune, pentru că m-ai ajutat să creez o serie de cărţi cu idei consistente.

îţi mulţumesc, Jodie, pentru activitatea ta inovativă şi pasionată de PR şi promovare, care poate fi, s-o spunem pe-aia dreaptă, o treabă complicată.

Laurei şi lui Alex, pentru munca depusă

la audiobook, lui Hocldey pentru munca depusă la această carte şi la audiobook.

Echipei mele: lui Charlie şi lui Jengo, vă mulţumesc pentru contribuţia extraordinară la acest volum. Vă mulţumesc că mi-ati dat voie să
intru în minţile voastre.

Altor mentori care ne-au ajutat, pe mine şi pe cei din familia mea: lui Tom şi lui Beth Kerridge, sunteţi nişte minunate modele de familie, părinţi buni, prieteni admirabili, oameni extraordinari.

Lui Noel şi Sarei, lui Matt şi lui Katie, lui Gee şi lui Nadine, lui Karl şi lui Rowan, cupluri, familii, prieteni; mulţumesc lui Dumnezeu că nu a trebuit să facem asta de unii singuri.

Lui Sharon şi Nicolei. Ca întotdeauna.

James Ohene-Djan, mi-ai fost un prieten bun vreme îndelungată, îţi mulţumesc.

Noel Fitzpatrick, îţi mulţumesc pentru magia pe care ai facut-o cu animalul nostru greu de stăpânit şi pentru exemplul personal de nebun cu grad înalt de funcţionalitate.

Bob Roth, îţi mulţumesc pentru faptul

că m-ai învăţat cum să meditez şi pentru că îmi eşti un frate inimos, cumsecade, frumos şi ai ales să mă însoţeşti pe această cale.

Lui Deirdre şi tuturor de la Fundaţia David Lynch.

Lui Noreen Oliver, fiindcă este puternică pentru cei vulnerabili.

Tuturor celor de la BAC O’Connor, Kendra, Tony.

Lui Paul Busby şi tuturor de la sala de antrenamente Genesis, pentru că au creat un spaţiu pentru zel şi intimitate, prietenie şi competiţie. Lui Ryron şi lui Rener Gracie, pentru mustrările lor carismatice.

Lui Jonathan Ross şi lui Jane, pentru că sunt prieteni buni şi generoşi, pentru că mi-au arătat calea la începuturi şi pentru că au rămas aproape când am dat de greu.

Lui David şi lui Wen Banks-Baddiel, lui Ez şi lui Dolly, pentru că sunt familia cu care sperăm şi noi că ne vom asemăna.

Lui Sandipan şi tuturor celor de la mişcarea pentru conştientizare Krishna, pentru sprijinul şi bunătatea voastră,

pentru credinţa voastră în puterea lumii nevăzute.

Frăţiei de miercuri noaptea, familiei mele de soldaţi răniţi, piraţi, pierde-vară şi mistici sonaţi.

Lui Jason, întotdeauna nepreţuit, nesfârşit de frumos.

Lui Sy, pentru că îmi aminteşte să rămân aproape de Dumnezeu.

JefF, James, Perry. Vă mulţumesc.

Emma Kenny, îţi mulţumesc pentru îndrumarea pe care ne-ai oferit-o şi pentru pasiunea faţă de scenă pe care ne-ai insuflat-o.

Debora, îţi mulţumesc pentru minunata ta grijă fată de noi.

Dragă Dan, îţi mulţumesc pentru fitnessul însufleţit.

)

Lui Ian Rickson, pentru îndrumarea blândă.

Bernard şi Lesley. Vă mulţumesc că sunteti nişte

> J > > J

bunici atât de buni şi pentru că aţi crescut-o pe Laura, care este o parteneră extraordinară.

Laurei, pentru tot.

Mamă şi tată, primii mei mentori, vă mulţumesc pentru dragostea şi atitudinea voastră plină de hotărâre.